Quod Deus benè vortat!

DISPUTATIO JURIDICA,

De

JURE FURNORUM,

QUAM

Magnifico JCtorum Ordine

Conſentiente

PRÆSIDE

DN. SAMUELE STRYKIO,

J. U. D. COM. PAL. CÆSAR, PANDECTARUM

PROFESSORE CELEBERR. ET FACULTATIS

JURIDICÆ DECANO SPECTABILI.

Domino Patrono ac Præceptore ſuo Ætatem devenerando

Die XVIII. May, Horis Antemeridianis

IN AUDITORIO JCTORUM

PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTIT

JOHANN Gottlieb Schilling/

Dresd. Miſn.

Francofurti cis Viadrum,

Literis FRIDRICI EICHORNII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SERENISSIMO ac POTENTISSIMO
PRINCIPI ac DOMINO,
DOMINO
JOHANNI GE-
ORGIO II.
SAXONIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ AC
MONTIUM DUCI,
SACR. ROM. IMPERII ARCHIMAR-
SCHALLO ET ELECTORI
Landgravio Thuringiæ, Marchio-
ni Miſniæ & utriusque Luſatiæ,
Burggravio Magdeburgenſi, Co-
miti de Marca & Ravensberg
Dynaſtæ in Ravenſtein,
&c. &c.
DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

SERENISSIMO ac POTENTISSIMO
PRINCIPI ac DOMINO,
DOMINO
JOHANNI GEORGIO II.
SAXONIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ AC
MONTIUM DUCI,
SACR. ROM. IMPERII ARCHIMARSCHALLO ET ELECTORI
Landgravio Thuringiæ, Marchioni Miſniæ & utriusque Luſatiæ,
Burggravio Magdeburgenſi, Comiti de Marca & Ravensberg
Dynaſtæ in Ravenſtein,
&c. &c.
DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

Serenissime ac Potentitsime
ELECTOR
DOMINE CLEMENTISSIME

Subditi frugi eſt, agnoſcere, ad Principem redire Actionum ſuarum eventus. Hunc enim in ſolius Deus evexit, ut ejus Serenitatis ſplendor tanquam Pharos præluceat, ubi appellendum, ubi obſequiorum fœnus exhibendum. Viciſſim in humili Deus Subditos collocavit, ut erecto ſemper in iſta lumina vultu tanquam

quam ex Albo voluntatem Principis legant, exequantur. Ex quo, Potentissime Elector, animum applicui literarum ſtudiis, oculi ab hac meta diverterunt nunquā, ſed ut ad Ejus Augustum Numen redundarent eorum ſucceſſus, qui ſpiritus plurimum iisdem affudit, ſumma ope ſum niſus. Ejus hoc documentum devotâ manu offero, exile & quod Principale faſtigium ex eâ ſolâ ratione ſuſtinere eſt auſum, ut obſequiorum publicè fieret fides. Magnum illi accedet momentum & perficietur idem penitus, ſi exorare Numen tuum paſſus fueris, ut gratioſo

vultu

vultu illud ſuſcipere non dedignetur; Deum imitando, qui non holocauſtis ſemper, ſed exiguo quandoque conciliatur thure. Initia hæc ſunt, quæ ſi exoptatis ſuccesſibus Deus beaverit, faciã, ut acceptiore conatu obſequiis meis defungar. Quodſupereſt, ut ſubditi munus voto expleam, vivas, Potentistime Elector, Germaniæ, Saxoniæ, Domui Auguſtæ, Subditis, Columna, Defenſor, Caput, Præſidium, ſoſpes, Auguſtus, incolume, tutum!

Serenitati Tuæ

SUBJECTISSIMUS SERVUS

Johann Gottlib Schilling.

INGRESSUS DISPUTATIONIS

FUmum vobis videbor vendere, de furno acturus publicè. Etenim ex furno non aliud quàm fumus prodit & fuligo. Inferni imaginem furnus refert, adeò fuligine nigricant adyta, intus præter flammam & æſtum apparet nihil, & in æthera fumantes eructat furnus nubes. Adeò torva facies, quid in receſſu vel pretii habet vel voluptatis, de quo ſcribi mereatur? Ut ſordes ſileam, quibus inquinantur, quos furnus exercet. Dixeris fuliginoſam Vulcani familiam, ita nigredine manus & vultus teguntur, & omne corpus ita pulvere obſitum eſt, ut nova veluti cute incruſtati appareant. Inſuper tanquam â Gigante â ſupereſsent progenie, ita humeris & brachiis valent, robuſti ſaccorum & lignorum Portatores. Ita cenſent, qui in cortice hærentes non attingunt nucleum. Enimverò appareat torva furni facies; appareant ſordidi ejus labores, & infra Tractationis dignationem; nunquam tamen à magnis

JCtis

JCtis habiti ſunt neglectui; nec ut haberi posſint, vitæ communis permittit necesſitas & uſus. Qui in ſuam, qui in omnium intuetur Conſervationem, neſcire non poteſt, quantum hic furnis debeatur; ut hinc, ſi â dignitate rem æſtimes, cæpti mei non deſit ratio. Imo pone, rem vilem eſſe furnum, vilius nonne hóc Neceſſarium, nonne viliores *S*uarii, de quibus tractare Imperatorem non puduit. Vilis eſt Gallus gallinaceus, judicium tamen illum exercuiſſe, magnæ Autoritatis JCtus teſtis eſt; ut taceam, de felium quandoque vindicatione certatum eſſe. Nequè tam â ſe, quàm ab effectu res æſtimanda, quem præſtantisſimum habent furni, cauſſam Tractationis hujus ſatis prægnantem. Adeſto itaq; L. B. & poſtquam legeris hanc Diſſertationem, an digni tractatione furni fuerint, judica. Certè coarctata multùm eſt Exercitiorum Academicorum materia, adeò tamen Jurisprudentia exhauſta nondum eſt, quin inveniant ſemper in qvo exerceantur frequentes Themidis Cultores. Fateor, videbantur furni primo intuitu præter fumum ſuppeditare nihil, verùm non habui neceſſum, affaniis & tricis replere chartas, ſed quod in ipſis rerum obtinet argumentis & inveni pasſim, & hic tracto, pro eo quidem modo, quem viribus & ingenio DEUS concesſit, quem infinitæ ipſius Clementiæ devotâ gratitudinis memoria acceptum refero. Tu verò, L. B. ſi non probaveris, invidiosè tamen ne improbes, velim.

Ca-

CAPUT I.

GENERALIA DE JURE FURNORUM

EXHIBENS.

SUMMARIA.

Diſputationis ingreſſus. n. 1.
Etymologia Juris. n. 2.
Significationes Ejus. n. 3.
Diviſiones. n. 4.
Adducitur nova Diviſio. n. 5.
Definitio Juris. n. 6.
Diviſiones in Jus in Re & ad Rem. n. 7.
Furnus deſcribitur. n. 8
Ejus derivatio. n. 9.
De fornace & fornice. n. 10.
Clibanus quid & quomodo à furno differat? n. 11.
Clibanarij qvinam? n. 12.
De Fornace & Camino. n 13.
Recenſentur varia furnorum genera. n 14.
Furnarij qvinam? n. 15.
Fornacarius à furnario differt ut & fornacator. n. 16.
Furnaria quid? n. 17.
Jus furni deſcribitur. n. 18.
An ad Regalia pertineat? n. 19.
Deciſio qvaſtionis hujus ex ſeculi moribus ſubjicitur. n. 20.
An ſit ſervitus. n. 21.
Qvare dicatur, habendi furnum? n. 22.
Qvare qvæſtus & utilitatis gratia. n. 23.
Qvodnam hic qvæſtus & utilitatis ſubjectum? n 24.
Diviſio furnorum & Juris ipſorum. n. 25.
An furni pertineant ad res mobiles, an immobiles? n. 26.
Furni portatiles immobilibus videntur annumerandi. n. 27.
Contrarium deciditur ſubjecta diverſâ à molendinis ratione. n. 28.

1 EXamen Vocabuli Ju-
ris adeò freqvens & obvium eſt, ut illum,
qvi prolixâ Commentatione idem proſeqvi
velit, non alias, qvam Exſcriptoris laudes
2 mereri neceſſum ſit. Originationem ejus
*vid. ap. Habn. ad Weſenbec. Tit. de J. & J. n. 14. verb. Variè
qvoq;ve add. L. 1. pr. ff. de J. & J.* Varias ejus acceptiones
3 in *L. 11. & 12. ff. d. l. & ap. Habn. d. n. 14. Mejer. Colleg. Ar-
gentor. ad d. tit. n. 5. Hugon. Grot. de J. B. &* P. *L. 1.* C. *1.* §.
3. 4. & 9. Qvem Grotij locum eleganter explicatum vide
apud *Dn. Maurit. de Princip. Jur. Publ. German. c. 1. n. 3.
ſeqq.* ubi plura de Juris vocabulo accurrate tradita depre-
4 hendes. Diviſiones habes in *tot. tit. I. de J. N. G. &* C. *&
ap. Habn. Tr. de Jure Rer. Cap. 1. concl. 2. & 9. &* C. *2. concl.
5 18. & ſeqq.* inter qvas nova illa eſt, qvâ utitur *Dn. Eyben E-
lect. Feudal. Cap. 1.* §. 1. dividens Jus in Feudale & Allodiale;
non inconvenienter me Judice, qvippe ubi res diſtinctæ
ſunt, nominibus qvoqve diſcerni easdem oportet *arg. l. 7.*
6 C. *de Codicillis.* Nos illud cum *Grotio d. l. 1. c.* 1. §. *4.* defi-
nimus hìc, qvalitatem moralem perſonæ competentem ad
aliqvid juſtè habendum vel agendum. Cui definitioni
7 teſte *Puſendorf. Elem. Juriſpr. Univerſ. lib. 1. Def. 8.* §. *1.*
competit diviſio, qva aliud Jus in Re, ad quod ipſa res de-
vincta eſt, *Habn. de Jur. Rer. c. 2. concl. 13.* aliud ad Rem eſſe,
qvod in obligatione conſiſtit *Habn. d. l. c.* 1. *concl. 10.* dici-
tur. *L. 19. ff. de damn. infect. l. 30. ff. de Noxal. Action. L.* 71. §.
pen. & ult. ff. de Legat. 1. *L.* 3. *& 25. ff. de O. & A. Struv. Ex-
erc.* 3. §. *87 ſeqq. Habn. Tr. de Jure Rer. Cap. 1. concl. 9. ſeqq.*
cujus utraqve ſpecies ad ſcopum noſtrum pertinet, cum
jus furni non ſolum, qvà conſtitutum, ſed etiam qvà con-

ſtitu-

ſtituendum & adqvirendum, conſiderationi ſubjecturi ſimus.

Furnus ein Backoffen/ denotat locum, in qvo panis decoqvitur. Et ita accipitur in *L. 24. §. 7. ff. de damn. infect. & l. 27. §. 10. ff. ad L. Aqvil. Paul. Chriſtin. ad Conſvetudin. Mechlinenſ. Art. 5. n. 2.* Ejus Etymologia æqve trita non eſt. A furvo furtum derivat Imperator in *§ 2. J. de Oblig. qvæ ex del. naſc. & L. 1. pr. ff. de furto.* qvem facilè, dum certius nihil conſtat, ſeqvi poſſumus; qvemadmodum enim furtis, ſic furnis qvoqve nigrum convenit; qvippe qvi furvo ſive nigro colore conteguntur *Chriſt. d. l.* ut hinc ab identitate rationis ad identitatem diſpoſitionis argumentari, non incongruum ſit. *L. 32. ff. ad l. Aqvil.* Manifeſtè autem à Furno diſcrepare *fornax* & *fornix* videntur; qvamvis ratione ſtructuræ conveniant; cujus rationem inqvirant illi, qvibꝰ circa vocabula hærere volupe eſt. Aliàs etiam Clibanum appellant, qui tamen præterqvam, quod ſit furnus portatilis, primum ex fictilibus, poſtmodum ex ferro & ære fieri ſolitus *V. Camill. Borell. de Magiſtrat. Edict. L. 4. C. 7. n. 44.* aliis potius rebus, quam panibus coqvendis deſtinatus eſt, & Pharmacopolis, Dulciariis, Monialibus inſervit. *Camill. Borell. d. n. 44. add. Hering. de Molendin. Qv. 2. n. 78. & Brodæus lib. 5. Miſcell. cap. 21.* Ab hoc Clibanarii olim dicti, qvos cathaphractos hodiè vocamus equites, de qvibus *Veget. de Re Milit. lib. 3. C. 23. add. Hering. d. l.* ob thoracis fortè figuram, qvæ in formam Clibani convexa eſt. Sicuti ob eam rationem etiam Teſtudinis vox multis rebus communis eſt.

8

9

10

11

12

13 Fornacem & Caminum, de quo *vid. Hering. Mantiſſ. Tr. de molendin. Subject. C. 2. per tot.* uſus à furno diſtinguit, utpotè, qui immediatè hominum uſui calefaciendo potiſ-

14 potiſſimum inſerviunt, nos itaqve non tenent. Sic qvoq; diverſi â noſtro ſunt foci frumento torrendo idonei, Maltz-öffen. *Vid. Chriſtin. d.l.* furni lateribus præparandis conducentes Ziegel-öffen/ *pfeil. l. 2. Conſ. 200.* Fornaces ad Calcem coqvendam exſtructæ Kalck-öffen. *Tholoſan. Synt. Jur. Univerſ. L. 4. c. 20. n. 1.* Vitrorum Glaßöffen. *Id. Lib. 2. c. 6. n. 8.* Furni figulini Brennofen. *Tholoſan. d. l. 2. 18. cap. 22. n. 7.* Furni Gypſarii. *Id. d. n. 7. &c.* & alii.

15 Qui furno præſunt, furnarii in *l. 24. §. 7. ff. de. damn. infect.* vocantur. *Paul. Chriſtin. d. n. 2.* ſub quibus tamen non ſolos Piſtores, ſed alios omnes, qvi vel ab his vel aliis

16 ad hoc conducti ſunt, comprehendero. Fornacarius in *L. 24. §. 9. ff. ad Leg. Aqvil.* cum furnario non videtur unus idemqve eſſe, cum & fornax â furno, ut dictum, differat. Simili ratione fornacator, de quo in *l. 14. ff. de inſtruct. vel inſtrum. Leg.* â furnario qvoqve differt, qvippe qvi inſervit

17 calefaciendo balneo *Gloſſa ad d. l.* FURNARIA artem Piſtoriam potiſſimum ſignificat; quam etiam A. Vitellii Aviam exercuiſſe, teſtis eſt *Svetonius Cap. 2. Vit. Vitell.* ut hinc furnariam exercere ſit ex furno panisqve, coctura qvæſtum facere, vel furnos conductoribus locare. Secundariò tamen etiam Jus, qvod nobis mox deſcribendum eſt, eam denotare aſſeruero, per hoc jus enim ſunt iſti, qvod ſunt. Simili ratione ac Precaria, qvà de *V. tot. tit. X. de Precar. & Nov. 7. pr. & c. 4.* Angariæ & Parangariæ *2. F. 56.* Avaria. *V. Schottel. de antiq. quibusd. & Singul. in German. Jurib. & Obſerv. cap. 21. per tot.* Ex his *Jus furni* deſcribimus, qvod ſit

18 *Jus habendi furnum quæſtûs vel utilitatis gratia.* Jus diximus, quoniam furnum hic non materialiter conſideramus, ſed formaliter & effectivè; iſto enim caſu non poteſt alterius eſſe, niſi domini; Jus autem in furno habere

poteſt

poteſt etiam non Dominus; quâ ratione quoque prolixior
ſeſe ſiſtit Tractatio. Non eſt prætereunda hic Quæſtio: 19
an ad Regalia minora Jus furnorum pertineat? Ad quam
quæſtionem breviter negando reſpondemus; (1) quoniam
non recenſetur in *2. Feud. 56.* ubi Regalium minorum ſedes
eſt. (2) quoniam omne hujus Juris emolumentum ad Pri-
vatos pertinet; quale, quemadmodum in ſimili dicit *Dn. à*
Seckendorf. in Teutſchen Fürſten Stadt. ad Regalia non
referri poteſt. (3) quoniam objectum Regalium ſunt bona
publica *Vid. Struv. Synt. J. F. C. 6. Aph. 13. n. 5.* Et in termi-
nis noſtris de furno hoc ita decidit *Cravetta Conſ. 861 n. 4.*
& Conſ. 871 n. 5. & quos ibi allegat. Quod ſi tamen verum 20
fateri velim, vix moribus ſeculi præſentis convenit, Regalia
ex allegato textu Feudali *2. F. 56.* inquiſiviſſe; Latior eorum
natura hodie eſt; dum multa Principes Regalium nomi-
ne hodie exercere videmus, quæ ſuâ naturâ nil minus
ſunt quam Regalia; ſunt tamen talia ex accidenti; quate-
nus ſoli Principi ſive tacito ſive expreſſo populi conſenſu
relicta, quorum exercitium poſtea nemini competit, niſi
qui conceſſione Principis ſe munitū eſſe probaverit. Quod
ſi ergo Regalia minora aliàs ſunt Jura Principi relicta in
utilitatem & emolumentum Fiſci, quis non & furnorum
Jus Regalibus annumerari poſſe dixerit, ſcil. ubi ſubditis li-
centia tantum eſt publicis furnis à Principe conſtitutis u-
tendi, hoc pacto, quo Fiſco certam penſionem pro uſu eo-
rum exſolvant. Non ſolent quidem facilè Principes ſibi
talia, quæ quotidianis omnium uſibus inſerviunt, arroga-
re; quod ſi tamen ex Ratione Salutis Publicæ id factum fu-
erit, mox pro Regali, in effectu ſui juris, jus furni haben-
dum eſſe, nemo iverit inficias. Ob quam cauſam Jus fur-
ni poſtea per inveſtituram à Principe aliis concedi ſolet, uti

inferius monebo. Sic per ſe neqve ſervitus eſt hoc Jus, li-
21 cet in modum Servitutis poſſit competere. *V. infra.*
22 (II.) Dixi, *habendi Furnum*, voce habendi cum effe-
ctu accepta quatenus Jus hoc non in aptitudine conſiſtit,
ſed in facultate exercendi & fruendi. Et deinceps gene-
raliter dixi *habendi*, ut ſic complectar furnos, quos in ſuo,
quisq; Dominii & libertatis naturalis nomine habet; & qui-
bus in alieno quoq; in modum ſervitutis utitur aliquis. (III.)
23 Dixi, *quæſtus vel utilitatis gratia;* ut comprehendam fur-
nos tum Mercenarios, tum bannarios, tùm alios quoſvis,
quos in ſuo quisque ad ſuam & ſuorum ſuſtentationem ha-
24 bet. Hujus autem Quæſtûs & Utilitatis hic immediatum
ſubjectum requiro, unde patet cur non dixerim eſſe jus ex-
ercendi furnum, quoniam etiam alieno nomine quis fur-
num poteſt exercere, ut Piſtoris Mediaſtinus aut ſervus;
nomine Pupilli & Minoris Tutor & Curator, ad quem ta-
men ex quæſtu nihil pervenit, ſed primo pro operis locatis
aliunde ſatisfit; niſi ſocietatē ita inierint, ut operas alter,
alter furnum præſtet, *arg. l. 29. §. 1. ff. pro Socio.* quo caſu ac-
quæſtus quoque inter ipſos communis erit. *l. 29. pr. & l. 63.*
25 *§. 5. d. t.* Circa diviſionem non multùm laborandum duci-
mus, ut enim *furnos in Univerſitatis & ſingulorum;* ſive *pu-
blicos & privatos, bannarios & eos, ad quos ex mera volunta-
te itur vel non itur, Mercenarios, & quibus ex familiaritate
vel aliàs gratis utimur, ſervientes & liberos*, dividimus, ſic
Jus circa illos quoque dividi & applicari hiſce membris po-
teſt. Quod ſi præter prædictas ſpecies fortè à ratione ſtru-
cturæ, aut uſus, locive in portatiles & fixos, aliterque divi-
di poſſent, ea tamen diviſio nullum effectum in Jure pro-
26 ducit; niſi quod prius dubitationem injicere queat; An
furni ad res mobiles an immobiles pertineant? Quod licet

otioſum

otioſum fortè ſit quærere, cum ut plurimùm furni fixi ſint; Jura v. circa illa conſtituta ſint, quæ ut plurimum accidunt *l. 5. ff. de LL.* Hinc *Plin. lib. 19. c. 1. dicit,* quod furnus ex cæmentis ſeu lateribus & calce conſtet, magnusque & immobilis ſit. 27
Ne tamen in minimis quoque deſimus, poſterius in quæſtione affirmandum & furni etiàm portatiles ad res immobiles referendi videbãtur; rationem ob hanc, quoniam in rebus hujusmodi non tam ad corpus, quàm uſum reſpicitur, quem non præſtant furni, niſi fixi fuerint, ſimiliter ut molendina navalia & pnevmatica ob eandem rationem rectius referuntur ad res immobiles *ab Hering. Tr. de Molendin. Q. 8. n. 6. ſeqq.* quàm ad res mobiles *à Carpz. P. 3. C. 31. D. 4.* Verum vix tuto huic comparationi molendino- 28
rum inſiſti poterit; Fateor nullum navalia præſtare uſum niſi affixa terræ; In uſu verò furnorum portatilium nil tale exigitur, quod enim terræ imponãtur, cum quis illis uti vult, non magis eos facit immobiles, quam ſellas & ſcabellas, quibus quis cupit inſidere. Longè itaque, aliud eſt, in terra poſitum eſſe, & eſſe terræ affixum. Retinebunt ergo hi furni naturam mobilium, & ſic in Saxonia, ubi maritus hæres mobiliaris eſt ſuæ uxoris *Berlich. P. 3. Concl. 29. n. 30.* ſimiles quoque furnos ſucceſſionis jure ſibi vindicabit; ſicuti idem quoque dicendum de molis manuariis von den Handmühlen. Quibus ita breviter præmiſſis ad ulteriora progredior.

CAPUT II.
De Perſonis, quibus Jus furni competit.

SUMMARIA.

Furni exſtructio facultatis naturalis eſt. n. 1.

Ejus ratio. n. 2.

Conceſſio ad ea trahitur, ſine quibus ea expediri nequit. n. 4.

Conſervationem ſui ipſius quovis modo procurandi quilibet poteſtatem habet. n. 5.

Quilibet in ſuo Jus furni habet. n. 6.

Diverſum hodie in molendinis obtinet. n. 7.

Ad exſtructionem furni in ſuo non opus eſt ſpeciali impetratione. n. 8.

Vaſallus in feudo absque conſenſu Domini furnum poteſt exſtruere. n. 9.

Inveſtituram ſtrictè interpretandā & quod ea expreſſè non eſt conceſſum, ademtum cenſeri quomodo intelligendum. n. 10.

Piſtor ſine Conſenſu Collegii furnum poteſt extruere. n 11.

Receptus in Collegium omnibus ejus Privilegiis fruitur. n. 12.

Conceſſo uno conceduntur omnia ad unum illud neceſſaria. n. 13.

An ſine peculiari conceſſione furnum deſtructum reædificare poſſit, qui de novo ſine eâ aliquem ædificare non potuit. n. 14.

Utilis fundi Dominus furnum ædificare poteſt, & ibi ratio. n. 15. ſeqq.

Vaſallus in re feudali habetur pro Domino. n. 18.

Vaſallus feudo ædificia & per conſequens furnos quoque imponere poteſt. n. 19.

Ampliatur. n. 20.

Vaſalli heredes impenſas in furni exſtructionem factas repetere poſſunt. n. 21.

Diverſum Jure Saxon. obtinet. 22.

Emphyteuta etiam furnum ædificare poteſt. n. 23.

Qui finitô Emphyteuſi ſumtûs repetit. n. 24.

Ampliatur. n. 25.

An Canon augendus ob furni extructionem. n. 26.

An Dominus directus in feudo furnum poſſit exſtruere. n. 27.

Uſufructarius furnum neqvit exſtruere. n. 28.
Reſpondet. ad l. 13. §. 5. ff. de Uſuſr. n. 29.
Ad d. l. 13. §. 6. n. 30.
Ad d. l. 13. §. 5. n. 31.
Uſufructuarius furnum ſartum tectum ſervare tenetur. n. 32.
Repetit impenſas. n. 33.
Vidua in dotalitio an ædificare poſſit furnum. n. 34.
Reſpond. ad Carpzov. P. 3. C. 16. D. 6. n 6. *n. 35. ſeqq.*
An Maritus in fundo dotali. n. 37.
Subjicitur ratione Uſufructuarii æquior Sententia. n. 38 ſeqq.
Uſufructuarius furno uti frui poteſt. n. 41.
An Creditor in fundo oppignerato furnũ ædificare queat? n. 42.
Quid ſi pactum Antichreticũ pignori adjectum. n. 43.
Reſpond. ad contraria. n. 44.
An Curator bonorum? n. 45.
An Colonus? n. 46.
An Tutor & Curator Minorum 47.
Ædificare quilibet in ſuo furnum poteſt, etiamſi per tempus immemoriale ad alium furnum iverit. n. 48. ſeq.
Ampliatur n. 50.
Ampliationis declaratio n. 51.
Alia Ampliatio. n. 52.
Reſpondetur ad contraria. n. 53.
Quilibet in ſuo furnum ædificare poteſt etiamſi alius eum furnis inveſtitus ſit. n. 54.
Cujus rationes ſubjiciuntur. n. 55 ſq.
Reſpondetur ad contrarium. n. 57.
Quilibet in ſuo furnum ædificare poteſt, etiamſi teſtator uni furnum, alteri fundum ſine eo reliquerit. n. 58.
Reſpondetur ad contraria. n. 59. ſeq.
Qui diverſa prædia poſſidet, in ſingulis furnum ædificare poteſt. n. 61.
An Succeſſor ædificare furnum poſſit, cujus Autor non potuit. n. 62.
Declaratio hactenus dictorum. n. 63.
Ordo Piſtorius ubi olim receptus & ejus Officium. n. 64.
Magiſter Paniſicii in Galliâ n. 65.
Ordinis Piſtorii receptio an deroget facultati naturali ædificandi furnos. n. 66. ſeqq.
Reſpondetur ad contraria. n. 70 ſq.
Quantum furnus à Pariete vicini diſtare debeat? n. 72.
Attendenda hic Statuta & locorum Conſvetudines n. 73.
Quid Jure Sax. obtineat? n. 74.
An & quando quis prohiberi poſſit, ne contra murum vicini furnum ædificet? n. 75.
Quale remedium hoc caſu adhibendum. n. 76.
Quid ſi Paries communis ſit? n. 77.
Quid ſi fundus ſit communis? n. 78 ſq.
aut fundus ſerviat? n. 80.

Aut in Vi[illegible] velit quis ædificare? n. 81. ſeqq.
Reſpondetur ad contraria. n. 87 ſeq.
Quid ſi in fundo publico furnum quis exſtruxerit? n. 90.
Aut viceverſâ Univerſitas in fundo publico. n. 91.
Facultas Naturalis reſtringi poteſt per Statutum. *n. 92.*
An Statutum hujusmodi valeat? 93.
Quinam poteſtatem habent condendi talia ſtatuta. n. 94.
An Ordo *Piſtorius? n. 95.*
Per Conſvetudinem. *n. 96.*
Per Prohibitionem. *n. 97.*
Declarantur. n. 92. & 96. dicta. n. 98 ſeqq.
Quibus prohibitio debeat fieri. n. 101.
An judicialiter? n. 102.
Per Pactum. *n. 103.*
Singulare Juris Saxon. n. 104.
An illud extra Saxoniam extendendum. n. 105.

1 ÆDificare furnum facultatis naturalis eſt, tum ob
L. 5. ff. de J. & J. & L. 1. §. 11. ff. de Aqva pluv. arc.
2 *V. Dn. Brunnem. Comm. Cod. ad l. 8. de Servit. &*
aqv. n. 2. & Beſold. Vol. 3. Conſ. 135. per tot. Tum
3 quod ſine furnis uſum panis nequeamus conſequi, qui cum
vitæ & Corporis naturale nutrimentum ſit, quod conceſſit
ac permiſit Natura, conſequens eſt, ut concesſiſſe quoque
eadem exiſtimanda ſit, quibus illud naturale nutrimentum
carere nequit *l. 2. ff. de Jurisdict. l. 56. & 62. ff. de Procura-*
tor. Conceſſio quippe ad ea trahitur, ſine qvibus com-
4 modè explicari eadem nequit *arg. l. 7. §. 13. ff. ad SCtum*
Macedon. Cravetta Conſ. 871. n. 4 ſq. Ad Conſervationem
5 itaque ſui ipſius cum pertineat furnus, quam quovis modo
procurandi quilibet poteſtatem habet *Dn. Zigler. ad Grot.*
Lib. 1. c. 3. §. 4. verb. his etiam. add. Pufendorf. de J. N. & G.
6 *l. 2. c. 4. §. 1.* Sequens Axioma generale formo: Qvilibet
in ſuo Jus furni habet. *Cravetta d. l. & Conſ. 861. n. 4. Conſ.*
896. n. 39. Tholoſan. Syntagm. Jur. Univ. l. 18. c. 22. n. 8. Bo-
7 *rell. de Magiſtr. Edict. l. 4. c. 7. n. 33.* Etſi autem eadem quo-
que ratio in molendinis militet, ut hinc, ubi eadem eſt ra-

tio,

tio, idem quoque Jus eſſe debeat *l. 32. ff. ad L. Aquil.* in molendinis tamen diverſum hic obtinet, quorum extructio licet Jure Comm. cuique conceſſa, quemadmodum intelligo *Borell. d. l. n. 37 ſq. Roſenthal. de Feud. Cap. 5. Concl. 28. Gail. L. 2. Obſ. 69. n. 27.* hodie tamen, moribus locorum niſi à Principe concedatur, non competit. *Hering. de Molendin. L. [illegible] n. [illegible] ſeqq. Carpzov. P. 2. C. 4. D. 10. n. 2. Struv. Syntag. J. F. c. 6. Aphoriſm. 7. n. 5.* Adeò autem præcedens 8
Axioma verum eſt, ut (I.) Non opus ſit præviâ facultatis hujus impetratione ædificare. Quæ enim Jure communi competunt, ſpeciali impetratione opus non ha- 9
bent. *arg. l. 1. C. de Theſaur. & ibi Dn. Brunnem. n. 10.* Hinc quando Vaſallus in feudo vult ædificare furnum, non tenetur conſenſum Domini requirere, licet ea facultas in literis Inveſtituræ ipſi expreſsè côceſſa non ſit. Vaſallus enim utilis eſt feudi Dominus *Roſenthal. de Feud. Cap. 10. Concl. 42. n. 38. & c. 1. Concl. 6. n. 1.* adeoque verſatur in feudo tanquã 10
in re ſuâ. Non obſtat, quòd Inveſtitura ſtrictè ſit interpretanda, *Roſenthal. d. c. 1. Concl. 12. n. 2.* & quod per eam expreſsè non eſt conceſſum, ademtum cenſeatur; hoc enim intelligo de ïis, quæ niſi per inveſtituram non poſſunt competere, & ſic ad alia, quæ ſunt facultatis naturalis, trahi ne- 11
quit. Pari ratione novo Collegii conſenſu Piſtor ad extructionem furni opus non habet, quæ enim omnibus compe- 12
tunt, non poſſunt uni denegari. Nec obſtat, quod panes coquendi & vendendi facultas ſpeciali Jure hodie competat; receptus enim in Collegium ſtatim fruitur iſtus Collegii privilegiis. *Dn. Brunnem. Comm. Cod. ad l. Un. de Privileg. Corporat. Urb. Rom. n. 2.* Et per conſequens adeptus 13
facultatem iſtam coquendi panes & vendendi, adeptus quoque cenſetur facultatem ædificandi in ſuo furnum, tanquam medium, ſine quo iſtam facultatem exercere nequit.

Con-

Conceſſo enim uno, conceduntur omnia ad unum illud ne-
14 ceſſaria *Barboſa locupletet. Cap. 38. Axiom. 16.* Quæritur verò: Si ad ædificationem furni peculiari conceſſione opus quis habuerit, an ſine eâ deſtructum reædificare poſſit? Affirmantium Sententiã ex ſequenti ratione tueor; (1.) Quoniam iſta facultas ſemel legitimè quæſita avelli ab eo rurſus haud debet *l. f. ff. de pact.* Concedens enim poteſtatem ædificandi furnum, non videtur ad præſentem furnum reſpexiſſe, ſed ad perpetuam impetrantis utilitatem; conceſſiones enim in hujus favorem latiſſimè ſunt interpretandæ *l. 9. ff. de conſtit. Principũ.* (2.) Qui re ædificat, non facit novum furnum *l. 1. §. 13. ff. de Op. nov. Nunc. & ibi Habn. ad Weſenbec. n. 6.* Itaque nihil facit, quod novâ Conceſſione opus habeat; Dum enim ædificandi furnum, quod plus eſt, deſtructum quoque reædificandi, quod minus eſt, facultatem impetraſſe cenſendus eſt *cap. 53. de R. J. in 6.* Accedit (3.) favor reædificationis; pertinet enim ad decus Urbium, ne ædes derelinquantur *l. 20. §. 10. ff. de Op. nov. nunc. l. 2. §. 17. & l. fin. ff. ne quid in loc. publ Gail. de Pignoration C. 20. n. 5.* favores itaq; ampliari, odia verò reſtingi convenit. *c. Odia. de R. J. in 6to.* Ampliatur prædictũ Axioma; ut in ſuo quilibet
15 ædificare furnum poſſit, etiamſi. (II.) In fundo tantùm u-
16 tile dominium habeat, tum quod nuſpiam hoc expreſsè ſit prohibitum, talia verò conceſſa eſſe intelligantur *l. 28 §. 2.*
17 *ff. Ex quib. cauſ. Major.* Tum quod meliorem liceat fundi conditionem facere non deteriorem. *l. 13. §. 5. ff. de U-*
18 *ſi fr.* Quod attinet itaque (1.) Vaſallum; habetur is in re feudali pro domino *2. F. 8. §. Rei autem & 2. F. 13.* Unde pleniſſimè feudo utitur fruitur, & de ejus proprietate quoq; participat; quemadmodum itaque Dominus liberum re-
19 rum ſuarum habet arbitrium, *l. 21. C. Mandat.* Sic Vaſallus

lus quoque feudum ad uſum proprium aptare & impo-
nere feudo ædificia poteſt *2.F.28.verſ. Si Vaſallus. Struv.*
Syntagm. J. F. c.12. Aphoriſm.8. n.2. Roſenthal. de Feud. c.10.
Concl. 143. n.151. dum verò ædificia, furnos quoque, ædifi-
cium enim tanquam genus includit omnes ſpecies & per-
tinentias ſub ſe comprehenſas. *L. 15. §. 1. ff. de Pignorib.*
junct. l.4. C. de Præſcript.30. vel 40. annor. Et hæc facultas 20
Vaſalli eousque extenditur ut ipſi competat, licet furno
Domini per conſequens aliquod lucrum decedat, etenim
tanquam utilis dominus non minus re feudali, quàm al-
lodio ſine injuriâ Domini uti poterit *Roſenthal. cap.5. con-*
cl.29 n.8. Quod ſi verò deinceps morte Vaſalli ad Do- 21
minum redeat feudum, heredes Vaſalli impenſas in furni
extructionem factas poſſunt repetere *2. F. 28. verſ. ſi Va-*
ſall. & 2. F. 8. §. E contrario. ſecus ac Jure Saxon. ubi feu- 22
dum cum ædificio à Vaſallo extructo ſine ullâ impenſa-
rum refuſione ad Dominum pertinet per *text. in* Land R.
l.2. Art. 1. Carpz. P.3. C.31. Def.1.

[II] Circa Emphyteutam idem Juris eſt, tum quod
à feudo ad Emphyteuſin argumentum valeat, *Everhard.* 23
loc. topic. legal. loc. à Feudo ad Emphyteuſ. n.1. tum quod
Emphyteuta majorem poteſtatem in re habeat, quam
Vaſallus *Struv. Syntagm. J. F. cap.2. Aph.10. n.1.* Hinc fi- 24
nitâ Emphyteuſi ſumtus quoque perinde ac Vaſallus in
furni ædificationem impenſos repetit *l. pen. ff. locat. Gail.*
L. 2. Obſ. 121. n.15. etiamſi ob canonem non ſolutum Em-
phyteuſi privetur, quoniam has impenſas ex naturâ Con- 25
tractus non tenebatur facere. *Carpzov. P.2. C.38. Def.12.*
n.10. ſq. Etſi autem fundus ita reddatur melior, canon ta-
men propterea augeri non debet. *Carpz. P.2. C.38. D.22.* 26
add. Dn. Brunnem. Comm. Cod. ad L. ult. de Alluvion. n.2.

27 Viceverſà quoniam Vaſallus Domino ea tenetur in feudo concedere, quæ ſibi non nocent, & Domino proſunt, *V. Piſtoris. P.3. Q.25. Dn. Eyben. Elect. Feudal. c.12.§.3.* Exiſtimaverim quoque, Dominum in fundo feudali vel Emphyteutico quoque furnum ad neceſſitatem ſuam ædificare poſſe; hoc enim æquitatis eſt, ut concedat alteri quod ipſi prodeſt, ſibi verò nullum affert detrimentum *L.5. §.8. ff. de Aqu. pluv. arcend.*

28 Iſthæc vero plena fruendi facultas cum uſufructuario conceſſa non ſit, quippe qui ſaltim Jus in re habet, non verò dominium, *l. 43. §. 4. ff. de furt. L.25. ff. de V. S. add. Vincent. Filliuc. Quæſt. moral. de Chriſt. Offic. Tom. 2. Tr. 31. c.3. n. 57.* conſequens eſt, ut nec ædificandi furnum Jus habeat *per l.14. & l. 13. §. 6. 7. & 8. ff. de Uſufr.* quibus textibus non ſolùm de novo extruendi, ſed ædes quoque immutandi imò balneum faciendi facultas ipſi adempta eſt. Facit, quòd concedens Uſumfructum, ad præſentem fundi faciem videatur reſpexiſſe; non autem, ut ad utilitatem ſuam immutet, permiſiſſe. Itaque ad incogitata hujusmodi conventio extendi nequit *l 9. §.1. & ult. ff. de Transact. Carpz. P.2. C.34. Def. 19. n. 5.* quod ſi tamen privatæ neceſſitatis gratia furnus ſit exſtructus, non animo lucrum ab aliis inde captandi, non putarem hoc Uſufructuario denegandum eſſe, præcipuè ſi in vicinia non adeſſet furnus, quo commodè uti poſſet; Et ſi ita ædificarent, ut nullum ædibus uſufructuariis inde metuendum
29 periculum. Cœterum priori ſententiæ non obſtat [1] quod Uſufructuarius proprietatem meliorare poſſit *d. l. 13. §. 5.* nam acquiſitâ ſervitute quoque fundus fit melior, eam tamen fundo Uſufructuario Uſufructuarius ac-
30 quirere nequit *l. 15 §. 7. ff. d. t.* Nec obſt. [2] *d. l. 13. §. 6.* ubi

ubi ædificia ad fructus percipiendos neceſſarios ponere, ipſi permiſſum eſt; ad ea enim furnus referri nequit, quia ad fructuum perceptorum uſum iſte pertinet. Nec obſt. 31
[3] *d.l.13. §.5.* nam eam ex *l.9.pr.d.t.* explico; ut lapidicinæ, creti fodinæ, arenifodina ad ea pertineant, quæ in fundo naſcuntur, ea autem fundi Uſufructu conſtituto rectè comprehenduntur. Hoc tamen ad furnum applicari nequit, quoniam hic non ex ipſo fundo provenit, ſed tanquam adjunctum ipſi accedit; inter quæ magna eſt diverſitas; ut hinc à diverſis nihil concludatur *l.10. C. de Probation. & l. 10. de Donat. inter Vir. & Uxor.* Sartum 32
tectum tamen ſervare poteſt furnum tum per *l.7. C. de Uſufr.* tum quod in modum boni Patrisf. uti frui debeat *per l.65.pr ff.eod.* & licet impenſæ aliàs cum fructibus compenſentur *l. 48. ff. de R.V.* ſi quid tamen ultra, quàm im- 33
pendi debeat, hic erogatum eſt, à proprietario poteſt repetere, *d.l.7. & ibi Dn. Brunnem. n.2. Carpz. P.3. C.31. D.9.*

Uſusfructus ſpecies eſt, dotalitium, Uxor enim poſt mortem mariti certis ejus bonis utitur fruitur *Schneidew.* 34
de Succeſſ. vir. & Uxor. n.13. Carpzov. lib.6. Reſponſ.55.n.4. Struv. Syntag. J.F. c.14. Aph.9. quod itaque de Uſufructu dictum, hic repeti poteſt, quæ enim de genere dicuntur, de ſingulis quoque ſpeciebus dici, neceſſum eſt *arg. l. 7. §.10. ff. de Pact.* Nec obſtant quæ *Carpz. P.3. C.16 D.6.n.6.* 35
habet, nihil excogitari poſſe feudo ſimilius, quàm dotalitium, adeò ut quàm plurimum æquiparentur & pro eodem accipiantur; furnum verò ædificandi facultatem dum in feudo Vaſallo competere ſtatui, ſequi quoque videtur viduæ in dotalitio iſtam poteſtatem conceſſam eſſe, in ſimilibus enim idem debet eſſe judicium *cap.4. X. de*

36 *Reſcript. c. 2. verſ. Sicut. X. de Translat. Epiſc.* Verùm loquitur *Carpz. d.l.* de Jur. Saxon. quod tanquam ſtatutum ita eſt interpretandum, ut quàm minimè recedatur à Jure Communi *cap.18. X. de Reſcriptis & ibi Panormitan.* & ut evitetur Juris Communis correctio *cap. 8. verſ. Quia nobis X. de Conſvetud. Gail. l. 2. Obſ. 33. n. 4.* Jure Comm. itaque cum uſufructuario ædificare non liceat, quemadmodum ſuprà oſtenſum, ſtatutum verò hanc facultatem Viduæ expreſsè non concedat, neque eadem Jure Saxon. poteſt competere, quod enim ſtatutum non dicit, id nec nos dicere debemus. *l. 64. §. 9. ff. Solut. Matrimon. Gail. d. l. n. 2.*

37 Quid verò de fundo dotali dicendum: An Maritus in eo furnum poteſt extruere? Competit equidem ipſi quoque uſusfructus pro oneribus Matrimonii in fundo dotali. *L. 7. ff. de Jur. dot. l. 20. C. eod. Carpz. lib. 5. Reſponſ. 64. n. 1.* pingvius tamen Jus habet Uſufructuario; inde Dominus dotis *arg. l. 1. C. de ſervo pign. dat. manum. & ibi Dn. Brunnem. n. 1. pr. J. de Quib. alien. licet vel non l. 21. §. 4. ff. ad Municipal. l. 30. C. de Jure dot. l. 9. C. de R. V.* & res Uxoris, ſuo arbitrio gubernare dicitur *l. 8. C. de Pact. convent.* Quam ob cauſam ſtatuo, marito in fundo dotali furnum extruendi facultatem denegandam non eſſe,
38 *per l. 7. §. 16. ff. ſolut. Matrimon.* Cœterùm etſi quod Uſufructuarium attinet, de Jure Civili hæc aliter ſeſe non habeant, inſpiciendos tamē hic mores locorum tanquam optimos legum interpretes *l. 37. ff. de LL.* eſſe, non diffiteor. Præterquam enim quod multæ inanes tricæ hic appareant, teſte *Dn. Brunnem ad l 44. ff. de Uſufr. n. 3.* Horum omnium quoque eſt ea ratio, quòd mutatâ formâ uſus-

uſusfructus non conſiſtat, *Dn. Brunnem. d. n. 3.* quâ dubio procul altera eſt fortior, quod meliorem alterius conditionem quâvis ratione liceat facere, *l. 13. §. 5. ff. de Uſufr.* cui utique ſtandum. Meliorem verò fieri Uſumfructum 39
furno extructo probatione egere non exiſtimo, *Vid. Struv. Synt. J. F. C. 15. Aph. 16.* C*arpz. P. 3.* C. *31. D. 1. Berlich. P. 3.* C*oncl. 42.* ita enim non ſolus Uſusfructuarius, ſed proprietarius quoque fundo melius uti poteſt; Nec obſtat, 40
quod ita Jus acquirat Uſufructuarius ad repetitionem meliorationis *Berlich. d. l. n. 15. ſqq.* toties autem conditio alterius dicatur reddi deterior, quoties contra alium quis Jus in re vel ad rem acquirit. *Eckold.* C*omm. ff. ad Tit. de Autorit. Tutor. §. 2.* facili enim negotio ad hoc reſponderi poteſt, intelligi illud oportere, ſi magnum ſubſit præjudicium, aut conditio Proprietarii hujusmodi ſumtûs non ferat. Quin vero Uſufructuarius furno anteà extructo utifrui poſſit, illud nec Jure Civ. dubium 41
eſt, tum *per l. 7. §. 1. & l. 9. pr. ff. de Uſufr.* quæ generales; tum quod iis quoque utatur fruatur, quæ ad voluptatem faciunt, *l. 9. §. 5. & l. 62. pr. eod. ff. d. t. Dn. Brunnem. ad. Weſenb. n. d. t. Q. 8* quantò magis igitur iis, quæ ad neceſſitatem & utilitatem.

Nondum transire ad alia poſſum, quin de Creditore & Curatore ſubjiciam pauca. Quod attinet itaque Cre- 42
ditorem, is in pignore quidem Jus reale conſequitur *l. 30. ff. de Noxal. Action. L. 19 pr. ff. de damn. infect.* inferius tamen hoc omni Jure in rem eſt, teſte *Habn. de Jure Rer. cap. 2.* C*oncl. 19.* quicquid igitur de Uſufructuario dici non potuit illud multominus de Creditore poterit intelligi. Et licet pactum Antichreticum adjectum ſit pi- 43

gnori, quo ipſo utendi facultatem conſequitur Creditor, *l. 11. §. 1. ff. de Pignorib. Franzk. eod. n. 47.* nondum tamen eo modo, quo Uſufructuarius utitur, etenim fructus certi debent uſuris æquales eſſe nec eos excedere; ſecùs ac incerti *Carpzov. P. 2. C. 30. D. 41. ſq.* Nec obſtat, quod com-
44 petat Creditori Actio contraria ad impenſas repetendas, *l. 8. ff. de Pignor. Action. l. 7. C. eod.* nam *dd. ll.* loquuntur ſaltem de impenſis neceſſariis, adeoque ad impenſas utiles non ſunt extendendæ, quas Creditor niſi voluntate Debitoris tacitâ vel expreſsâ accedente facere non poteſt, *l. 25. ff. d. t. Franzk. Comm. D. Tit. de Pignorat. Act. n. 33.* Ex quibus ſatis patet, Jus furni extruendi Creditori in
45 fundo oppignorato non competere; quod idem de Curatore bonorum quoque dicendum eſſe, non dubito. Etſi enim ille repræſentet perſonam Domini *Eckold. com. D. Tit. de Curat. bon. dand. §. 2.* hoc tamen intelligo ſaltem quoad Actiones excipiendas & movendas, quippe officium hujusmodi Curatoris in eo conſiſtit, ut omnes Actiones exerceat *Carpzov. P. 3. C. 14. D. 8. n. 3.* & ejusmodi Cura conſiſtit in nudâ cuſtodiâ *Carpz. P. 3. C. 15 D. 51. n 3. & Def. 52. n. 1.* quod omne ratione ſingulari in favorem Creditorum potiſſimum conſtitutum eſt, & ſic ad conſequentias trahi nequit. *l. 23. §. 3. ff. de fideic. libertat. C. 78. de R. J. in 6.*

46 Supereſt ut de Colono dicamus: An tempore locationis furnum excitare poſſit? Pro negativâ facit (1) *l. 15. §. 1. ff. locati Cond.* ubi refectio fundi locati refertur ad Locatorem, quanto magis igitur, ſi de novo aliquid ædificandum. (2) quoniam Uſufructuarius furnum nequit extruere, quo longè inferius Jus habet Conductor,

ctor, cum nec res ipſi, ſed ſaltem perſona devicta ſit. Verum expreſsè facultatem ædificandi non ſolùm neceſſariò ſed utiliter quoque Colono facit *l.55 § 1.ff. d.t.* accedit, quod impenſas tam utiles quàm neceſſarias repetere poſſit colonus *l. 7. §. 16.ff.ſolut. matrim.* quare ab effectu ad cauſam quoque argumentandum. Ad *d.l.15.* §.1. *locat.* reſpondetur, eam intelligi, ſi conductor nolit reficere, tenetur enim huic locator uſum rei præſtare *l.9.pr.& l.33. ff.locat.* Quod alterum attinet, dico: Meliorem hic eſſe Conditionem Coloni quàm Uſufructuarii; is enim pro mercede utitur *pr. J. Locat. Cond. l.25. ff. Comm. divid.* hic vero gratis & ex beneficio; favorabiliora verò ſunt Jura titulo oneroſo quàm lucrativo acquiſita & ſic facilius quoque extendi poſſunt. *per cap. odia de R. J. in 6.* De 47
Tutore & Curatore multo magis affirmaverim, quoniam ſunt loco domini *l. 27. ff. de Adminiſtr. tut. l.11. §. 7. ff. Quod Vi aut Clam* imo loco Patris *Carpz. JPrud. Eccl. L.2. Def. 47. n.3.* quoad liberam nempe adminiſtrationem *Weſenb. ·. Tit. de Adm. Tut. n.2.* & Utilitatem Pupilli *Dn. Brunnem. Conſ.l.2. n.12.* & ſic extructione furni prædium Pupilli vel minoris melius reddere omnino poſſunt. Ampliatur prædictum Axioma (III) ut quilibet in ſuo furnum 48
poſſit conſtruere, etiamſi per tempus immemoriale ad alium furnum iverit. *Roſentbal. de Feud. cap.5. concl.25. n.3. Petr. Jacob. Pract. Aur. Libell. de furn. n.11.* Iſtius Domino enim nullum Jus quaſitum eſt, quo in futurum poſſit cogere, *Borell. de Magiſtrat. Edict. L. 4. c.7. n.28. & n.31. Jacob. de S. Georg. de Feudis verſ. Et cum Molendin. n.4.* hinc quando quæritur: An Subditorum aliquis, ſi per tantum temporis ſpatium iſti ad Domini furnum iverint, in ſuo furnum ædificaturus prohiberi poſſit? negan-

gantium ſententiam meritò amplectimur: cum *Bartbol. Capell. de ſerv. Urb. Pradior. c.* 52. *Q.* 2. *Jacob. de S. Georg. d. l. n.* 5. *Boer.* Deciſ. 125. *n.* 4. Quoniam ut ſupra dictum, ædificare facultatis naturalis eſt *l.* 24 §. 7. *ff. de damn. infect. l.* 1. §. 11. *ff. de Aquâ & Aqu. pluv. arcend.* quam non
49 utendo non amiſerunt ceſſaverant enim fortè, quia nullus erat paratus ædificare furnum; vel non placebat eis ædificare & credebant ſemper ſibi Jus duraturum, ut eleganter loquitur *Petr. Jacob. d. n.* 11. Accedit quod ire ad alterius furnum ſit actus meræ facultatis, quales etiam per mille annos præſcribi nequeunt *l.* 2. *ff. de Viâ publ. Camill. Borell. L.* 4. C. 7. *n.* 29. *ſqq. Boër. Deciſion. c.* 125. *n* 5. conſiſtunt enim in merâ voluntate & ſic infinitatem continent, qualia ſunt impræſcriptibilia *Borell. d. l. n.* 30. Denique ejusmodi prohibitiones tendunt ad utilitatem Dominorum privatam, adeoque ambitioſæ ſunt, nec fieri poſſunt. *l.* 4. *ff. de decret. ab Ordin. fac. Borell. d. l. n.* 24. Et in terminis facultati ædificandi præſcribi non poſſe aſſerit per *l.* 9. *ff. de S. U. P. Gail. L.* 2. *Obſ.* 69. *n.* 9. Et hæc
50 procedunt, etiamſi quis furnum non utilitatis ſuæ ſed quæſtus gratiâ, ut panem in eo coctum incolis vendere poſſit, extruxerit. *Koch. Tract. de Jure Vicin. c* 5. *n.* 15.
51 quod tamen de Piſtoribus intelligo, quorum Collegia licita & approbata habentur in Republ. V. *L.* 2. *&* 5. *aliasque* Cod. *Theodoſ. de Piſtorib. & Catabolenſibus* & hinc facultas coquendi panes non amplius naturalis eſt, ſed ſpeciali lege huic collegio cœpit competere. *V. l.* 7. *C.*
52 *Theod. d. l.* Imo eousque hoc extenditur, ut licet Dominus habeat Jurisdictionem, tamen novi furni extructionem ſubditis ſuis prohibere nequeat, *Boër. d. Deciſ.* 125. neminem enim ſuâ poteſtate in alterius præjudicium abuti

abuti convenit: Non obſtat; quod vetus conſvetudo 53
immutanda non ſit *l.7.* C. *de Servit. & Aqu* non enim eſt
hæc conſvetudo, utpote quæ in rebus meræ facultatis non
inducitur. *Jacobin. de S. Georg. d.l. n.* 4.

54 Ampliatur præcedens Axioma [IIII] Ut liceat in ſuo furnum extruere, etiamſi alius cum furnis inveſtitus esſet, *Cravet. Conſ. 871. n.6.* Quid operetur hæc clauſula: *cum furnus &c.* in literis inveſtiturarum, dicam inferius. Quod præſentem ampliationem attinet, ejus rationes hæ 55 ſunt: [1] Quoniam omnis inveſtitura intelligitur ſalvo Jure tertii *l 8. ff. de Aqu. & Aqu. pluv. arc. Cravett. d.l.n.8 Roſenthal. de Feudis cap.6. Concl.68.n.8. Gail. L.2. Obſ.1.n.14.* Princeps enim omnes ſubditos pari dilectione cenſetur proſequi, itaque uni quicquam concedendo idem alteri non videtur voluiſſe adimere; maximè cum hoc caſu verbis uſus ſit generalibus; potuiſſet enim facilè verba certa invenire, quominus neceſſum fuiſſet, lædere Jus 56 tertii. *Cravett. d.l. n.8.* (2) Suprà dixi ex *l.5. ff. de J. & J.* ædificationem eſſe Juris Gentium, ea verò quæ ſunt Juris Gentium, Princeps mutare vel adimere nequit *Cravett. d. l. n.9.* Jus G. enim facto Principis potentius eſt *arg. l 17. ff. de pœn.* Nec obſtat, incluſâ perſonâ Vaſalli excluſos eſſe ab hac facultate ſubditos *l. 12. ff. de Judic.* quando e- 57 nim in genere permiſſorum verſamur, unius incluſio alterius excluſio eſſe nequit. *Cravetta d.l.n.7.*

(V) Ampliatur præcedens Axioma, ut in ſuo qui- 58 libet Jus furni habeat, etiamſi teſtator duobus heredibus inſtitutis alteri fundi partem cum furno alteri verò alteram ſine furno reliquerit. Caſum talem recenſet *Pileus Modiceenſ. Deciſion. Jur. Controv. Q.36.* non enim poteſt

non licere heredi quod defuncto competiit, quippe cum quo una perſona heres cenſetur *Nov. 48. c. 1.* competiiſſe vero hoc defuncto ex antecedentibus ſatis patet. Et deinceps prodeſt etiam extructio furni heredi, in ſuo verò quilibet facere poteſt, quod ſibi proficuum eſt. *l. 1. §. 12. & l. 2. §. 5. ff. de Aqv. & Aqv. pluv. arc.* ut taceam, rem non amplius defuncti, ſed heredis jure cenſeri, ut ſic ſuarum rerum liberum moderamen & arbitrium ipſi meritò relictum eſſe debeat *l. 21. C. Mandat.* Nec obſtat (1) quod
59 in alterâ parte fundi Defunctus longo tempore furno uſus non fuerit, rebus enim ſuis uti vel non uti actus meræ facultatis eſt, cui nec per immemoriale tempus præſcribi poteſt *ſæpè d. l. 2. ff. de Viâ publ.* Accedit, quod heredes rebus hereditariis aliter uti poſſint, ac defunctus uſus eſt *arg. l. 11. ff. fin. regund.* [2] Quòd Teſtator uni conce-
60 dendo furnum alteri eundem denegaſſe videatur; dico enim [1] quemadmodum conceſſio furni nemini prodeſt, ſic ejus omiſſio quoque heredi nequit nocere; furnum namque ædificare vel non ædificare non à conceſſione aut prohibitione defuncti pendet, ſed eſt facultatis naturalis. [2] Verſamur hic in caſu, ubi expreſsè in fundo hereditario furnum extruere heres prohibitus non eſt, nemò verò Jure ſuo privandus, ubi hoc expreſsè cautum non reperitur. Adeoque licet Voluntas Teſtatoris pro Lege aliàs ſit obſervanda *Can. 4. Cauſ. 13. Q. 2. l. 1. C. de S. S. Eccl.* hic tamen non adeſt hujuſmodi voluntas Teſtatoris, nec ex diviſione inter liberos talis prohibitio præſumi poteſt, cum omnes potius æqualiter dilexiſſe præſumatur nec voluiſſe in dubio alterum altero magis gravare. [3] Accedit favor ultimarum voluntatum, qui non patitur

tur

tur ut in odium heredum retorqueatur, quod in eorum favorem introductum eſt *l.6.* C. *de LL. cap. 61. de Regul. Jur. in 6to.*

[VI] Ampliatur, ut in ſuo quilibet ædificandi furnum facultatem habeat etiamſi diverſa Prædia poſſideat. Horum ſingulorum enim ratione pro diverſâ perſonâ habetur *arg. l.22. ff. de his quib. ut indign. l.26.* C. *de Adminiſtrat. tut.* quicquid igitur in ſuo ſingulis competere ſupra oſtendi, illud huic quoque in ſingulis licere exiſtimo. Namque ab utilitate ex re ſuâ reſultante excludi Dominus non debet. *arg. l.1. verb. Quæ enim Invidia 7. per quas perſ. cuiq. acqv.* Et procedit hoc non ſolùm, ſi in diverſorum locorum, ſed etiam ſi in ejusdem Urbis vel Pagi prædiis novos furnos quis velit extruere. Favorem enim iſte meretur, qui utilitatem hominum multis modis promovet. Quod ſi autem hoc ita ſe habet, multomagis id verum eſt, quod, ſi Piſtor vel in dotem acceperit domum cum furno, aut ex hereditate talis ipſi obvenerit, & hunc & eum, quem antea habuit, retinere poſſit. Inducta enim eſt ejusmodi diſpoſitio vel dotalis vel teſtamentaria ad ejus augmentum, non debet itaque operari diminutionem *l.29. §.1. ff. de Milit. teſtam. l.4.* C. *eod.* Neque enim cogi poteſt, ut vendat furnum alterutrum; venditio coacta enim non tenet, ſed reſcindenda eſt *l.1.* C. *de Reſcind. Vend. Franzk. ad Tit. de Contrah. Emt. Vend. n 84.* itaque multominus ab initio ad vendendum cogi debet *per l.* 11. C. *de Contrah. Emt. Vend.* maximè cum non ſubſit vel utilitatis publicæ favor vel alia limitationis ratio, quales recenſet *Dn. Brunnem. Cod. ad d. l.* 11 *n.2.* Statuta tamen locorum hic attendenda dixerim, quippe quæ hujusmodi naturalibus facultatibus toto die derogant. 61

62 Quid dicendùm verò, ſi alii quis ſucceſſerit, cui Jus habendi furnum non competiit, an & huic cenſeatur eſſe denegatum? Diſtinguendum puto, an prohibitio alteri facta ſit intuitu habito ad ſolam perſonam ipſius an ad prædium. Priori caſu quoniam prohibitio eſt perſonalis, perſonam prohibiti non egreditur *§. 6. J. de J. N. G. & C. l. 12. §. 1. ff. de Precar.* ſed cum perſonâ interit *l. 196. ff. de R. J.* alterius odio enim neminem gravari Jus noſtrum patitur *can. 3. Cauſſa 16. Q. 6. & cap. 2. de R. J. in 6.* Quamvis enim heres cum defuncto cenſeatur eſſe perſona eadem *Nov. 48. c. 1.* tamen hoc limitationem patitur in juri us perſonalibus. Poſteriori verò caſu, quoniam prohibitio rei cohæret, cum ea quoque ad Succeſſorem tranſit *l. 23. ff. de op. nov. Nunciat. l. 18. §. 2. ff. de Pignorat. Act.* & ſic furnum ædificandi facultas Succeſſori non competit; non enim ſucceſſori licet, quod Autori ſuo non licuit, *l. 11. ff. de diverſ. & tempor. Præſcript.* ne ita melioris Conditionis ſit ſucceſſor, quàm fuit Autor ipſius.

63 Ea verò, quæ in Antecedentibus dicta, ne dubii multum relinquant, in ſequentibus ita declaranda exiſtimo. Dictum eſt *n. 6.* Jus furni in ſuo cuilibet competere. Videtur illa facultas collegiis & ſingulis eſſe æqualis, & illis quidem ſpeciali Juris conceſſione magis confirmata, his verò à Natura relicta eſt. Ordo enim Piſtorius non no-

64 ſtris tantum temporibus, ſed ante plura jam ſecula tam in Urbe Româ *L. 3. Cod Theodoſ. de Pœn.* quàm Conſtantinopoli *l. 3. Cod. Theodoſ. de frumentar. Urb. Conſtantinop.* receptus fuit; quorum nec officium circa aliud, quàm panem coquendum verſabatur *l. 2. Cod. Theod. de frum. Urb. Conſt.* Nec defuit ratio recipiendi hoc Collegium, Neceſ-

Neceſſitates & uſus humani *Perez. ad Cod. Tit. de Piſtorib. n 7.* ubi *n.8 ſq.* ex *Mornac.* refert, in Galliâ eſſe Panificii 65
Magiſtrum in aulâ Regiâ, qui in omnes Piſtores Urbis Pariſienſis Jurisdictionem habeat. An verò iſta receptio 66
Naturalem hanc facultatem reſtringat, Quæſtionis eſt?
Certè pro libertate ſemper eſt præſumtio *l.8. & 9.* C. *de Servit. & Aq.* adeò, ut in eum, qui in Jure ſingulari ſe fundat, onus probandi rejiciat *Carpzov. P. 2. C. 41. D. 18. n. 3. & L. 1. Reſponſ. 67. n. 15. ſqq.* eſt enim præſumptio non hominis, ſed Juris, *Menoch. Vol. 4. Conſ. 395. n. 2.* Accedit, 67 68
quod pinſendorum & vendendorum panum facultas etiam recepto Piſtorum Ordine unicuique non permiſſa modò ſed etiam commendata eſſe debeat *Carpzov. d. l. 1. Reſponſ. 41. n. 19.* quanto potius igitur facultas ad ſuam ſuorumve utilitatem ædificandi furnum; cui enim licet, quod plus eſt, non debet denegari illud, quod eſt minus *cap. 53. de R. J. in 6.* Ut taceam, ſi ad ſuum quæſtum trahant Piſtores furnorum ædificandorum facultatem, monopolium emergere, quale tamen ſub gravi pœnâ prohibitum eſt *L. Un. C. de Monopol. R. J. de Ao. 1526.* §. Item nach dem die Monopolien. *de Ao. 1529.* §. Item/ nach dem die Monopolien. *de Ao. 1530.* §. Und nach dem etwa. *& alii plures. V. Carpz. d. Reſp. 41. n. 7. ſqq.* Nec obſtat [1] Incluſionem unius excluſionem eſſe alterius; ad illud enim jam ſuprà reſponſũ eſt. [2] Conceſſiones Piſtoribus factas ultra Jus comm. aliquid operari debere *cap. 30. X. de Privileg.* [1] enim conceſſiones hujusmodi nõ debent quicquam operari in alterius præjudicium *cap. 2. X. de Religioſ. domib. cap. 2. X. de Eccleſ. ædific.* & [2] Operantur ſatis, dum Collegium ipſi conſtituere poſſunt & panificii exercendi 69 70 71

publicam facultatem acceperunt, licet ea conceſſio non trahatur ad aliorum excluſionem à furno ædificando.
72 Sola igitur receptio Ordinis Piſtorii facultatem naturalem non reſtringit; Deinde dictum; in ſuo cuilibet hanc facultatem competere; quod ita tamen intelligendum; ne vicino damnum immineat. Hinc furnus à pariete vicini minimum unum pedem abeſſe debet, ne per nimium colorem murus torrendo debilitetur, *l. fin. ff. fin. Regund. Capoll. de Servit. U. P. C. 50. Q. 6. C. 51. Q. 2. C. 53. Q. 2. Kocb. de Jure Vicinit. cap. 5. n. 13.* Aliter *Tholoſan. Synt. Jur. Univ. L. 18. c. 22. n. 7.*, ſtatuit: piſtrinum à domo & furno Vicini ſex pedes ſejungi oportere ob incen-
73 diorum periculum. Sed rectè hic ſtatuta & conſvetudines locorum eſſe attendendas ait *Dn. Brunnem. ad d. l. f.*
74 *ff. fin. regund. n. 3.* Et ſic Jure Saxon. furnus à ſepibus vicini trium pedum ſpatio diſtare debet; per verba Weichb. *Art. 122.* Backöfen/ Heimligkeiten und Schweinſköbeln ſollen drey Fuß von dem Zaun ſtehen. Imo prohi-
75 beri quis planè poteſt ne contra parietem Vicini furnum ædificet, quando incendii metus ſubeſt *l. 13. ff. de S. U. P. Tholoſan. d. l. 4. c. 7. n. 14.* aut Vicini Murus debilis eſt
76 *l. 8. §. 5. ff. Si ſervit. Vindic.* Quilibet tamen juxta Vicini Murum parvum quendam murum poteſt conſtruere, eique furnum apponere, modò murus proprius in Vicini non hæreat. *l. 19. §. 1. ff. de S. U. P. Kocb. d. n. 13.* Ratio *in d. l. 8.*
77 *§ 5. Si ſervit. vind.* Idem obtinet, ſi paries communis ſit
78 *Cæpoll. d. l. C. 51. Q. 3.* In fundo verò communi ne Socius furnum extruat, obſtat ratio *L. 28. ff. Comm. divid,* quoniam in pari causâ melior eſt ratio prohibentis *add. cap. 56 de R. J. i 6,* & ita tenet *Cæpoll. d. l. cap. 51. Q. 1.* niſi fun-
79 dus ille ad furnum ſit deputatus *Id. ibid.* Exiſtimaverim tamen

tamen, contrariam Sententiam æquiorem eſſe, ex eâ ratione, quoniam ſocius in re communi etiam invito altero Socio facere poteſt, quod ſibi prodeſt, alteri verò non nocet. *Dn. Brunnem. ad d. l. 28. ff. comm. Divid. n. 9.* Non poteſt verò nocere alteri ſocio furni extructio, quippe, qui facilè locum invenire poteſt, ubi ſocius in uſu fundi non impediatur, nec etiam fumus frugibus obſit, aut in ædes adſcendat; alteri verò ſocio prodeſſe maximè poteſt. De fundo ſerviente verum eſt, quod in eo furnum 80
extruere non liceat, quoniam dominium directum hîc reſtrictum eſt, ut in eo nihil poſſit fieri, quod uſum ſervitutis impediat, *l. 9. ff. Si ſervit. vindic. l. 21. ff. de S. U. P.* quod tamen intelligo, ſi totus fundus ſerviat, non ſi pars ejus. De eo, qui in viciniâ ædificat furnum, quæritur an 81
prohiberi poſſit, ſi alteri commodum aliquod propterea deceſſurum ſit? Pro affirmativâ videtur facere [1] quod ad Æmulationem ita videatur ædificare *Gail. l. 2. Obſ. 69.* 82
n. 29. Maſcard. de Probation. Vol. 2. Concl. 621. n. 13. Æmulatio enim inter Vicinos plerunque præſumitur *Maſcard. d. l. n. 7.* in æmulationem verò vicini ædificare prohibitum eſt *l. 1. §. 11. ff. de Aqv. & Aqv. pluv. arcend. Richter Part. 1. Conſ. 55. n. 2.* [2] quòd humanæ ſocietatis vinculum non permittat, ut alteri ſimus damno & nocumento *l. 38.* 73
§. Conſtituimus ff. de R. V. Gail. d. l. n. 29. Maſcard. d. l. n 5
(3) Quod in ſuo ædificandi facultas competat quidem ſingulis, ita tamen ne deterior fiat fundus alterius *d. l. 1. §. 4.* 84
& 11. ff. de Aqv. & Aqv. pluv. arcend. Verùm prohiberi eum non poſſe ob ſequentem rationem ſtatuo (1) quod 85
omnis ædificans ad ſuam utilitatem ædificare cenſeatur *Gail. d. l. n. 30.* non enim ad Æmulationem, ſed ut ſuo Jure utatur in fundo proprio quis ædificaſſe præſumitur

Maſcard. d. l. n. 1. itaque alleganti æmulationem onus probationis incumbit *Gail. d. l. n. 31. Maſcard. n. 31. Richt.*
86 *d. Conſ. 55. n. 7.* (2) quod ob ſolam lucri decreſcentiam vicino nullum Jus prohibendi tribuatur *Richter. d. l. n. 29.*
87 (3) quod dolo non faciat ille, qui ſuo Jure utitur *l. 55. ff. de*
88 *R. J. Gail, d. l. n. 11.* Ad contraria reſpondeo, [1] Omnem Æmulationis ſuſpicionem excludi, modò aliqua ædificantis verſetur utilitas. *Richter. d. l. n. 32.* [2] Verum illud eſſe, ſi principaliter eo animo, ut noceat, ædificet, nihil inde laturus, quàm ut officiat *Gail. d. l. n. 12. Richter d. l. n. 6.*
89 *Carpzov. P. 2. C. 41. D. 11.* quod ad [3] quoque reſponderi
90 poteſt. Qui in fundo publico ædificat furnum, eum publicis utilitatibus deſtinaſſe videtur tum ob *§. 30. J. de R. D. & l. 7. §. 12. ff. de A. R. D. add. Carpzov. P. 3. C. 31. D. 10. & L. 1. Reſponſ. 100. n. 4.* tum ob favorem publicæ utilitatis,
91 quæ privatæ ſemper eſt præferenda *Nov. 7. c. 9. §. 1.* Viceversâ ſi Univerſitas fundo publico furnum impoſuerit, illius uſus etiam omnibus cenſetur communis eſſe *l. 6. §. 1. ff. de R. D. & §. 6. J. eod. ibique Schneidwin. n. 2.* acceſſorium enim ſequitur principale *l. 19. §. 13. ff. de Aur. & Arg. legat. l. 23. §. 3. ff. de R. V. & cap. 42. de R. J. 1. n. 6.* & inædificatum cedit ſolo *§. 29. J. de R. D.* Hactenus declaravi
92 Axioma noſtrum, ſubjiciendum nunc, quibus modis facultas iſta naturalis reſtringatur. Inter eos ſequentes præcipui ſunt: [1] *Statutum.* Statuta enim, quibus certus modus ædificandi præſcriptus eſt, ad ungvem ſervanda ſunt. *Gail. d. L. 2. Obſ. 69. n. 16.* Dicit autem *Jacobin. de*
93 *S. Georgio alleg. ſupr. loc. n. 3.* Statuta hujusmodi ſaltem valere, ſi quæſtus ex furno redeant in utilitatem publicam, non verò, ſi in burſam Domini privatam. Sed neutro

tro caſu Statutum hujusmodi valere contendit *Boërius Deciſ. 125. n. 6.* quoniam aliàs ſemper ſubditi ad furnum Domini tenerentur ire. Et licet per ejusmodi Statuta nec magnum lucrum accedat Domino, nec in ſubditos multum incommodi derivetur; vereor tamen, ne Praxis locorum paſſim reclamet. Debent verò hujusmo- 94
di ſtatuta â Magiſtratu profecta eſſe; quippe qui facultatem ſtatuta ſecundum Jus commune & præter illud, qualia hæc ſunt, & laudantur Vratislaviæ & Lipſiæ extare â *Klock. de Ærario l. 2. c. 14. n. 4.* condendi habet *Dn. Brunnem. ad l. 9. ff. de J. & J. n. 1 ſeq.* Ne itaque præ- 95
ter Ordinem Piſtorium furnos quis domi habeat, Collegium iſtud prohibere nequit; licet enim hoc quoque Collegium ſtatuta de rebus artis ſuæ condendi poteſtatem habeat, *arg. l. fin. C. de Jurisd. & l. 2. §. fin. C. de Conſtit. pecun. Dn. Brunnem. ad Weſenbec. tit. de LL Q. 8.* tamen non alios niſi Collegiatos ea ligant nec monopolium ea poſſunt introducere *Dn. Brunnem. d. Q. 8.* quod tali caſu tamen fieret, ſi ſoli Piſtores Jus furnorum ad ſe traherent. (II.) *Conſvetudo. Tholoſan. Synt. Jur.* 96
Univ. l. 18. c. 22. n. 8. Poſſunt enim Domini ſubditis ex conſvetudine Jus furni bannarii imponere, ut ad alium furnum non eant, quàm Domini. *Tholoſan. d. n. 8.* Et hujusmodi Conſvetudines in Regno Neapolitano vigere, teſtis eſt *Borell. d. ſæpius lib. 4. c. 7. n. 7 ſeqq.* licet eam irrationabilem dicat eſſe ex *cap. 69. X. de Appellat. Johann. Franciſc. Balbus de Præſcript. P. 4. P. 5. princ.* 97
Q. 5. n. 3. (III.) *Prohibitio,* ſi in eâ acquiverint prohibiti *Borell. d. l. n. 11. Boër. d. l. n. 5. Petr. Jacob. Practic. Aur. libell. de Furno. n. 6. 11. & 13. Roſenthal. de Feud. c. 5. Concl. 25. n. 3.* poſt prohibitionem enim & Ceſſationem amittitur quaſi poſſesſio libertatis & acquiritur quaſi poſſeſ-

98 ſio ſervitutis. *Jacob. d. l. n. 11.* Et ita intelligendum, quod in antecedentibus de Statuto & Conſvetudine dictum eſt. Sic enim Statuto demum hanc facultatem reſtringi poſſe, ſi ejus prohibitioni acquiverint prohibiti
99 teſtis eſt *Boër. d. l. n. 6. circa fin.* Pari ratione ac Conſvetudo non inducitur tacito conſenſu ejus, ad cujus furnũ Univerſitas per longum tempus ire ſolita eſt, licet eadem Conſvetudinem poſſit introducere, ut iſte teneatur pati accepto aliquo furnagio in ipſius furno panes decoquere; Univerſitas enim non perſona ſingularis inducit tacito conſenſu conſvetudinem. *Jacob. d. l. n. 12.*
100 Quamvis verò hic conſenſus poſt prohibitionem non amplius liber ſed coactus ſit, talem tamen ſufficere ad
101 conſvetudinem inducendam ſtatuit *Boër. d. n. 6.* Sufficit autem majorem partem eſſe prohibitã, modò omnes ceſſaverint. *Jacob. d. l. n. 8. & n. 13. Borell. d. l. n. 13.*
102 Et tutius facit dominus, ſi judiciali Autoritate prohibeat, ut ita à violentiæ ſuſpicione immunis ſit. *Borell. d. l.*
103 *n. 14.* (IV.) *Pactum,* quo placuit, ut dominus alicujus loci unum ſaltem furnum habeat & pro ejus uſu certum cenſum exigere queat. *Tholoſan. Syntagm. Jur. univ. d.*
104 *l. 18. c. 22. n. 8.* (V.) Ad Jus Saxonicum potiſſimum pertinet, daß ein Becker/ der ein Hauß kaufft/ keinen Backofen dahin ſetzen darff/ wo zuvor keiner geſtanden. *Gloſſa ad* Weichbild *Art. 23. n. 2.* quod ipſum extra Saxoniam extendi debere, non reor *V. Carpz. P. 2. C. 14. D. 53. n. 4. & ſqq.* Statuta enim recepta eſſe non præſumuntur, niſi recepta probentur, maximè cum à Jure Comm. hoc ſtatutum abeat, ex quo tamen ſemper ſtatuta interpretanda. *Gail. l. 1. Obſ. 50. n. 8.* modò exſtructio furni ita fiat, ne incendii periculũ inde immineat vicinis. Quod

ſi enim

ſi enim ex opere ruinoſo vicinus jus ad cautionem de damno infecto exigendam conſequitur *t. t. ff. damn. infect.* quis idem juris non eſſe diceret in furno periculoſo. Ab his ulterius progredior ad

CAP. III.
DE
Modis Adquirendi Jus Furni.

SUMMARIA.

Quare hic agatur de modis acquirendi? n. 1. ſq.

Primus modus acquirendi eſt Inveſtitura. *n. 3.*

An & qua ratione Inveſtitura recte dicatur eſſe modus acquirendi Jus furni? n. 4 ſqq.

Quinam per Inveſtituram hoc Jus aliis poſſint concedere? n. 9 ſq.

Quomodo interpretanda hæc Inveſtitura & de Effectu ejus. n. 14. ſqq.

Quid in literis Inveſtituræ denotet Clauſula cum furnis. n. 22. ſqq.

An furni quoque comprehendantur ſi feudum cum Pertinentiis conceſſum ſit? n. 28.

In Inveſtitura reſpiciendum eſt ad voluntatem Inveſtientis & Preces Impetrantis. n. 32.

Secundus modus acquirendi eſt Privilegium. *n. 33.*

Jus Furni in Privilegio ſub generali conceſſione non venit? n. 34. ſq.

Privilegium hoc caſu ex Patientiâ & Scientia Principis interpretationem accipit. n. 37.

Tertius modus acquirendi eſt Præſcriptio. *n. 38.*

Qua ratione Præſcriptio ejus acquirendi modus dicatur. n. 39. ſq.

Quanto tempore præſcribatur. n. 42. ſqq.

An ſervitus diſcontinua ſit Jus furni? n. 46. ſqq.

An titulus in hac Præſcriptione requiratur, & quid loco ejus ſit? n. 48. ſq.

An b. f. requiratur? n. 51.

non licere heredi quod defuncto competiit, quippe cum quo una perſona heres cenſetur *Nov. 48. c. 1.* competiiſſe vero hoc defuncto ex antecedentibus ſatis patet. Et deinceps prodeſt etiam extructio furni heredi, in ſuo verò quilibet facere poteſt, quod ſibi proficuum eſt. *l. 1. §. 12. & l. 2. §. 5. ff. de Aqv. & Aqv. pluv. arc.* ut taceam, rem non amplius defuncti, ſed heredis jure cenſeri, ut ſic ſuarum rerum liberum moderamen & arbitrium ipſi meritò relictum eſſe debeat *l. 21. C. Mandat.* Nec obſtat (1) quod
59 in alterâ parte fundi Defunctus longo tempore furno uſus non fuerit, rebus enim ſuis uti vel non uti actus meræ facultatis eſt, cui nec per immemoriale tempus præſcribi poteſt *ſæpè d. l. 2. ff. de Viâ publ.* Accedit, quod heredes rebus hereditariis aliter uti poſſint, ac defunctus uſus eſt *arg. l. 11. ff. fin. regund.* [2] Quòd Teſtator uni conce-
60 dendo furnum alteri eundem denegaſſe videatur; dico enim [1] quemadmodum conceſſio furni nemini prodeſt, ſic ejus omiſſio quoque heredi nequit nocere; furnum namque ædificare vel non ædificare non à conceſſione aut prohibitione defuncti pendet, ſed eſt facultatis naturalis. [2] Verſamur hic in caſu, ubi expreſsè in fundo hereditario furnum extruere heres prohibitus non eſt, nemò verò Jure ſuo privandus, ubi hoc expreſsè cautum non reperitur. Adeoque licet Voluntas Teſtatoris pro Lege aliàs ſit obſervanda *Can. 4. Cauſ. 13. Q. 2. l. 1. C. de S. S. Eccl.* hic tamen non adeſt hujusmodi voluntas Teſtatoris, nec ex diviſione inter liberos talis prohibitio præſumi poteſt, cum omnes potius æqualiter dilexiſſe præſumatur nec voluiſſe in dubio alterum altero magis gravare. [3] Accedit favor ultimarum voluntatum, qui non patitur

tur ut in odium heredum retorqueatur, quod in eorum favorem introductum eſt *l.6. C. de LL. cap. 61. de Regul. Jur. in 6to.*

[VI] Ampliatur, ut in ſuo quilibet ædificandi furnum facultatem habeat etiamſi diverſa Prædia poſſideat. 61
Horum ſingulorum enim ratione pro diverſâ perſonâ habetur *arg. l.22. ff. de his quib. ut indign. l.26.* C. *de Adminiſtrat. tut.* quicquid igitur in ſuo ſingulis competere ſupra oſtendi, illud huic quoque in ſingulis licere exiſtimo. Namque ab utilitate ex re ſuâ reſultante excludi Dominus non debet. *arg. l.1. verb. Quæ enim Invidia J. per quas perſ. cuiq. acqu.* Et procedit hoc non ſolùm, ſi in diverſorum locorum, ſed etiam ſi in ejusdem Urbis vel Pagi prædiis novos furnos quis velit extruere. Favorem enim iſte meretur, qui utilitatem hominum multis modis promovet. Quod ſi autem hoc ita ſe habet, multo magis id verum eſt, quod, ſi Piſtor vel in dotem acceperit domum cum furno, aut ex hereditate talis ipſi obvenerit, & hunc & eum, quem antea habuit, retinere poſſit. Inducta enim eſt ejusmodi diſpoſitio vel dotalis vel teſtamentaria ad ejus augmentum, non debet itaque operari diminutionem *l.29. §.1. ff. de Milit. teſtam. l.4.* C. *eod.* Neque enim cogi poteſt, ut vendat furnum alterutrum; venditio coacta enim non tenet, ſed reſcindenda eſt *l.1.* C. *de Reſcind. Vend. Franzk. ad Tit. de Contrah. Emt. Vend. n 84.* itaque multominus ab initio ad vendendum cogi debet *per l.11.* C. *de Contrah. Emt. Vend.* maximè cum non ſubſit vel utilitatis publicæ favor vel alia limitationis ratio, quales recenſet *Dn. Brunnem. Cod. ad d. l.11 n.2.* Statuta tamen locorum hic attendenda dixerim, quippe quæ hujusmodi naturalibus facultatibus toto die derogant.

Neceſſitates & uſus humani *Perez. ad Cod. Tit. de Piſtorib. n 7.* ubi *n.8. ſq.* ex *Mornac.* refert, in Galliâ eſſe Panificii 65
Magiſtrum in aulâ Regiâ, qui in omnes Piſtores Urbis Pariſienſis Jurisdictionem habeat. An verò iſta receptio 66
Naturalem hanc facultatem reſtringat, Quæſtionis eſt?
Certè pro libertate ſemper eſt præſumtio *l.8. & 9. C. de Servit. & Aq.* adeò, ut in eum, qui in Jure ſingulari ſe fundat, onus probandi rejiciat *Carpzov. P. 2. C. 41. D. 18. n. 3.* 67
& L. 1. Reſponſ. 67. n. 15. ſqq. eſt enim præſumptio non hominis, ſed Juris, *Menoch. Vol. 4. Conſ. 395. n. 2.* Accedit, 68
quod pinſendorum & vendendorum panum facultas etiam recepto Piſtorum Ordine unicuique non permiſſa modò ſed etiam commendata eſſe debeat *Carpzov. d. l. 1. Reſponſ. 41. n. 19.* quanto potius igitur facultas ad ſuam ſuorumve utilitatem ædificandi furnum; cui enim licet, quod plus eſt, non debet denegari illud, quod eſt minus
cap. 53. de R. J. in 6. Ut taceam, ſi ad ſuum quæſtum trahant Piſtores furnorum ædificandorum facultatem, monopolium emergere, quale tamen ſub gravi pœnâ prohibitum eſt *L. Un. C. de Monopol. R. J. de Ao. 1526. §.* Item nach dem die Monopolien. *de Ao. 1529. §.* Item/ nach dem die Monopolien. *de Ao. 1530. §.* Und nach dem etwa. *& alii* 69
plures. V. Carpz. d. Reſp. 41. n. 7. ſqq. Nec obſtat [1] Incluſionem unius excluſionem eſſe alterius, ad illud enim jam ſuprà reſponſũ eſt. [2] Conceſſiones Piſtoribus factas ultra Jus comm. aliquid operari debere *cap. 30. X. de Privileg.* [1] 70
enim conceſſiones hujusmodi nõ debent quicquam operari in alterius præjudicium *cap. 2. X. de Religioſ. domib. cap. 2. X. de Eccleſ. ædific.* & [2] Operantur ſatis, dum Collegium ipſi conſtituere poſſunt & panificii exercendi 71

publicam facultatem acceperunt, licet ea conceſſio non trahatur ad aliorum excluſionem à furno ædificando.
72 Sola igitur receptio Ordinis Piſtorii facultatem naturalem non reſtringit; Deinde dictum; in ſuo cuilibet hanc facultatem competere; quod ita tamen intelligendum; ne vicino damnum immineat. Hinc furnus à pariete vicini minimum unum pedem abeſſe debet, ne per nimium colorem murus torrendo debilitetur, *l. fin. ff. fin. Regund. Cæpoll. de Servit. U. P. C. 50. Q. 6. C. 51. Q. 2. C. 53. Q. 2. Kocb. de Jure Vicinit. cap. 5. n. 13.* Aliter *Tholoſan. Synt. Jur. Univ. L. 18. c. 22. n. 7.* ſtatuit: piſtrinum à do-
73 mo & furno Vicini ſex pedes ſejungi oportere ob incendiorum periculum. Sed rectè hic ſtatuta & conſvetudines locorum eſſe attendendas ait *Dn. Brunnem. ad d. l. f.*
74 *ff. fin. regund. n. 3.* Et ſic Jure Saxon. furnus à ſepibus vicini trium pedum ſpatio diſtare debet; per verba Weichb. *Art. 122.* Backöfen/ Heimligkeiten und Schweinſtöbeln ſollen drey Fuß von dem Zaun ſtehen. Imo prohi-
75 beri quis planè poteſt ne contra parietem Vicini furnum ædificet, quando incendii metus ſubeſt *l. 13. ff. de S. U. P. Tholoſan. d. l. 4. c. 7. n. 14.* aut Vicini Murus debilis eſt
76 *l. 8. §. 5. ff. Si ſervit. Vindic.* Quilibet tamen juxta Vicini Murum parvum quendam murum poteſt conſtruere, eique furnum apponere, modò murus proprius in Vicini non hæreat. *l. 19. §. 1. ff. de S. U. P. Kocb. d. n. 13.* Ratio *in d. l. 8.*
77 *§ 5. Si ſervit. vind.* Idem obtinet, ſi paries communis ſit
78 *Cæpoll. d. l. C. 51. Q. 3.* In fundo verò communi nè Socius furnum extruat, obſtat ratio *L. 28. ff. Comm. divid,* quoniam in pari causâ melior eſt ratio prohibentis *add. cap. 56 de R. J. i 16.* & ita tenet *Cæpoll. d. l. cap. 51. Q. 1.* niſi fun-
79 dus ille ad furnum ſit deputatus *Id. ibid.* Exiſtimaverim tamen

tamen, contrariam Sententiam æquiorem eſſe, ex eâ ra-
tione, quoniam ſocius in re communi etiam invito alte-
ro Socio facere poteſt, quod ſibi prodeſt, alteri verò non
nocet. *Dn. Brunnem. ad d. l. 28. ff. comm. Divid. n. 9.* Non
poteſt verò nocere alteri ſocio furni extructio, quippe
qui facilè locum invenire poteſt, ubi ſocius in uſu fundi
non impediatur, nec etiam fumus frugibus obſit, aut in
ædes adſcendat; alteri verò ſocio prodeſſe maximè po-
teſt. De fundo ſerviente verum eſt, quod in eo furnum 80
extruere non liceat, quoniam dominium directum hic
reſtrictum eſt, ut in eo nihil poſſit fieri, quod uſum ſervitu-
tis impediat, *l. 9. ff. Si ſervit. vindic. l. 11. ff. de S. U.* P. quod
tamen intelligo, ſi totus fundus ſerviat, non ſi pars e-
jus. De eo, qui in viciniâ ædificat furnum, quæritur an 81
prohiberi poſſit, ſi alteri commodum aliquod propterea
deceſſurum ſit? Pro affirmativâ videtur facere [1] quod
ad Æmulationem ita videatur ædificare *Gail. l. 2. Obſ. 69.* 82
n. 29. Maſcard. de Probation. Vol. 2. Concl. 621. n. 13. Æmu-
latio enim inter Vicinos plerunque præſumitur *Maſcard.*
d. l. n. 7. in æmulationem verò vicini ædificare prohibi-
tum eſt *l. 1. §. 11. ff. de Aqv. & Aqv. pluv. arcend. Richter*
Part. 1. Conſ. 55. n. 2. [2] quòd humanæ ſocietatis vinculum
non permittat, ut alteri ſimus damno & nocumento *l. 38.* 73
§. Conſtituimus ff. de R. V. Gail. d. l. n. 29. Maſcard. d. l. n. 5
(3) Quod in ſuo ædificandi facultas competat quidem ſin- 84
gulis, ita tamen ne deterior fiat fundus alterius *d. l. 1. §. 4.*
& 11. ff. de Aqv. & Aqv. pluv. arcend. Verùm prohiberi 85
eum non poſſe ob ſequentem rationem ſtatuo (1) quod
omnis ædificans ad ſuam utilitatem ædificare cenſeatur
Gail. d. l. n. 30. non enim ad Æmulationem, ſed ut ſuo
Jure utatur in fundo proprio quis ædificaſſe præſumitur

Maſ-

tro caſu Statutum hujusmodi valere contendit *Boërius Deciſ.125. n. 6.* quoniam aliàs ſemper ſubditi ad furnum Domini tenerentur ire. Et licet per ejusmodi Statuta nec magnum lucrum accedat Domino, nec in ſubditos multum incommodi derivetur; vereor tamen, ne Praxis locorum paſſim reclamet. Debent verò hujusmo- 94
di ſtatuta à Magiſtratu profecta eſſe; quippe qui facultatem ſtatuta ſecundum Jus commune & præter illud, qualia hæc ſunt, & laudantur Vratislaviæ & Lipſiæ extare à *Klock. de Ærario l.2.c.14. n.4.* condendi habet *Dn. Brunnem. ad l.9.ff. de J. & J. n.1 ſeq.* Ne itaque præ- 95
ter Ordinem Piſtorium furnos quis domi habeat, Collegium iſtud prohibere nequit; licet enim hoc quoque Collegium ſtatuta de rebus artis ſuæ condendi poteſtatem habeat, *arg. l. fin. C. de Jurisd. & l. 2. §. fin. C. de Conſtit. pecun. Dn. Brunnem. ad Weſenbec. tit. de LL Q.8.* tamen non alios niſi Collegiatos ea ligant nec monopolium ea poſſunt introducere *Dn. Brunnem. d. Q. 8.* quod tali caſu tamen fieret, ſi ſoli Piſtores Jus furnorum ad ſe traherent. (II.) *Conſvetudo. Tholoſan. Synt. Jur.* 96
Univ. l.18. c. 22. n. 8. Poſſunt enim Domini ſubditis ex conſvetudine Jus furni bannarii imponere, ut ad alium furnum non eant, quàm Domini. *Tholoſan. d.n.8.* Et hujusmodi Conſvetudines in Regno Neapolitano vigere, teſtis eſt *Borell. d. ſæpius lib.4. c.7. n.7 ſeqq.* licet eam irrationabilem dicat eſſe ex *cap. 69. X. de Appellat. Johann. Franciſc. Balbus de Præſcript. P.4. P.5. princ.* 97
Q.5. n.3. (III.) *Probibitio,* ſi in eâ acquiverint prohibiti *Borell. d. l. n. 11. Boër. d. l. n. 5. Petr. Jacob. Practic. Aur. libell. de Furno. n.6. 11. & 13. Roſenthal. de Feud. c 5. Concl. 25. n. 3.* poſt prohibitionem enim & Ceſſationem amittitur quaſi poſſesſio libertatis & acquiritur quaſi poſſeſ-

98 ſio ſervitutis. *Jacob. d. l. n. 11.* Et ita intelligendum, quod in antecedentibus de Statuto & Conſvetudine dictum eſt. Sic enim Statuto demum hanc facultatem reſtringi poſſe, ſi ejus prohibitioni acquiverint prohibiti
99 teſtis eſt *Boër. d. l. n. 6. circa fin.* Pari ratione ac Conſvetudo non inducitur tacito conſenſu ejus, ad cujus furnũ Univerſitas per longum tempus ire ſolita eſt, licet eadem Conſvetudinem poſſit introducere, ut iſte teneatur pati accepto aliquo furnagio in ipſius furno panes decoquere; Univerſitas enim non perſona ſingularis inducit tacito conſenſu conſvetudinem. *Jacob. d. l. n. 12.*
100 Quamvis verò hic conſenſus poſt prohibitionem non amplius liber ſed coactus ſit, talem tamen ſufficere ad
101 conſvetudinem inducendam ſtatuit *Boër. d. n. 6.* Sufficit autem majorem partem eſſe prohibitã, modò omnes ceſſaverint. *Jacob. d. l. n. 8. & n. 13.* *Borell. d. l. n.* 13.
102 Et tutius facit dominus, ſi judiciali Autoritate prohibeat, ut ita à violentiæ ſuſpicione immunis ſit. *Borell. d. l.*
103 *n. 14.* (IV.) *Pactum*, quo placuit, ut dominus alicujus loci unum ſaltem furnum habeat & pro ejus uſu certum cenſum exigere queat. *Tholoſan. Syntagm. Jur. univ. d.*
104 *l. 18. c. 22. n. 8.* (V.) Ad Jus Saxonicum potiſſimum pertinet, daß ein Becker/ der ein Hauß kaufft/ keinen Backofen dahin ſetzen darff/ wo zuvor keiner geſtanden. *Gloſſa ad* Weichbild *Art. 123. n. 2.* quod ipſum extra Saxoniam extendi debere, non reor *V. Carpz. P. 2. C. 14. D. 53. n. 4. & ſqq.* Statuta enim recepta eſſe non præſumuntur, niſi recepta probentur; maximè cum à Jure Comm. hoc ſtatutum abeat, ex quo tamen ſemper ſtatuta interpretanda. *Gail. l. 1. Obſ. 50. n. 8.* modo exſtructio furni ita fiat, ne incendii periculũ inde immineat vicinis. Quod

ſi enim

ſi enim ex opere ruinoſo vicinus jus ad cautionem de damno infecto exigendam conſequitur *t. t. ff. damn. infect.* quis idem juris non eſſe diceret in furno periculoſo. Ab his ulterius progredior ad

Cap. III.

De

Modis Adquirendi Jus Furni.

SUMMARIA.

Quare hic agatur de modis acquirendi? n. 1. ſq.

Primus modus acquirendi eſt Inveſtitura. *n. 3.*

An & qua ratione Inveſtitura recte dicatur eſſe modus acquirendi Jus furni? n. 4 ſqq.

Quinam per Inveſtituram hoc Jus aliis poſſint concedere? n 9 ſq.

Quomodo interpretanda hæc Inveſtitura & de Effectu ejus. n. 14. ſqq.

Quid in literis Inveſtituræ denotet Clauſula cum furnis. n. 22. ſqq.

An furni quoque comprehendantur ſi feudum cum Pertinentiis conceſſum ſit? n. 28.

In Inveſtitura reſpiciendum eſt ad voluntatem Inveſtientis & Preces Impetrantis. n. 32.

Secundus modus acquirendi eſt Privilegium. *n. 33.*

Jus Furni in Privilegio ſub generali conceſſione non venit? n. 34. ſq.

Privilegium hoc caſu ex Patientiâ & Scientia Principis interpretationem accipit. n. 37.

Tertius modus acquirendi eſt Præſcriptio. *n. 38.*

Qua ratione Præſcriptio ejus acquirendi modus dicatur. n. 39. ſq.

Quanto tempore præſcribatur. n. 42. ſqq.

An ſervitus diſcontinua ſit Jus furni? n. 46. ſqq.

An titulus in hac Præſcriptione requiratur, & quid loco ejus ſit? n. 48. ſq.

An b. f. requiratur? n. 51.

Univerſitas quoque in Domini furno Jus per præſcriptionem ſibi poteſt acquirere. n. 52.

Piſtores non poſſunt hoc jus per Præſcriptionem acquirere. n. 53.

Quartus acquirendi modus eſt Conventio. n. 54.

An talem Conventionem ſubditi cum Domino inire poſſint? n. 55. ſqq.

De conventione, quâ dominus pro certâ mercede furnos tenetur aptatos & habiles præſtare. n. 58. ſqq.

Qui ex conventione facultatem ædificandi furnum impetravit, pro certâ penſione tenetur ad eam, etſi tabernam extruxerit. n. 63.

Conventio inter Privatos de Jure furni qualem ſervitutem producat? n. 64. ſqq.

Furnus quale prædium? n. 71.

Inſpici debet Conditio & Jus ejus, qui Jus furni promittit. n. 72.

Qui permittit alios ædificare furnos, quod non poteſt, tenetur ad deſtructorum intereſſe. n. 73. ſqq.

Quando Piſtor tenetur pro certo pretio panem pro certâ familiâ coquere an eâ auctâ vel minutâ augeatur quoque vel minuatur pretium? n. 76. ſqq.

Hoc caſu ſi filii ſeparatim incipiant habere, pro ſingulis coquere Piſtor non tenetur. n. 81.

Quomodo locare poſſit is furnum, cui ſub hac lege idem conceſſus, ne aliis eundem concedat. n. 82.

1 Quandoquidem præcedenti capite prolixè expoſitum eſt, Jus furni naturalis facultatis eſſe, & in ſuo cuilibet competere, viſum eſt fruſtra Caput de Modis acquirendi Jus furni conſtituti, cum ea quæ ſunt facultatis naturalis, regulariter omnibus ineſſe præſumantur *arg. L. 11. §. 1. ff. de A. E.* & ſic acquiſitione opus non habeant; quippe per quam vel aliorũ res in nos derivamus, vel in medium expoſitas apprehendimus & noſtras facimus *V. Puſendorf. de J. N. & G.*
2 *l. 4. c. 6.* §. 1. attamen eodem capite dictum eſt, quantoperè facultas illa naturalis reſtricta ſit, ut hinc non poſſit multis in locis competere, niſi expreſsè acquiſita doceatur

ceatur. Agendum igitur hic de modis acquirendi ne- 3
ceſſariò fuit; inter quos (1) ſe ſiſtit *Inveſtitura:* Deſcri-
bitur ea, quod ſit ſolennis feudi traditio, à domino verè
vel fictè facta *Dn. Præſes Exam. Jur. Feud. cap. 11. Q. 3. add.*
Struv. Syntagm. Jur. Feud. cap. 8. Aphor. 2. Alias ex 2. F. 2.
dicitur poſſeſſio feudi, *V. Roſenthal. Synopſ. Jur. Feud.*
cap. 8. Concl. 1. n. 4. Zaſius Epitom. Feud. p. 6. n. 1. effectu
pro cauſâ ſumpto. *Libor. Hattyſer. Analyſ. Jur. Feud. c. 9.*
p. m. 113. Quicquid ejus ſit ad Jus Furni inveſtitura non 4
videtur pertinere; quippe quod propriè feudum non
eſt, cujus inter alios acquirendi modos eſt Inveſtitura
2. *F.* 1. ita, ut ſine eâ feudum non poſſit conſtitui *Zaſius*
p. 6. n. 9. Roſenthal. c. 6. Concl. 1. *Gloſſ. c. & quos ibi alle-*
gat. Veruntamen ſalva res eſt; licet enim feudum non 5
ſit Jus furni; in feudum tamen dari poteſt; quemadmo-
dum omnes aliæ res incorporales *Zaſius Epit. Feud. p. 4.*
n. 20. Struv. Syntagm. Jur. Feud. c. 2. Aph. 3. n. 5. (2) Re- 6
latum eſt ſupra *c. 1 n. 20.* Jus furni inter minora Rega-
lia, ea autem conferuntur per inveſtituram. *Struv. Syn-*
tagm. Jur. Feud. c. 6. Aph. 13. n. 9. Et (3) negatur ad Feu- 7
dum ſaltim pertinere inveſtituram; generaliter enim
modum acquirendi ſignificat. *Knichen. de Veſtit. Pact.*
p. 1. c. 4. n. 92. & ap. veteres promiſcuè pro traditione
uſurpari, teſtis eſt *Dn. Eyben. Elect. Feudal. c. 5. §. 5.* qui
propterea Inveſtituram allodialibus perinde ac feudali-
bus tribuit *d. c. 5. §. 2. & 6.* & ut ab invicem diſcernantur,
ſecundum jura feudalia agentes ſuam per vocem τὸ
Feudalem determinare, monet *Magnific. Dn. Rhetius*
Comm. J. F. l. 1. tit. 3 p. 162. n. 9. Igitur poteſt Juri furnorũ 8
quoque Inveſtitura competere; quod tamen ita in-
telligendum eſt, ſi per prohibitionem aut Conſvetudi-
nem illud facultatis naturalis eſſe defierit, & uni com-
pete-

petere cœperit; qui aliis deinde per Inveſtituram idem
9 conferre queat. Unde quoque manifeſtum redditur, hunc modum regulariter non inter æquales locum invenire, ſed qui eſt ſuperior, alteri inferiori per Inveſtituram Jus furni concedit; infeudatio enim ratione rei infeudatæ qualemcunque infert ſubjectionem. *Struv. Synt. J. F. c. 11. Aph. 2. n. 1. verb. aliquali Vaſalli ſubject.* [licet non perpetuo hoc ita ſe habeat, ſed aliquando exempla
10 extent in contrarium.] Qui igitur poteſtatem habet prohibendi alios, ne in ſuo furnum ædificent, ille de Jure Furnorum inveſtire poteſt; Prohibere autem regulariter ſibi ſubjectos quis poteſt, ergò quoque ſubditos dominus de Jure furnorum regulariter inveſtire poteſt; Quo ipſo hujus Juris conceſſio ab aliarum rerum infeudatione differt; eæ enim extra territorium conſtitutis in feudum dari poſſunt, unde non ſtatim ſubditus eſt, qui eſt Vaſallus *Struv. Synt. J. F. c. 8. Aph. 6. n. 9. Roſenthal c. 5. Concl. 14. n. 2.* ſed multum inter Vaſallum & ſubditum intereſt *Dn. Rhetius d. Comm. p. m. 128.*
11 *n. 13. Mynſing. Obſ. 12. Cent. 1. & Obſ. 92. Cent. 4.* Extraneus verò ab eo Jus furni per inveſtituram acquirere, neceſſum non habet, cujus poteſtatem non agnoſcit; cum nec à tali prohiberi poſſit, quò minùs in ſuo vi facultatis naturalis furnum extruat. Extra territorium enim & ſuperior pro privato habetur. *l. f. ff. de Jurisd. l. 239. §. 8. ff. de V. S. Clement. Quamvis. de For. competent. Gail. de P. P. l. 1. c. 16. n. 28.* quò caſu in æqualem nullam poteſtatem habet, *l. 4. ff. de Recept. l. 13. §. 4. ff. ad SCT. Trebell.* & per conſequens non poteſt efficere ut ad ex-
12 tructionem furni ejus conceſſio ſit neceſſaria. Pendet enim hic acquirendi modus à prohibitione promiſcuæ furnorum extructionis; prohibere verò non poteſt, qui non.

non & cogere; cogere autem niſi ſibi ſubjectum nemo poteſt; & viceverſâ, nec à coactione illa eximere, niſi 13
qui iſtud vinculum injecit. Niſi velis dicere, poſſe extraneum de Jure furni ita etiam inveſtiri ut veniat, & in inveſtientis furno panes coquat: Quemadmodum ſimili ratione jus paſcendi, lignandi & alia concedi alteri poſſunt, ut in concedentis fundo exerceantur; At verò dubito, an aliquis ita Jus furni velit conſequi, ob difficultatem exercitii, cum grave ſit de domo ad domũ nedum de pago in pagum aut de territorio in territoriũ panes transferre. Aut ſi tali modo ſibi quispiam hoc jus acquiſiverit, poſſet illud in modum ſervitutis competere, quemadmodum quoquè Jus paſcendi & lignandi eſt ſervitus, ſi in fundo ſuo alter me teneatur pati paſcere, aut lignari. *l. 3. & l. 4. ff. de S. R. P. §. 2. J. de Servitutib. ruſt. & urb. præd. V. Cæpoll. de S. R. P. c. 9. Schneidewin. ad d. l. J. de Servitut. ruſt. Præd. n. 28 ſeqq Köppen. l. 1. Obſ. 77. n. 29. ſeqq.* Quæritur verò de effectu hujus 14
Inveſtituræ & quid in inveſtitum ea transferat? Duplicem Interpretationem Inveſtitura furnorum recipit; alteram ut denotet, furnum quo Dominus hactenus uſus eſt, cum feudo in Vaſallum translatum eſſe; alterã, ut ex literis Inveſtituræ manifeſtum fiat, Jus furni pertinere ad Regalia. *Cravett. Conſ. 861. n. 1.* Quô priore 15
caſu nullum dubium eſt quin omne Jus inveſtitientis in inveſtitum tranſeat; Succeſſor enim quilibet Autoris ſui Jure utitur *l. 149. l. 175. ff. de R. J. l. 2. §. 20. ff. pro Empt. §. 8. J. de Uſucap.* nec meliori, ne ſit melioris conditionis, quàm author ejus, à quo cauſſam habuit *l. 54. ff. de R. J.* nec deteriori, quidquid enim Autor ejus potuit, poteſt quoque ſucceſſor, cum eadem quodammodo cum illo perſona ſit; *Nov. 48. pr.* Unde ſi potuit An- 16
teceſ-

teceſſor cogere, ut in ſuo furno panes coquant ſubditi; hic quoque poteſt cogere; hoc enim proprium eſt Succeſſorum, ut imitentur Prædeceſſorum ſuorum ve-
17 ſtigia *Decian. Reſponſ. 25. n. 68.* Similiter ſi à Prædeceſſore facultas utendi furno certis perſonis per conventionem conſtituta ſit, illi quoqve teneri ſtare ſucceſſorem; cum prædeceſſoris factum præſtare teneatur, *l. 14. C. de R. V. l. 24. C. de Donat. l. 10. C. de Solut.* nec contravenire illi queat *l. 114. §. 15. ff. de Legat. 1. l. 7. C. de Bon.*
18 *Aut. Jud. poſſid.* Nec obſtat [1] quod ante dicta regula ſaltim de iis intelligatur, qui Jure hereditario ſuccedunt, quemadmodū poſt allegatos à ſe intelligit *Carpz. p. 2. c. 48. Def. 3. n. 2. ſeqq. add. Dn. Brunnem. Comm. Cod.*
19 *ad d. l. 14. de R. V. n. 4. ſeqq.* [2] Quod reſoluto Jure dantis reſolvatur Jus accipientis *l. 31. ff. de Pignorib. l. 3. ff.*
20 *Quibus mod. pign. vel hypoth. ſolv.* Reſpondeo enim [1] quod ex contractu Jus quæſitum ſit parti alteri, quod ipſi non eſt auferendum *per l. Nec Avus. 4. C. de Emancipat. l. f. ff. de Pact. l. 53. ff. de Iud. l. 11. ff. de R. J. §. f. J. de his qui ſui vel al. Jur. ſunt.* Accedit, quod in dubio quilibet pro ſucceſſoribus contraxiſſe præſumatur, licet eorum non fuerit facta mentio. *l. 13. C. de Contrah. & Comm. Stipulat.* & *ibi* Dn. *Brunnem. n. 6. & Conſil.* 143. *n.* 2. quælibet enim conventio cenſetur eſſe realis & ſic ad ſucceſſores tranſitoria *l. 7. §. 8. ff. de Pact. l. 46. ff. eod. l. 9. ff. de Probat. Gail. l. 2. Obſ. 2. n.* 10. dum verò realis, rem quoque afficit, quæ cum ſuo onere ad quemvis tranſit. *l. 23. ff. de Oper. Nov. nunciat. Cravett.* Co*nſil. 217. n. 5.* Ex
21 quibus etiam ad [2] reſponderi poteſt, intelligi illud ſaltim de conceſſione perſonali quæ cum perſonâ expirat; non vero extendendum eſſe ad Jus ex Conventione quæſitum, quod facto ſucceſſoris mutari nequit. Hinc ſi ad vi-

ad vitam aliquis iſtam facultatem conceſſerit, morte exſpirat, nec obligat ſucceſſores *Nov. 22. c. 10.* Quando verò literis inveſtiturarum inſerta eſt Clauſula, *cum furnis*; fundus verò iisdem carere deprehenditur, quæritur: An eà verba poteſtatem faciant, de novo furnos extruendi? Negant hoc *Cæſar. Urſillus Addition. ad Afflicti Deciſion. 388. n. 4. & Deciſ. 334. n. 6. Camill. Borell. de Magiſtrat. Edict. Lib. 4. c. 7. n. 51. Joh. Petr. Surdus Conſil. 127. n. 42.* Diſpoſitio enim non extenditur ad futura, ſed præſentia ſaltim includit *l. 69. & l. 77. ff. de Contrah. emt. Surd. d. n. 42. ſqq.* Itaque *Urſillus dd. ll.* eam clauſulam intelligit ita: Si qui ſunt; h. e. ſi rectè aſſequor ut non ſolum uti furnis poſſit, ſed collapſos reſtaurare & reficere; Imò ſi prius fortè ſpecialis conceſſio furnum habendi facta fuerit, cujus omiſſa exſtructio, ut hæc inveſtitura ad priorem conceſſionem trahatur & ipſam declaret *Roſenthal. de Feud. C. 6. Concl. 69. n. 12. Struv. Syntagm. J. Feud. c. 1. aph. 11. n. 3.* Sequitur autem, ita poſſe fieri, ut Clauſula hæc in Inveſtiturâ ſit ſuperflua, *contra L. 1. pr. ff. quod met. cauſ.* ſi Inveſtiens furnos nullos habuerit; ſed reſpond. admitti potiùs verba ſuperflua eſſe, quàm ut inde contra voluntatem Inveſtientis quicquam inferatur *L. 7. ff. de Vulg. & Pupill. Subſtit. Harım. Piſtor. lib. 3. Q. 3. n. 57.* Multominùs autem Clauſula illa poteſtatem tribuit, obligandi ſubditos, ut ad furnum domini panes cocturi veniant, *Caſ. Urſill. ad d. Deciſ. 388. n. 4.* Etſi enim omnis conceſſio reſpectu dantis latiſſimè interpretanda ſit *L. 3. ff. de Conſtit. Princip.* tamen facta cenſetur ſalvo Jure tertii *L. Prætor ait. §. 10. & § 16. ff. Ne quid in loc. publ. C. 15. X. de Offic. & Poteſt. Judic. deleg. Gail. L. 2. Obſ. 142. n. 10. Zaſius P. 6.*

Margin numbers: 22 23 24 25 26

n.25.ſqq. Roſenthal. C. 6. Concl. 68. n. 2. quo reſpectu ſtrictè quoque interpretanda. *C. 7. X. de Privileg.* Accedit,
27 quòd hoc Jus á furno ſeparari poſſit, *Surdus d. Conſil. 127. n. 36. ſeqq.* ut hinc à ſeparatis non valeat illatio *l. 10. C. de Donat. inter Vir. & Ux.*

28 Circa Inveſtituram ſupereſt quærere; Si feudum cum Pertinentiis conceſſum ſit, an furni quoque comprehendantur? Pertinentiarum duas ſpecies faciunt, alias proximas ſine quibus res principalis conſiſtere nequit, ut in fortalitio ſunt inſtrumenta bellica; alias remotas, ſine quibus res principalis poteſt ſubſiſtere, ut ſunt molendina, furni, paſcua, nemora &c. *V. Menoch. l. 3. Præſumt. 99. n. 8. Andr. Knichen de Veſtit. Pa-*
29 *ction. P. 2. C. 4. n. 7. ſqq.* Ex quibus illæ faciliùs præſumuntur conceſſæ, quàm hæ *Menoch d. l.* In hac quæſtione videndum exiſtimaverim (1) An Concedens furnos habuerit. *Knichen d. l. n. 39 ſqq.* (2) An expreſſerit v. c. Cum omnibus pertinentiis, furnis &c. quibus caſibus furnos quoque inveſtiens conceſſiſſe intelligendus eſt,
30 *Surdus d. Conſil. 127. n. 70. ſqq.* Verba enim non abundare ſed aliquid operari debent, ne videantur ſuperflua *l. 1. pr. ff. Quod met. cauſ. l. 1. in fin. ff. ad Municipal. Surdus d l. n. 9.* Accedit, quod nemo præſumatur actum eluſorium voluiſſe facere *Cravetta Conſil. 23. n. 3.* Ad alios
31 tamen furnos, quam concedens habuit, hæc conceſſio trahi nequit, tum quod Inveſtitura recipiat interpretationem ex uſu & poſſeſſione *Gail. L. 2. Obſ. 148. n. 3. Dn. Brunnem. Conſ. 131. n. 18.* tum quod in alium non poſſit plus Juris transferre quàm ipſe habuit *C. 79. de R. J. in 6.* Itaque ad Subditorum furnos ea extendenda non eſt. *Surdus d. l.* Et ut generaliter dixerim, hoc caſu conceſ-

ſiſſe

ſi ſſe intelligendus eſt illud, quod ipſi tanquam Domino iſtius fundi competiit. Ut rem in pauca conferam; reſpiciendum hic ad voluntatem Inveſtientis § *6. J. de* 32
J. N. G. & C. & preces impetrantis eſſe, exiſtimaverim. Conceſſio enim ita interpretanda, ut cum formâ petitionis coincidat C. *6.* §. *Caterum. X. de Fid. Inſtrum.* Ex quibus judicandum quoque, an ſolius furni extructionem, an etiam Jus cogendi alios, ut ad furnum ſuum veniant, quis conſecutus fuerit; Inveſtituræ enim tenor tali caſu ſtrictè eſt obſervandus *2. Feud. 18.* & ſi verba ſint aperta, nullus conjecturis concedendus locus eſt, *Zaſius* P. *8. n. 49.*

Huic non diſſimilis acquirendi modus eſt (II)
PRIVILEGIUM *Surdus d. Conſ. 127. n. 1. Boër. Deciſ. 125. n. 4.* 33
Quatenus enim Jus noſtrum Regale eſt, absque conceſſione & Præſcriptione acquiri non poteſt. *Roſenthal. de*
Feud. C 5. *Concl. 10. n. 1.* Cum verò diverſa ſint furnus 34
& Jus habendi furnum bannarium, einen Zwang-Ofen poſterius per Privilegium non cenſetur conceſſum eſſe, niſi de eo facta fuerit mentio *Surdus d. l. n. 31. ſeqq.* Non enim per quæcunque verba generalia intelliguntur conceſſa eſſe Regalia. *V. Zaſius P. 5. n. 11. Jacob. de S. Georg. Verb. Cum mero mixto Imper. n. 16. Roſenthal. de Feud* c. 5. *Concl. 14. Gloſſ. lit. A.* Sed ſpeciali Conceſſione opus habent C*arpz. P. 3.* C. *53. D. 1. n. 13.* adeoq; ſpecialiter ſunt exprimenda C*arpz. P. 3. Deciſ. 287. n. 18.*
Aliàs in Præjudicium dantis illud verteretur, quod Ju- 35
ra non admittunt, ne ipſi privilegium ſit oneroſum. *l. 7. ff. ut legat. cauſ. caveat.* C. 7. & *10. X. de Privileg.* Et in
injuriam ſubditorum non præſumitur conceſſum eſſe 36
beneficium, cum hoc Principi non conveniat; quare

ea, uti ſine cujusque tertii, ita ſine præjudicio ſubditorum conceſſa eſſe ſunt intelligenda. *Dn. Brunnem. Com. Cod. ad L. Nec Avus 4. C. de Emancipat. n. 6. ſeqq.* Quod ſi tali caſu tamen patiatur Princeps uti aliquem
37 hoc Jure, nullum eſt dubium, quin per Patientiam ipſi hoc Jus confirmetur, Patientia enim & ſcientia Principis optimi ſunt Privilegiorum Interpretes. *Decian. Vol. 3. Conſ. 124. n. 16.*

38 Tertio acquiritur Jus noſtrum PRÆSCRIPTIONE *Albert. Brunus Conſ. 56. n. 1. Petr. Jacob. Pract. Aur. Libell. de ſurn. n. 6. Camill. Borell. d. ſuprà loc. n. 12. Roſenthal. C. 5.*
39 *Concl. 25. n. 3.* Non ignoro in præcedentibus hoc Jus inter res meræ facultatis relatum fuiſſe, quales præſcribi nequeunt *l. 2. ff. de Via publ. Joh. Franciſ. Balb. de Præſcriptionib. P. 4. P. 5. princ. Q. 1. n. 1.* Verum ex C. 2. n. 97.
40 recordor quoque, poſt prohibitionem illud tale eſſe deſinere, cui ſi acquieverint prohibiti, & ab eo tempore legitimum ſpatium elapſum ſit, præſcriptum omnino illi Juri dicetur *Cravetta Conſ. 111. n. 22. Albert. Brunus & Dd. paulo antè alleg. add. Balb. d. Tr. P. 4. P. 5. princ. Q. 5. n. 22. Cæpoll. de S. U. P. C. 50. Q. 2. Afflict. Deciſ. 388.*
41 *n. 2.* Prohibitio enim eſt factum tale præſcribere volentis quale in acquiſitione ſervitutis neceſſarium eſt.
42 *Schneidew. ad §. fin. J. de S. V. & R. P. n. 8.* Circa tempus quantum ejus ad Præſcriptionem hanc requiratur, inter Dd. non convenit. Longum tempus *Petr. Jacob. d. l. n. 7. Borr. d. l. n. 9. & Balb. d. n. 3.* Longiſſimum quoque XXX. vel XL. annorum *Camill. Borell. d. l. n. 18.* Alii immemoriale requirunt, uti videre eſt apud *P. Ja-*
43 *cob. d. l. n. 10. & Borell. n. 20.* Diſtinguendum exiſtimo: An præſcribatur contra ſuperiorem, an contra Priva-

tos?

tus: priore caſu quoniam in modum Regalis præſcribitur, immemoriale tempus requiri ſtatuo, quoniam alio tempore Regalia non præſcribuntur c. Super quibusdam. §. Præterea. X. de V. S. Roſenthal. de Feud. C. 5. Concl. 16. n. 3. Mynſing. Cent. 5. Obſ. 29 n. 10. ſqq. Carpz. P. 2. C. 111 D. 24. Poſteriori verò caſu in modum ſer- 44
vitutis acquiritur Balb. d. n. 3. Boër. d. n. 5. Qua ratione quoniam eſt ſervitus continua Petr. Jacob. d. l. n. 7. præſcribitur inter præſentes decem, inter abſentes viginti annis, exemplo rerum immobilium l. 2. C. de Servit. & Aq. l. fin. C. de Præſcript. long. temp. l. 10. pr. ff Si Servit. vind. Balbus d. Tr. P. 2. P. 4. princ. Q. 1. n. 2. Cæpolla de S. V. P. C. 19. n. 4. niſi deficiat titulus quo caſu XXX. vel XL. anni ad Præſcriptionem ſunt neceſſarii. Schneidewin. ad Tit. de S. V. & R. P. §. fin. n. 18. Jure 45
Saxonico autem ſufficit tempus XXX. annorum, anni & diei. V. Carpzov. P. 2. C. 3. D. 3. Poſſet 46
autem hæc Servitus videri diſcontinua, quoniam ad ejus Uſum ſemper requiritur factum hominis ſucceſſivum V. Weſenbec. in. Tit. de Servit. n. 4. Schneidew. d. l. n. 17. & ſic ad Præſcriptionem ejus requiri tempus immemoriale uti obſervatur in Camerâ V. Gail. L. 2. Obſ. 66. n. 7. Mynſing. Cent. 4. Obſ. 53. Verùm præterquam 47
quod diſtinctio ſervitutum in continuas & diſcontinuas ſaltim realibus, quæ rei à re debentur, competat Cæpoll. d. C. 19. Q. 3. etiam à recentioribus prorſus exploditur. V. Frantzk. Comm. Tit. de Servit. n. 54.

Tituli quoque mentionem injeci; licet enim 48
Cæpolla d. l. C. 20. Q. 6. neget, in rerum incorporalium Præſcriptione neceſſarium eſſe titulum; quoniam tamen hic Præſumtio eſt contra præſcribentem, utique

titulus requiritur *Afflict. Deciſ.* 388. *n.* 6. Ejus autem locum hic prohibitio accedente prohibitorum ſcientiâ & patientiâ ſubit *Afflict. d. n.* 6. *&* 9. *add. Dn. Brunnem.* Conſ. 131. *n.* 172. quam neque violentam eſſe *Affl. ct. d. n.* 9. & probari oportet; cum ſit fundamentum Juris prohibentis *Borell. d. l. n.* 17. quippe quæ legitimam Præſcriptionem cauſare nequit *Borell. d. l. n.* 16. licet ex lapſu 30. vel 40. annorum aliàs præſumatur, nec ſit demon-
50 ſtrandus titulus. *Dn.* Brunem. *d.* Conſ. 131. *n.* 269. Unde absque titulo ſolum temporis curſum hoc caſu ſufficere exiſtimant *Job.* Pap. *Arreſt. L.* 13. *Tit.* 8. *n.* 3. *& per l.* 10. *pr. ff. Si ſervit. vindic.* Petr. *Gregor. Tholoſ. Syntagm. Jur. Univ. L.* 18. C. 22. *n.* 8. Cum verò illa prohibitio
51 violenta eſſe nequeat, ex eo colligitur, bonam fidem quoque in hac Præſcriptione requiri juxta *l. Un.* C. *de Uſucap. transform. & pr. J. de Uſucap. V. Afflict. d. l. n.* 9. quæ licet in Præſcriptione 30. annorum non requiratur *L.* 3. C. *de Præſcript.* 30. *vel* 40. *ann.* Jure Canonico tamen hoc ſecus ſe habet per C. *f. X. de* Præſcript. Cui omnino ſtandum *Mynſing. Cent.* 4. *Obſ.* 6. *Gail. L.* 2. *Obſ.* 18. *n.* 10. *Carpz.* P. 2. C. 3. *D.* 7. *Schneidew. ad pr. In-*
52 *ſtit. de Uſucap. n.* 19. *ſq.* Viceverſa quoque univerſitas Præſcriptione ſibi Jus poteſt acquirere, ut Dominus accepto furnagio ſive velit, ſive nolit, pati teneatur, eam in ſuo furno panes coquere *arg. l.* 13. §. 1. *ff. Commun. Prædior.* Petr. *Jacob. c. ſupr. loc. n.* 12. Poſtquam verò ex
53 *præcedent.* C. 2. *n.* 48. *ſeqq.* adductis patet, hoc jus non acquiri, etiamſi per tempus immemoriale ad alterius furnum quis iverit, conſequens eſt, Piſtores noſtros neminem poſſe cogere, ut ad ſuum furnum inpoſterum veniat, qui hactenus per diuturnum tempus eundem fre-

frequentavit; ſed ſi velint illi præſcribere, itidem prohibitone opus eſſe, ut nec ad alium furnum eant, nec in ſuo furnum aliquem extruant. Et ita accedente prohibitorum Patientiâ procedet Præſcriptio *Balbus* P. 4. P. 5. *princ.* *Q.* 5. *n.* 3.

IV. Acquiritur Jus furni quoque CONVENTIONE. 54
Eam autem ineunt vel ſubditi cum Domino; vel privati inter ſe. Priori caſu ita non poteſt iniri, ut ſubditi 55
ad furnum Domini veniant; non enim tantum hujus utilitatem privatam concernit *V.* Borell. *Cit. loc. n.* 24. ſed etiam per vim extorta præſumitur & ſic reſcindenda eſt. *Surdus cit. ſupr. Conſ.* 127. *n.* 24. Contractus e- 56
nim cum potentioribus initi à Præſumtione metus non vacant, ob quam vel inviti vel etiam cum damno ſuo ſubditi cenſentur contrahere adeoque meritò reſcindendi ſunt *per l.* 1. C. *de his quæ vi metusve. l. un.* C. *Si Rector. Provinc. tot. tit.* C. *de Contractib. Judic. ibique Dd.* Dixerim tamen moribus noſtris, niſi manifeſta concusſio doceri poſſit, conventionem talem ſubſiſtere. Cum 57
enim alios contractus cum Dominis v. c. ſuper operis celebrare poſſint *V.* *Carpz.* P. 2. C. 51. *D.* 9. *Job.* P*hilipp. Uſu Pract. Bel. q.* 31. *add. Herman.* S*tamm. de ſerv.* P*erſon. lib.* 3. *c.* 2. *n.* 31 quare etiam non poſſint cum domino convenire, ut facultatē conſequantur in ejus furno panes decoquendi, recurrere enim ad ſuperiorem poſſunt, quando ipſis aliquod periculum ex hac conventione imminet. Talem autem conventionem, cujus vi dominus tene- 58
tur furnos aptatos & habiles ad coquendum præſtare, acceptâ certâ v. c. vigeſimâ parte panis, in ſubditorum præjudicium interpretari minimè poteſt, ita ut eos deinde velit cogere, ut furno ſuo ſemper utantur. *Surdus*

d.

d. Conſ.127. n.260. Incidit enim hæc conventio in
59 contractum locati-conducti; qui celebratur vel ſimpliciter ſine adjectione temporis; vel certô quoque
60 tempore adjectô. Priori caſu in annum dicitur facta locatio *V. Horat. Carpan. ad ſtatut. Mediolanenſ. c. 379. n. 309.* quod intelligo de prædiis ruſticis, in Urbanis enim potiùs conſuetudinem locantis & neceſſitates conducentis reſpiciendas eſſe exiſtimaverim *arg. L. 13. §. fin. ff. Loc. cond.* eò igitur elapſo finitur *arg. l. 21. ff. de Vulg. & Pupill. ſubſtit. l. 55 §. 2. ff. locati cond.* poſteriori caſu etſi ad tempus longiſſimum triginta vel quadraginta annorum fiat, illi non præſcribitur. *l. 2. C. de Præſcript. 30. vel 40 ann. Horat. Carpan. d. l c. 381. n. 57.* multòminùs ſi ad longum tempus novem vel decem annorum facta fuerit *V. Carpz. P. 2. c. 37. D. 22. n. 6. ſeqq. Matth. Stephan. de Jurisd. L. 3. P. 1 c. 17. n. 12. Dn. Brunnem. ad L. ult. ff. Si Ager Vectigal. n. 6.* Citra Præſcriptionem verò Dominum hoc Jus acquirere vix poſſe ſuprà
61 prà dictum eſt. Sed dixeris, ſequi ex eo, poſſe ſubditos ab hac conventione recedere, cum tamen ex poſtfacto fiant contractus neceſſitatis *l. 5. C. de O & A. l. 3. C. de Reſcind. Vend.* nec unius voluntate infirmari poſſit, quod duorum conſenſu contractum eſt, *l. 35. ff. de R. J.* Reſp.
62 Neg. Nam ſtare huic contractui usque ad finem temporis vel conſenſu Partium expreſſi vel tacitè à lege adjecti omnino tenentur *l. 55. §. 2. ff. locati.* Quemadmodum verò finita locatione non poſſunt cogi ad continuandum contractum *l. 11. C. d. t. & ibi Dn. Brunnem.* Sic quoque quem in utilitatem ſuam celebrarunt contractum, non eſt in eorum diſpendium & odium trahendus. *L. 6. C. de LL.*

Quæ-

Quæritur verò; Si certâ annuâ mercede ſibi quis licentiam à Domino quæſiverit, ædificandi furnum, an ad eam teneatur, ſi loco furni tabernam extruat? Pro affirmativâ facit (1) quoniam per Dominum non ſtetit quo minus conductor furno uteretur *l.* 38. *pr. ff. locat.* Sed quoniam per hunc factum quo minus ædificaretur furnus, habetur is pro ædificato *l.* 38. *ff. de R. J.* (2) quoniam per hunc contractum non ipſum furnum ſed facultatem ædificandi impetravit, pro quâ, dum eam retinet, mercedem omnino præſtare tenetur *L.* 22. §. 2. *&* *L.* 28. *ff. locat.* Accedit (3) quod Conductor non potuerit in Domini mutare injuriam ſuum conſilium, *l.* 71. *ff. de Interrogat.* Et hanc ſententiam amplectitur *Pileus Modicenſ. Deciſion. Jur. controv. Q.* 107. ubi ad contraria reſpondet, 63

Hactenus de conventione cum Domino initâ, nunc ad eam, quæ inter Privatos contrahitur. De hâc quæritur; An Servitutem realem, an verò obligationem perſonalem tantùm producat. Et diſtingvendum eſt; Aut promiſſio in ea fit facti v. c. coquendi panes; aut Juris; v. c. Jus coquendi panes in furno meo; & utroque caſu, ſi indefinitè fuerit facta promiſſio absq; expreſſione vel Juris ſervitutis, vel reſpectus ad fundum ſtipulantis habiti; obligationem perſonalem producit, *arg. l.* 2. §. 5. *ff. d. V. O. Cæpolla c.* 2. *n.* 5. *ſeqq.* An verò fiet ſervitus realis, ſi in promiſſione expreſſa cauſa, quæ fundi utilitatem continet, aut promiſſio reſpectu fundi certi habita facta fuerit? Ita quidem opinatur *Cæpolla d. l. n.* 6. *ſeqq.* At non videtur illud in Jure furnorum procedere; quoniam determinatio ſervitutis realis non ex eo ſolo dependet, quod rei debeatur 64 65 66 67

V. Koëppen. L. 1. Obſ. 76. n. 6. Sed an prædii utilitatem immediatè promoveat, videndum eſt, *l. 15. ff. de Servit. Weſenb. π. eod. n. 3. ibid. Habn. Obſervat. Struv. Juriſprud.*
68 *Forenſ. l. 2. Tit 3. Aphor. 1.* Nunc autem Jus furnorum concernit conſervationem & utilitatem hominum; quâ ratione ſervitus realis eſſe nequit *Franzk. Tit. de Uſufr. n. 4. ſeqq.* Et notandum quod *Cæpolla C. 8. n. 3.*
69 poſtquam alios retulit, qui Jus furni vel negant eſſe ſervitutem, vel Perſonalem eſſe contendunt, vel innominatam, ipſe ſubjiciat eſſe ſervitutem Uſus, qui quod ſit ſervitus perſonalis, omnes ſciunt. Prædictæ promis-
70 ſionis tamen hic effectus erit, ut ſequatur fundum, & licet per plurium manus is ambulaverit, eum tamen tanquam lepra leproſum comitetur, ut ait *Gloſſ. in L. Frater à Fratre ff. de Condict. Indeb. notante Cæpolla d. l.*
71 *n. 6.* Pone autem eſſe ſervitutem prædialē, qualis eatenus eſſe poſſet, quatenus per Jus furni fundus redditur melior & utilior; an Urbani an ruſtici erit prædii? Dixerim furnum Urbanum prædium eſſe, quoniā totus inſervit uſibus hominū, ex quo Urbana Prædia appellantur *Schneidew. ad Tit. de S. V. & R. P. n. 7.* Licet Molendina ad Prædi a ruſtica referat *Cæpolla C. 11. n. 8.*
72

Inprimis autem hîc Jus promittentis oportet inſpici, & cognoſci ejus conditionem cum quo quis contrahit, ne amplius de contractu ſperet, quàm ex eo poteſt conſequi. Poſtquam enim inter Regalia hoc Jus numerari cœpit, non in cujusvis eſt commercio, ergò
73 nec à quolibet poteſt conſtitui per contractum. Igitur hoc caſu, quando aliquis cum furnis Inveſtitus eſt, aliis v. c. ſubditis facultatem ædificandi furnos per contractum nequit concedere; tum quod illa Inveſtitura ſaltem utendi facultatem tribuat *per ſuperius dicta*; tum quod ita Jus domini imminueretur, contra quem ta-

men conceſſio Privilegii nunquam verti debet *Dn. Brunnem. Conſ. 137. n. 61.* Quod ſi verò nihilominus ex conventione furni ædificati ſunt, quos deinceps teneantur deſtruere ſecundum *l. 20. §. 1. ff. de O. N. N. Habn. eod. Tit. n. 11.* conſequens eſt, ut nec à ſuâ parte adimplere conventionem teneantur *l. 13. § 8. ff. de A. E. L. 16. C. de Pact. l. 54. §. 1. ff. locat.* & Dominum ad intereſſe furnorum demolitorum obligatum habeant *Brunus Conſ. 56. n. 2. ſqq.* Neque hic in Inſtrumento contractus contra ſuperiorem poſſunt confidere, illud enim ſaltem titulum probat, non poſſeſſionem; ſed neceſſum eſt tali caſu aliunde probare, alterum Jus tale habuiſſe *Surdus Conſ. 127. n. 30. Bertranus Conſ. 259. n. 4.* 74 75

Quamvis autem cum Piſtoribus noſtris ita ſolent iniri conventiones, ut ſingulis vicibus pro multitudine panum certum pretium ſolvatur; quod in benè conſtitutis Rebuspubl. ab ipſo Magiſtratu ſtatutum eſt; ſimiliter ut ipſorum panum venalium quantitas & pretium non ſolet ipſorum arbitrio committi, ſed à Magiſtratu determinari; attamen ſi cum eo talem conventionem quis iniverit, ut pro certo pretio impoſterum pro ſe & familiâ ſuâ panes ſemper coquat, quæritur, an auctâ vel deminutâ familiâ etiam creſcere vel decreſcere debeat pretium? Quatuor caſus hic diſtingvit *Capella de S. V. P. C. 51. n. 71.* Aut enim promiſſio à Piſtore facta eſt Univerſalis; aut Particularis; aut Generalis; aut Indefinita. Primo caſu licet aucta ſit familia pretium tamen non augebitur *Id. ibid.* (1) *arg. l. 23 pr. ff. de S. V. P.* (2) *arg. C. 22. X. de Privileg.* (3) quoniam aucta familia eſt etiam familia *arg. L. 40. pr. ff. de Pecul.* eſt enim familia aliquod Univerſale; quod augmentum 76

& decrementum recipit *L. 21. ff. de legat. 1.* (4) Quoniam ſæpè inſpicitur; quod evenire poteſt; æque facilè autem diminui poteſt familia, quo caſu velit omnino Piſtor ſervari conventionem, ac augeri; quod ſi fiat, etiam ut pretium augeatur, petre nequit, quoniam uti primo caſu commodum voluit, ſic quoque naturale eſt, ut hoc caſu ab incertò eventu proveniens incommodum ſuſcipiat *l. 10. ff. de R. J. Cæpolla d. l. n. n. 5. ſeqq.* Secundo caſu, quando promiſſio v. c. mihi & duobus filiis facta eſt, dubium nullum eſt, quin augeri debeat pretium; cum limitata hæc ſit conventio, quæ limitatum producit effectum *l. 16. ff. de A. R. D. l. 63. ff. de Con-*
78 *trah. Emt. Vend. Cæpolla d. l. n. 21.* Accedit, quod in omni conventione verba ſint reſtringenda ad ſpecificata *Beſold. Vol. 2. Conſ. 75. n. 36* & Unius incluſio alterius ſit excluſio *L. 12. pr. ff. de Judic. l. 21. C. Mand. Cardin. Tuſch. Pract. Concluſ. Tom. 4. Lit. J. Concl. 71.* Ter-
79 tio caſu promiſſio facta eſt vel ad certum tempus vel in perpetuum, vel ſimpliciter. Et in nullo horum debet augeri pretium quòd generalis promiſſio generaliter quoque ſit intelligenda *l. 1. §. 1. ff. de Legat. præſt.* nec enim ita extenditur conventio ad incogitata contra *l. 5. & 9. ff. de Transaction.* potuerunt enim de eo cogitare. *Cæpolla n. 21.* niſi augmentum ſuperveniat extrinſecus v. c. adſcitis famulis, de hoc enim non facilè cogitaſſe cenſendi ſunt. *Id. n. 21.* Si annua tamen ſit conventio, quoniam ſingulis annis nova eſt conventio, hoc verum erit ſaltem de augmento unius non ceterorum annorum. *d. n. 22. add. Horat. Carpan. Statut. Mediolanenſ. C. 394. n. 344.*

Quar-

Quarto caſu augendum eſſe pretium ſtatuit *Id.* 80
Capell. d. n.22. (1) quod in dubio de futuris non videatur
actum, ſed de iis qui reperiuntur tempore contractus
*L.7. & 40. ff. de Aur. & Arg. legat. Gloſſa ad L.23.
ff. de S. V. P. lit. T.* (2) Quod omnis contractus cenſeatur
initus rebus ſic ſtantibus *l.137. §.6. ff. de V.O.* Facit
textus *in l.69. ff. de Contrab. Emt. l.56. in fin. ff. de Condit.
& Demonſtrat. l. f. §. fin. ff. de Liberat. legat.* C.16. *X. de
Cenſib.* & quod infinitas ſit evitanda *l. fin. C. de S.S. Eccl.*
nec ad incogitata contractus extendi poſſit *l.5 & 9. ff. de
Transact. Cæpoll. n.10. ſeqq.* Multò minùs autem Piſto- 81
ris promiſſio eousque erit extendenda, ut ſi Patrefam.
mortuo filii ſeorſim habitare incipiant, ſingulis teneatur,
quoniam in dubio in infinitum ſe obligâſſe cenſendus
non eſt *L.4. §.2. ff. de Pericul. & Commod. rei vend.
l.11. §.18. ff. de legat. 3.* Pileus *Medicens. Deciſ. Jur. Controv.
Q.48.* ubi dicit videndum inprimis eſſe, quid
actum ſit. Circa locationem adjici ad huc meretur, ſi 82
Dominus ſubdito furnum privatum permittat, hac lege,
ne uſum ejus concedat alteri, ſubditus quidem domi
manens, extraneo ejus uſum nequit concedere;
cum domo tamen eundem locare non prohibetur, cum
multa tranſeant cum univerſitate, quæ ſingula alienari
nequeunt *l. 24. ff. de Contrab. Emt. l. 62. ff. de A. R. D.*
nec ſubdito bonis interdici debeat prætextu ſervitutis
bannariæ odioſæ. *Hering. de Molendin.
Q.31. n. 16.*

CA-

Cap. IV.

De

Modis Exercendi

&

Amittendi Jus Furni.

SUMMARIA.

Jus furni non minùs probè quàm cautè exercendum. n. 1.

Magiſtratui incumbit viſitare furnos. n. 2. ſqq.

An & quibus hanc Inſpectionem poſſit committere. n. 5. ſq.

Magiſtratus etiam ex Officio furnos viſitare tenetur. n. 7.

Quid conſiderandum circa modos exercendi. n. 8.

Inter & per quas Perſonas hoc Jus exerceatur? n. 9. ſq.

Quare Piſtorum famuli Knechte/ *vocentur? n. 11. ſq.*

Debetur ipſis pro Operis ex Contractu locati merces. n. 13. ſq.

Privilegium hujus mercedis. n. 15. ſqq.

An ad hoc Privilegium requiratur, ut tempore mortis domini in ejus convictu ſint famuli? n. 18

Quomodo intelligendum, quod Piſtores ejus Privilegio non gaudeant? n. 19. ſq.

An famulus talis Piſtoris ſit ſocius, quando in Partem reditum ex furno admittitur. n. 21. ſqq.

An hujusmodi famulus eam mercedem Patri quoad Uſumfructum acquirat? n. 25. ſqq.

Filius Patri tales Operas præſtare tenetur, non tamen gratis. n. 30.

Ad quam Culpam teneatur hujusmodi famulus. n. 31. ſqq.

Vidua quoque per famulum hoc opificium exercere poteſt. n. 34.

Magiſtrorum filii quinam & in quibus meliorîs conditionis ſint quam aliorum filii. n. 35. ſqq.

Carpitur mos Opificum magiſtrorum filiis brevius tempus in Tirocinio aſſignantium, quàm aliis. n. 36.

Illegitimè natos Piſtores non tenentur in Collegia ſua recipere. n. 38. ſq.

Secus in legitimatis. n. 40. ſqq.

Quid de m[illegible]itorum etſ. filiis. n. 43

Piſtores cogi poſſunt ad recipiendum talem Tironem. n. 44. ſqq.

Quanta Poteſtas Magiſtro in talem Tironem competat? n. 50. ſqq.

MA-

Magiſter crudelis cogi poteſt, ut præviâ admonitione Tironem dimittat. n. 52. ſq.
Tironem ita dimiſſum an alius poſſit perficere? n. 5
Dicta Tironi adverſus Magiſtrum commiſſa Magiſtratus non Collegium punit. n. 55. ſqq.
An Tiro habeat Actionem adverſus Magiſtrum, cujus culpa factum, ne dignos in Arte ſuâ profectus fecerit. n. 58.
Teſtimonia Tirocinis requiruntur à recipiendo in Collegium? n. 59.
Jus furni quoque per Ancillas exerceri poteſt. n. 60.
Operæ furnariæ ab Ancilla in contractu promitti & præſtari quoque poſſunt. n. 61.
Ancilla abſque mentione operarum conducta an ad furnariam quoque teneatur? n. 62. ſqq.
Subjiciuntur duæ limitationes. n. 66 ſq
Operæ furnariæ ad Ancillam focariam pertinent. n. 69.
Qui poſſint hujus Juris exercitio, teneantur ad rationes reddendas, ubi quemadmodum eas conſuetum ſit reddere? n. 70.
Nemo tenetur furnos extra urbem habere. n. 71. ſq.
Quomodo & ex quâ materiâ ædificandi furni. n. 73.
Ruſtici quoque in pagis & ſuburbiis panes coquere & in Urbes vendendos exportare poſſunt. n. 74. ſqq.
Quod eò liberius faciunt, ubi certæ nundinæ ſunt conſtitutæ. n. 79. ſqq.
Quo tempore neceſſum ſit Jus furni frequentius exercere, quàm alio n. 82. ſq.
Inter Piſtores hoc ſtatutis deciſum eſt. n. 83.
An & quando Panes quoque die ſolis coqui poſſint? n. 84. ſqq.
Dantur plura Piſtorum genera. n 87.
Quibus Uſibus furnus adhibentur? n. 88. ſqq.
Furnus amittitur deſtructione. *n. 93. ſqq.*
Furnũ deſtructum in alio loco reædificare licet. n. 96.
Furno reædificato redit quoque Jus cogendi homines ad ſuum furnum. n. 97.
Conductor *quando teneatur de deſtructo furno. n. 98.*
Furnus amittitur derelictione. *n. 99*
Unde animus derelinquendi colligatur. n. 100. ſqq.
Furnus amittitur quoque rei interitu. *n. 103.*
An furni interitu liberetur, qui eum alterius Uſibus ſervare tenetur. n. 104. ſqq.
An furno reædificato reviviſcat alteri hoc Jus in eodem coquendi. n. 107.

An

An amittatur hoc Jus, quando Universitati concessum, Unum habere furnum. n. 108. ſqq.

Jus furni NON *USU amittitur, n. 112. ſqq.*

Quanto tempore Subditi immunitatẽ à mercede præſcribant. n. 115.

Jus furni amittitur Abuſu, *n. 116.*

Declaratur. n. 117.

Jus furni amittitur quoq; Remiſſione. *n. 118.*

Quinam remittere hoc Jus poſſint? n. 119. & 122.

Requiſita hujus Remiſſionis. n. 120 ſq.

Amittitur quoque tempore Jus furni? n. 123.

An morte expiret hoc Jus? n. 124 ſq.

Alienatio furni quando poſt mortem alienantis reſcindenda ſit? n. 130 ſqq.

Amittitur hoc Jus quoque delicto *& quali? n. 132.*

An relegati quoque hoc jus poſſint amittere? n. 133 ſq.

1 TRanſeundum nunc ad modos exercendi Jus furnorum eſt, ubi in compendio monemus, ſummâ in ejus exercitio circumſpectione, nec minori probitate opus eſſe; Cum enim in parando pane divino munere uſu ignis exerceatur, danda eſt opera, ne illis ad occaſionem luxus & nimii quæſtus quis abutatur, per hunc verò ſi negligentius habeatur, damnum vicino accerſatur irreparabile.
2 Inde quemadmodum in benè conſtitutis Rebuſp. certa ſunt ſtatuta condita, quæ rei panariæ modum & rationem præfigunt, ita perquam ſalubre eſt, ut Magiſtratus furnos viſitent, ne in periculoſo loco habeantur, unde vicinis damni quicquam imminere poſſit *Chriſtinæus ad Conſuetud. Mechlinenſ. Art. V. n. 2.* ſi enim in tabernis
3 vinariis hoc requirit *Jureconſultiſſimus Dn. Brunneman. ad l. 27. §. 15. ff. ad L. Aquil. n. 28 ſeqq.* ut ad excludendas Oenopolarum fraudes, ne noxia vendant vina, aut cum exoticis probis domeſtica auſtera & aquoſa miſceant ac confundant, Oenopolia ſæpius viſitentur; cujus quoq;

nec

nec deſunt exempla, & vocantur ejusmodi homines
Wein Viſirer. *Conf. Manz. Cent. Deciſ. Q. 25.* Quidni 4
etiam circa furnos hoc in Rempubl. introducere ſuadeat periculi ratio? Maximè cum nec deſint in benè 5
conſtitutis Rebuspubl. quibus in Æſtimationē & Quantitatem Panis commiſſa inſpectio qui *Epiſcopi Panarii* vocantur à *Dn. Hölticb. Diſſert. de Epiſc. Panar. Witteberg. habit.* qui eadem operâ facilè inſpectione furnorum defungi poſſunt. Imo extant paſſim Ordina- 6
tiones incendiariæ, qualis etiam Vratislaviæ publicata *An. 1578.* in quibus cum non ſolum de incendiis exortis reſtingvendis ſolliciti ſunt Magiſtratus & in eum caſum certis perſonis certa concrediderunt officia; ſed etiam omnem incendiorum occaſionem everſum eunt, juſſo quolibet diligenti inſpectione in officinas & focos ſuos defungi, quo caſu non erit difficile, certas perſonas ſeligere, qui inter alia ſtatis quoque temporibus furnos inſpiciant, & ſi periculi quædam appareat cauſa, id moneant & ad Senatum de eo referant. Tales ſi non ſint 7
ad officium Magiſtratus pertinebit, inquirere, quod licet aliàs non impertiatur, niſi imploratus *l. 4. §. 8. ff. de damn. infect.* limitationem tamen hoc patitur, ſi cauſa publicæ utilitatis, uti hoc caſu ſubſit, *l. 13. pr. ff. de Offic. Præſid. l. 10. C. de Epiſc. & Cleric.* Et ita hoc caſu obſervari, aſſerit *Chriſtinaus d. l. Art. 5. n. 2.*

Sed ut ad modos exercendi accedamus propiùs; 8
conſiderandæ circa eos ſunt (1) Perſonæ inter & per quas hoc jus exercetur. (2) Locus. (3) Tempus. (4) Objectum hujus juris. Inter Perſonas exercetur vel vo- 9
lentes vel invitas, pro diverſitate ſcilicet hujus juris acquiſiti; de quo dictum eſt in Antecedentibus. Quo- 10
niam verò haud exigui laboris eſt hujus Juris Exerciti-

um, aliorum auxilio opus eſt omnino; aliis tamen, quibus in opificium hoc jus tranſiit, aliis rurſus, qui vel ut bannarium vel etiam ad ſuorum neceſſitates exer-
11 cent, utuntur. Illi habent ſuos famulos, quorum alii pro pretio operas ſuas elocant & vocantur Becken-Knechte/ ubi hoc notabile quod hi Knechte vocentur; cum aliorum opificum famuli Geſellen vocentur; paucis exceptis v. g. Schuch- Fleiſcher- Schmiede- Zimmer-
12 Knechte/ &c. Cujus aliam rationem non invenio, niſi quod aſperrimis & ſervilibus fermè laboribus hi omnes ſint mancipati, aliorum verò famuli vel teneriori operâ funguntur, vel etiam animi viribus anniti debent, præſertim ubi artis nomine venit ipſorum opificium.
13 Quicquid ejus ſit, non obligantur durius, niſi pro conditione opificii; igitur uti ipſi ex contractu locati-conducti ad operas tenentur *V. Struv. Juriſpr. For. lib. 1*
14 *Tit. 4. §. 3.* ſic quoque mercedem pro iis accipiunt *V. l. 5. §. 2. ff. de P. V. & pr. Inſt. de Locat. Conduct.* quæ ipſis vel ex conventione certa promittitur, vel etiam ſtatutis determinatur; non ſolum à Magiſtratu, ſed etiam à Collegiis horum Opificum; concernit enim hoc Artem & Profeſſionem ipſorum, circa quod ſtatuta condere non prohibentur *arg. l. ult.* C. *de Juriſdict. l. 2. §. fin. C. de Conſt. pecun. l. fin. ff. de Colleg. & Corporib. Carpz. P. 2.* C. *6. Def 9.*

15 Sicuti autem alii famuli, ſic hi quoque motô concurſu in bonis Magiſtri ratione hujus mercedis Privilegio Prælationis gaudent, de quo *Carpz. P. 1. C. 28. D. 24.*
16 Licet autem Jure Comm. hujusmodi merces ſaltim tacitam hypothecam habeat, per conſequens prælationem præ creditoribus Chirographariis tantùm merea-
17 tur *Weſenb. w. ff. de Privileg. Creditor. n. 66.* Jure Sa-

xon-

ron, tamen omnibus creditis etiam inpenſis funebribus eſt præferenda. *Carpz. d. D. 24. n. 2. & Defin. 39. Berlich. d. Concl. 64. n. 65.* Cum hujusmodi famulorum operis tota debitoris familia, ejusque bona & facultates conſerventur *Carpz. d. Defin. 24. n. 3.* Quod autem requi- 18
rant, ut famuli hujusmodi tempore moti concurſus vel tempore mortis debitoris ſint in convictu Domini, *V. Carpz. d. Conſt. Def. 25. Berlich. d. l. n. 67.* Illud neceſſarium eſſe non judico; ſufficit enim eos aliquando fuiſſe in convictu *V. Habn. ad Weſenb. Tit. Qui potior. in pign. n. 3. verb.* gedienet. ne ita deterioris ſint conditionis, qui olim operas præſtiterunt, ac qui nunc præſtant, cum potius melioris debeant eſſe conditionis, ob moras quas in exſolutione pretii perferre neceſſum habuerunt; quamvis ſi uſuras mercedis reſiduæ ſtipulati ſint, privilegium hoc deliquium pati facilè admiſerim, de quo vid. *Carpz. P. 1. C. 28. d. 33.* His autem quæ de Pri- 19
vilegio horum famulorum dicta ſunt, obſtare videtur, quod Piſtores, Sartores & alii hoc Privilegio non gaudeant *V. Carpzov. d. Conſt. 28. D. 27. Berlich. d. l. n. 74. Habn. ad Weſenb. d. n. 3.* Sed hoc non de Piſtorum famulis, verum de ipſis Piſtoribus intelligendum, quibus 20
vel pro uſu furni vel etiam pro panibus nondum eſt ſatisfactum, & quidem ſi in ædibus & convictu Debitoris non commorentur; quod ſi enim, uti in ſplendidis familiis contingit, etiam Piſtorem quis habeat, hic quoque inter famulos numerabitur & eodem Privilegio dignus habendus erit.

21
An vero erit eo caſu ſocius, quando merces integra ipſi in parata pecunia non exolvitur, ſed ad participationem redituum ex furno admittitur, (Das Hauß-

um, aliorum auxilio opus eſt omnino; aliis tamen, quibus in opificium hoc jus tranſiit, aliis rurſus, qui vel ut bannarium vel etiam ad ſuorum neceſsitates exer-
11 cent, utuntur. Illi habent ſuos famulos, quorum alii pro pretio operas ſuas elocant & vocantur Becken-Knechte/ ubi hoc notabile quod hi Knechte vocentur; cum aliorum opificum famuli Geſellen vocentur; paucis exceptis v. g. Schuch-Fleiſcher-Schmiede-Zimmer-
12 Knechte/ &c. Cujus aliam rationem non invenio, niſi quod aſperrimis & ſervilibus fermè laboribus hi omnes ſint mancipati, aliorum verò famuli vel teneriori operâ funguntur, vel etiam animi viribus anniti debent, præſertim ubi artis nomine venit ipſorum opificium.
13 Quicquid ejus ſit, non obligantur durius, niſi pro conditione opificii; igitur uti ipſi ex contractu locati-conducti ad operas tenentur *V. Struv. Juriſpr. For. lib. 1*
14 *Tit. 4. §. 3.* ſic quoque mercedem pro iis accipiunt *V. l. 5. §. 2. ff. de P. V. & pr. Inſt. de Locat. Conduct.* quæ ipſis vel ex conventione certa promittitur, vel etiam ſtatutis determinatur; non ſolum à Magiſtratu, ſed etiam à Collegiis horum Opificum; concernit enim hoc Artem & Profeſſionem ipſorum, circa quod ſtatuta condere non prohibentur *arg. l. ult.* C. *de Jurisdict. l. 2. §. fin. C. de Conſt. pecun. l. fin. ff. de* Colleg. *& Corporib. Carpz. P. 2.* C. *6. Def. 9.*

15 Sicuti autem alii famuli, ſic hi quoque motô concurſu in bonis Magiſtri ratione hujus mercedis Privilegio Prælationis gaudent, de quo *Carpz. P. 1. C. 28. D. 24.*
16 Licet autem Jure Comm. hujusmodi merces ſaltim tacitam hypothecam habeat, per conſequens prælationem præ creditoribus Chirographariis tantùm merea-
17 tur *Weſenb. in. ff. de Privileg. Creditor. n. 66.* Jure Saxon-

non. tamen omnibus creditis etiam inpenſis funebribus eſt præferenda. *Carpz. d. D. 24. n. 2. & Defin. 39. Berlich. d. Concl. 64. n. 65.* Cum hujusmodi famulorum operis tota debitoris familia, ejusque bona & facultates conſerventur *Carpz. d. Defin. 24. n. 3.* Quod autem requi- 18
rant, ut famuli hujusmodi tempore moti concurſus vel tempore mortis debitoris ſint in convictu Domini, *V. Carpz. d. Conſt. Def. 25. Berlich. d. l. n. 67.* Illud neceſſarium eſſe non judico; ſufficit enim eos aliquando fuiſſe in convictu *V. Habn. ad Weſenb. Tit. Qui potior. in pign. n. 3. verb.* gedienet. ne ita deterioris ſint conditionis, qui olim operas præſtiterunt, ac qui nunc præſtant, cum potius melioris debeant eſſe conditionis, ob moras quas in exſolutione pretii perferre neceſſum habuerunt; quamvis ſi uſuras mercedis reſiduæ ſtipulati ſint, privilegium hoc deliquium pati facilè admiſerim, de quo vid. *Carpz. P. 1. C. 28. d. 33.* His autem quæ de Pri- 19
vilegio horum famulorum dicta ſunt, obſtare videtur, quod Piſtores, Sartores & alii hoc Privilegio non gaudeant *V. Carpzov. d. Conſt. 28. D. 27. Berlich. d. l. n. 74. Habn. ad Weſenb. d. n. 3.* Sed hoc non de Piſtorum famulis, verum de ipſis Piſtoribus intelligendum, quibus 20
vel pro uſu furni vel etiam pro panibus nondum eſt ſatisfactum, & quidem ſi in ædibus & convictu Debitoris non commorentur; quod ſi enim, uti in ſplendidis familiis contingit, etiam Piſtorem quis habeat, hic quoque inter famulos numerabitur & eodem Privilegio dignus habendus erit.

21
An vero erit eo caſu ſocius, quando merces integra ipſi in parata pecunia non exolvitur, ſed ad participationem redituum ex furno admittitur, (Das Hauß-

 backen

backen gehöret an etlichen Orten vor den Beck-Knecht/ oder es wird ihm ein gewiſſes Trinckgelt vergönnet.) Ita videtur quidem ob *L.25. §.6. ff. Locati. L.52. §.2. ff. Pro*
22 *ſoc. l.1. §.9. ff. depoſ.* Merces enim in hoc contractu in parata pecunia debet conſiſtere *l.5. §.2. ff. de P.V.* aliàs ſi in parte fructuum conſiſtat (reditus autem ex furno eſſe fructus ejusdem, patet ex *l.34. & 36. ff. de Uſur. l. 29. ff. de Petit. hæredit.*) in ſocietatem degenerat *Franzk. ad Tit. Locati n. 61. ſqq. Habn. eod. n.6. & 7. Bachov. ad*
23 *Treutl. Vol.1. Diſp. 29. th.3. lit. G.* Maximè cum hic contractus ſit operarum locatio, in qua merces in parata pecunia debet conſiſtere; licet in locatione fundi frugiferi quoque in parte fructuum eſſe queat. *Dn. Brun-*
24 *nem. ad L.21. C. locati. n. 2.* Verum ſalva res eſt; Reditus ex furno fructus tales non ſunt, qualium in *dict. text.* fit mentio, ut ſunt frumentum, oleum, vinum &c. ſed in parata pecunia conſiſtunt, & ſic in partem mercedis optimè venient. Illi enim ſunt fructus naturales, noſtri verò civiles *Boër. Deciſ. 124. Eckold. ad Tit. ff. de Uſur. & fruct. n.12. verſ. Dividuntur. Dn. Brunnem. eod. Q.38.* & ſic tota ſpecie diverſi.

25 Alia circa hanc mercedem occurrit quæſtio: An ejusmodi famulus eam ſuam faciat, an vero Patri acqui-
26 rat? Hujus deciſio ex eo dependet, an famulus, qui ab alio ad operas piſtorias conductus ſit ſui juris an adhuc ſub poteſtate? Moribus certe tres modi ſolvendi patriam poteſtatem frequentantur (1) Propriæ negotiationis à Patre facta permiſſio (2) Separata habitatio à paternis laribus. (3) Nuptiæ. *Habn. ad Weſenb. Tit. de Adopt. n.7.* Carpz. *P. 2. C.10. D.1. ſq. Dn. Brunnem.* Comm. *Cod. ad l. 9. Quod cum eo, qui in al. n.3.* Quod ultimum

in

in filia indiſtinctè, in filio verò, quando ſimul ab œconomia paterna ſeſe ſeparat, procedit. *Carpz. d. l. Def. 2. & 3. add. Franzk. ad L. Gallus. de lib. & Poſth. membr. 3. per tot.* Inter hos modos etſi numeretur ſeparatio ab 27
ædibus paternis, ea tamen totalis & cum effectu intelligenda eſt, ſi ſc. ſeparatam œconomiam inſtituit, wenn er ſein eigen Feuer und Heerd hält? *V. Dd. alleg. add. Berlich. P. 2. Concl. 11. n. 23. ſqq.* Hoc verò tamdiu non facit 28
quamdiu præſtat Magiſtro ſuo operas, hujus enim menſa & convictu fruitur, quâ ratione ſequitur, ipſum adhuc eſſe ſub patria poteſtate, & per conſequens Patri in illa mercede deberi uſumfructum *per* §. 1. *J. Per quas Perſon. cuique acquir. L. 6. C. de bon. quæ liber.* pertinet enim ad peculium adventitium, utpote artibus Mechanicis acquiſita. *Dn. Brunnem. add. l. n. 1. Weſenb. ad Schneidew. Inſt. de Patria Poteſt. n. 46. lit. G.* Nec obſtat, quod 29
ejusmodi filius non amplius alatur à Patre, Uſusfructus enim non ob alimenta ipſi debetur, ſed eſt effectus Patriæ poteſtatis *Carpz. d. l. Def. 7. Dn. Brunnem. d. l. n. 1.*

Cum etiam liberi Parentum commoda quavis ratione promovere & ipſorum neceſſitatibus ſuccurrere 30
debeant *L. 1. C. de alend. liber.* quâ occaſione ex *Platon. de LL. l. 4.* elegantia verba allegat *Pufendorf. de J. N. & G. lib. 6. c. 2. §. 10.* *Putare quisque debet, omnia, quæ poſſidet, eorum eſſe, qui genuerunt & educarunt, ita ut illis hæc omnia pro viribus miniſtrare debeant, primum quidem externa bona, deinde etiam corporis &c.* facilè quoque patet, filium Patri ad hujusmodi operas teneri, ſi opificium tale exerceat; non tamen gratis, ne ita deterioris ſit conditionis, quam alii famuli, ſed pro certa mercede, *Can. 45. Can. 11. Q. 2.* in qua Pater quoque Uſumfructum habet. *Carpz. P. 2. C. 10. D. 8.*

Ad quam culpam famulus teneatur, quæſtionis eſt?
31 Dicendum fortè latam & levem ipſum ſaltim præſtare,
quoniam ex contractu locati tenetur, in quo niſi de
culpâ lata & levi non tenetur conductor ob regulam *in*
l. 5. §. 2. ff. commod. & l. 23. ff. de R. J. Schneidew. ad §. 5.
Inſt. de Locat. Conduct. *n. 1.* Carpz. *P. 2. conſt. 37. Def. 24.*
32 Nec obſtat *§. 5. Inſt. de Locat. Conduct.* in eo enim pro
poſitivo ſuperlativus ponitur Carpz. *d. l. n. 3. ſqq. Ad*
33 *l. 25. §. 7. ff. Locat. reſpond. Franzk. eod. n. 20. ſqq.* Quo-
niam tamen hic Opifex peritiam Opificii ſui profeſſus
locat operas, dixerim, ad leviſſimam culpam ipſum tene-
ri, cum Dn. *Brunnem. Comm.* Cod. *ad l. 28. C. Locat. n. 4.*
ſq. quo de caſu etiam loqui videtur *d. l. 25. §. 7. d. t.*
34 *Franzk. c. l.* Quoniam autem Vidua poſt mortem ma-
riti omnia ejus jura retinet, quamdiu alii nupta non
eſt *l. 8. ff. de ſenatorib. & ibi Gloſſ. Marg. lit. G. Berlich.*
P. 3. Concl. 52. n. 34. Conſequens eſt, ut opificium quoq;
exercere & miniſtrum alere poſſit; ſie kan Geſellen för-
dern; qualis famulus vocatur ein Meiſter-Geſelle/ licet
Magiſterii prærogativa nondum inſignitus ſit *Tholoſan.*
Synt. Jur. Univ. L. 9. C. 4. n. 11.

35 Plura de hiſce famulis adjici poſſent, verùm cum
nec de iis principalis noſter ſit ſermo, & pleraq; non jure
certo, ſed ſtatutis & conſuetudinibus ſint prodita, quo-
rum non potuit mihi eſſe copia; excuſatum me habebit
B. L. & attentione ſuâ ad eos Piſtorum famulos ſeque-
tur quos Tirones vocant, die Lehrjungen. Ex quibus
melioris ſunt conditionis Magiſtrorum filii, Meiſter-
Söhne/ qui vel ex Magiſtro concepti & nati ſunt, vel
etiam antequam in collegium Pater reciperetur ob
l. 5. ff. de ſenator. Habn. ad Weſenb. d. t. verb. Liberis in
fin. Carpz. P. 2. C. 10. D. 32. quam alii. Illis enim ple-
rum-

tumque ex tempore aliquid remittitur, quod cæteris in
Tirocinio eſt exhauriendum; ſie mögen lernen/ſo lange
ſie wollen. Sc. ab initio eligunt tempus certum, intra
quod tirocinia ſua ponunt. Malè me judice, neque 36
enim intra tam breve tempus ad tantas corporis vires
perveniunt, quantas Syſiphio eorum labor depoſcit, qui
pro certa mercede inſerviunt. Accedit, quod tempo-
ra Tirocinii multum proficiant ad Juvenilem laſciviam
coërcendam; quo facit tùm laboris aſſiduitas, tùm
quoque ſeverior diſciplina, cui ſubſunt Tirones hujus-
modi; Igitur quando adeò maturè ſui veluti juris eſſe
incipiunt, vitiis primæ ætatis nondum concoctis nec ar-
te ſuâ probè imbibitâ incipiunt luxu & petulantia ſua
Reipubl. eſſe graves, miſeriæ verò ſuæ probè firma ja-
ciunt fundamenta. Maximè ſi peregrinationes ſuſci-
piunt, (quarum tanta eſt apud hoc hominum genus
neceſſitas, ut difficulter in collegium recipiantur, qui
annum ad minimum peregrinando non conſumſerit.
Imò in Marchionatu Onoldino eſt ſtatutum, quod alle-
gat *Limn. in Addit. ad Jus Publ. lib. 4. c. 8. n. 307.* vi cu-
jus requiritur, daß er zwey Jahr auff dem Handwerck ge-
wandert.) Ibi enim cum à peregrinis ex Ætate inidonei
tantis laboribus æſtimentur, negliguntur, nec à quo-
quam conducuntur facilè. Nullum verò hoc caſu, niſi
à mendicitate auxilium reſtat cum magno Reipubl. ma-
lo, quippè quæ ita otioſis oppletur hominibus, qui ubi
commode evacuari nequeunt, mole ſuâ Remp. peſſun-
daturi ſunt. *Pufendorf. d. J. N. & G. L. 6. c. 1. §. 19. add. L.
Un C. de Mendic. valid. & Abaſv. Fritſch. pecul. Tr. de
hac mater.* Et quot ſunt exempla eorum, qui miſeria-
rum ſuarum cauſas ex hoc ſolo fonte derivant. Conve-
niret Magiſtratus officio, terminum huic Tirocinio

absque

Ad quam culpam famulus teneatur, quæſtionis eſt?
31 Dicendum fortè latam & levem ipſum ſaltim præſtare, quoniam ex contractu locati tenetur, in quo niſi de culpà lata & levi non tenetur conductor ob regulam *in l. 5. §. 2. ff. commod. & l. 23. ff. de R. J. Schneidew. ad §. 5. Inſt. de Locat.* Conduct. *n. 1.* Carpz. *P. 2. conſt. 37. Def. 24.*
32 Nec obſtat §. 5. *Inſt. de Locat. Conduct.* in eo enim pro poſitivo ſuperlativus ponitur Carpz. *d. l. n. 3. ſqq. Ad*
33 *l. 25. §. 7. ff. Locat. reſpond. Franzk. eod. n. 20. ſqq.* Quoniam tamen hic Opifex peritiam Opificii ſui profeſſus locat operas, dixerim, ad leviſſimam culpam ipſum teneri, cum *Dn. Brunnem. Comm. Cod. ad l. 28. C. Locat. n. 4. ſq.* quo de caſu etiam loqui videtur *d. l. 25. §. 7. d. t.*
34 *Franzk. c. l.* Quoniam autem Vidua poſt mortem mariti omnia ejus jura retinet, quamdiu alii nupta non eſt *l. 8. ff. de ſenatorib. & ibi Gloſſ. Marg. lit. G. Berlich. P. 3. Concl. 52. n. 34.* Conſequens eſt, ut opificium quoq; exercere & miniſtrum alere poſſit; ſie kan Geſellen fördern; qualis famulus vocatur ein Meiſter-Geſelle / licet Magiſterii prærogativa nondum inſignitus ſit *Tholoſan. Synt. Jur. Univ. L. 9. C. 4. n. 11.*
35 Plura de hiſce famulis adjici poſſent, verùm cum nec de iis principalis noſter ſit ſermo, & pleraq; non jure certo, ſed ſtatutis & conſuetudinibus ſint producta, quorum non potuit mihi eſſe copia; excuſatum me habebit B. L. & attentione ſuâ ad eos Piſtorum famulos ſequetur quos Tirones vocant, die Lehrjungen. Ex quibus melioris ſunt conditionis Magiſtrorum filii, Meiſter-Söhne, qui vel ex Magiſtro concepti & nati ſunt, vel etiam antequam in collegium Pater reciperetur ob *l. 5. ff. de ſenator. Habn. ad Weſenb. d. t. verb. Liberis in fin. Carpz. P. 2. C. 10. D. 32.* quam alii. Illis enim plerum-

tumque ex tempore aliquid remittitur, quod cæteris in
Tirocinio eſt exhauriendum; ſie mögen lernen/ſo lange
ſie wollen. Sc. ab initio eligunt tempus certum, intra
quod tirocinia ſua ponunt. Malè me judice, neque 36
enim intra tam breve tempus ad tantas corporis vires
perveniunt, quantas Syſiphius eorum labor depoſcit, qui
pro certa mercede inſerviunt. Accedit, quod tempo-
ra Tirocinii multum proficiant ad Juvenilem laſciviam
coërcendam; quo facit tùm laboris aſſiduitas, tùm
quoque ſeverior diſciplina, cui ſubſunt Tirones hujus-
modi; Igitur quando adeò maturè ſui veluti juris eſſe
incipiunt, vitiis primæ ætatis nondum concoctis nec ar-
te ſuâ probè imbibitâ incipiunt luxu & petulantia ſua
Reipubl. eſſe graves, miſeriæ verò ſuæ probè firma ja-
ciunt fundamenta. Maximè ſi peregrinationes ſuſci-
piunt, (quarum tanta eſt apud hoc hominum genus
neceſſitas, ut difficulter in collegium recipiantur, qui
annum ad minimum peregrinando non conſumſerit.
Imò in Marchionatu Onoldino eſt ſtatutum, quod alle-
gat *Limn. in Addit. ad Jus Publ. lib. 4. c. 8. n. 307.* vi cu-
jus requiritur, daß er zwey Jahr auff dem Handwerck ge-
wandert.) Ibi enim cum à peregrinis ex Ætate inidonei
tantis laboribus æſtimentur, negliguntur, nec à quo-
quam conducuntur facilè. Nullum verò hoc caſu, niſi
à mendicitate auxilium rèſtat cum magno Reipubl. ma-
lo, quippè quæ ita otioſis oppletur hominibus, qui ubi
commode evacuari nequeunt, mole ſuâ Remp. peſſun-
daturi ſunt. *Puſendorf. d. J. N. & G. L. 6. c. 1. §. 19. add. L.
Un. C. de Mendic. valid. & Abaſu. Fritſch. pecul. Tr. de
hac mater.* Et quot ſunt exempla eorum, qui miſeria-
rum ſuarum cauſas ex hoc ſolo fonte derivant. Conve-
niret Magiſtratus officio, terminum huic Tirocinio

absque

abſque diſtinctione ponere, nec permittere, ut diverſitas ſit inter eos, inter quos conditionis diſparitas apparet nulla, contra *L.32.ff. ad L. Aquil.* Non enim puto, ad ſe trahent Piſtores illud Horatianum L.*4. Od.*4.

Fortes creantur fortibus & bonis
Eſt in Juvencis, eſt in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.

37 Deinde ex *d.ſtatut.Onoldin.*quoq; Magiſtrorū filii aliis in eo, melioris ſunt cōditionis daß ſie deßhalbē Meiſtergeldes gefreyet/und nur vier Gülden zu geben ſchuldig ſeyn ſollē.

38 Verum de his ſatis, nunc ad alia. Ubi receptio hujusmodi Tironum ſeſe exhibet. Circa hanc ſtudioſè in Natales inquiritur, an ſint integrorum vel corruptorum Natalium. Illegitimè nati igitur, licet infamiâ non laborent; nullum enim eorum turpe factum, ſed omne Parentum vitium eſt. *l. 6.ff. de Decurion. C.5. diſt.56.* cum tamen levem maculam ſecum trahant per ea, quæ habet *Habn. ad Weſenb. tit. de his qui not.infam. n.2. add. Carpzov. P.1. C. 16.* D.*71. n.6. & P.3.* C.*10. D.10. n.4. ſeqq.* in honeſta Collegia recipiendi non ſunt
39 *Schneidew. ad §.2. J. de J.N. G. &* C.*n.15.* Nec obſtat, quod ad Decurionatum admittantur ſpurii *d.l.6.pr. & l.3. §.2.ff. de Decurionib.* hoc enim in caſu neceſſitatis tantùm obtinet, quando idoneum nullum habent competitorem *d.l.3.§.2.* ergò in conſequentiam trahi nequit *l. 162. ff. de R. J.* C.*78. de R. J. in 6.* Et illegitimè nati oblati Curiæ eo ipſo legitimantur *l.3. &* 4. C. *de natural. lib. Nov. 89.c.2.§.fin. Inſt. de Nupt.* quod hoc in
40 caſu ceſſat. Quod ſi tamen per matrimonium ſubſequens legitimati ſint, nullum dubium eſt, quin ſint recipiendi *Carpz. P.1.* C.*6.* D.*12.* per hoc enim non ſo-

lum

lum omne vitium antecedens purgatur, ſed legitimati quoque per omnia legitimis fiunt ſimiles. *Nov.74. C.1 Nov.89. C.8. C. Tanta X. Qui filii ſint legit. Gail. L.2. Obſerv.140.n.2.ſq. & Obſerv. 241. n.1. ſqq.* Et licet ob- 42
ſtare videatur, quod teſtimonium legitimæ nativitatis exhibere nequeant, absque quo ad Collegia non admittuntur, tamen nec hæc ipſis denegantur. *Dn. Carpz. d.l. Def.15.* Idem in legitimato per Reſcriptum Principis obtinet. *Carpz. d.l. Def.16.* Quod deinde habent de 43
molitorum, Textorum, Chirurgorum, Opilionum, Tibicinum &c. liberis in collegia non recipiendis, illud tanquam irrationabile improbatum eſt in *Receſſ. Imp. de Ao. 1577. 1530. & 1548. Tit.* **von Handwercks-Söhnen.** *Habn. ad Tit. de bis qui notantur infam.* Carpz. d.l. *Def.12.n.1* & hinc rejici iidem à Collegiis non poſſunt.

44 Quod autem cogi poſſit Piſtor Autoritate Magiſtratus ad recipiendum hujusmodi Tyronem, ob ſequentia aſſero. Certum enim eſt, cogi poſſe Advocatos & JCtos ut officio ſuo defendendo & conſulendo aliis inſerviant *Gail. lib.1. Obſ. 43. n.1.ſqq. in Conſil. Dn. Brunnem. ult. n.2.* quantò magis igitur Piſtores, quorum non ita pretioſa eſt opera, quin inſumi queat in Reipubl. utilitatem promovendam. Intereſſe verò Reip. ut Juvenes in utilibus & neceſſariis Artibus inſtruantur, nemo neſcit. Deinde, qui venales exponit 45
merces, cogi poteſt ad vendendum, *Schneidew. ad Tit. J. de Contrah. Emt.§. fin. n.8. Mynſing. Cent.5. Obſ. 27. n.4.* quidni Piſtor, qui Artificium profitetur, ob dictas rationes cogi poſſet ad erudiendum Tyronem. Neque eſt, quod opponant *ex Can. 4. Cauſſa. 10. Q. 2.* 46
non poſſe ſe cogi beneficium facere. Quàm exiguum

enim eſt beneficium, tenui victu alterius neceſſitatibus ſuccurrere, in cujus compenſationem viciſſim utuntur ejus operis. Imò ſi tandem ipſis damnoſum eſt, inſtruere Tironem, poſſunt illud damnum per retentionem compenſare. Quemadmodum enim qui ex captivitate alium ſua pecunia redimit, eum per quinquennium in operis retinere poteſt, ſi lytrum non reſtituerit *l. ult. C. de Poſtlim. reverſ.* ita ſimili ratione Piſtor talem famulum ad tempus retinere poſſit, usque dum ipſi quodammodo ſit ſatisfactum.

47 Cum & paſſim inter opifices & negotiatores receptum ſit, ut ſi nullum ſalarium acceperit Magiſter, Tironibus tempus longius trahendum ſit in Tirocinio.
48 Generalis enim eſt ratio *l. 1. §. fin. ff. de Pœn. l. 7. §. 3. ff. de Jurisdict. l. 25. ff. de in Jus vocand.* ut in corpore luat, qui in ære non habet; aut miniſterio corporis compenſet, quod in pretio deficit, & ſic ad hunc caſum applicari optimè poteſt. Maxime cum ejusmodi operæ ſint pretio æſtimabiles, quod habere videtur ille, qui operis fruitur *arg. l. 88 ff. de V. S.*
49 Quoniam igitur ad Magiſtratum pertinet Orphanorum cura, civium verò uti ſunt communia civitatis commoda, ſic etiam onera eſſe debent, ille officio ſuo ſatisfacit, Orphanos ad inſtitutionem tradendo; hi verò eosdem recipiendo & in utilia Reipubl. membra fingendo, huic enim & ipſi & omne ipſorum ſtudium obligatum eſt.

50 Quanta poteſtas Magiſtro in talem Puerum competat, patet ex *l. 5. §. 3. ff. Ad L. Aquil.* levis ſcilicet caſtigatio. Quamvis enim ſint liberi homines, ad quos neque ex ſe, neque ex temporis ratione, ſublata Jura ſervitutis applicari poſſunt, cùm Magiſtris tamẽ incum-

bat

bat cura Tironum actiones dirigendi ad ipſorum ſalutem, maximè ut in Arte ſua dignos profectus faciant, quam ipſi nondum intelligunt, conſequens eſt, ut in eorum Perſonam quoque Imperium exerceant, quantum ad iſtum finem ſufficit, veluti in ſimili loquitur *Pufendorf de J. N. & G. Lib. 6. c. 2.* § 4. Levis verò de-
bet eſſe caſtigatio, data enim ipſis poteſtas eſt, ad corri- 51
gendum non ad evertendum; hinc ſi crudelior in ipſum ſit Magiſter, & in aliqua parte corporis eum vulneraverit, competit contra ipſum Actio L. Aquiliæ *per*
d. l. 5. § 1. Imò ſi aliter adverſus ipſius Crudelitatem 52
non poſſit Tironi conſuli, cogi poteſt, ut eum dimittat *arg § fin. J. de his qui ſui vel alien. Jur. ſunt. l. 2. ff. eod. Franzk. Comm. ff. Tit de Contrab. Emt. n. 88. Gail. l. 1. Obſ. 17. n. 4. Grammatic. Deciſion. 104. per tot.* prævia ta-
men admonitione *Grammatic. d. l. n. 23.* qua cautio de 53
non offendẽdo injungi poteſt, ut eâ ſpretâ, ſi ſævire per-
rexerit, abdicatione hujus Juris puniatur. Quo caſu 54
nihil obſtat, quin apud alium Magiſtrum conſummare poſſit annos Tirocinii; ſi enim irrationabilis eſt conſvetudo opificum, ne perficiat alter, quod alter incepit, *V. Carpz. P. 2. C. 6. D. 11.* nihil quoque erit, quod hoc caſu opponere poſſit alter Piſtor, niſi quod omni ratio-
ne careat nec mereatur attendi. Deinde hæc caſtiga- 55
tio eſt ſaltim emendatoria negligentiæ circa operas commiſſæ; ſi enim deliquerit aliquid contra Magiſtrũ vel familiam, ejus cognitio ad Magiſtratum pertinet.
Nonne verò ad Collegium? Ita quidem videtur, quo- 56
niam Magiſtri Collegiorum aliquam quoque Jurisdictionem habent coërcendi eos, qui ad Collegium pertinent & mulctam irrogandi. *Carpzov. P. 2. C. 6. D 9.*

Verùm hoc ultra res Profeſſionem ipſorum concer-
57 nentes extendendum non eſt, nec facultatem ſuper delinquentibus cognoſcendi & eos puniendi poteſt tribuere. *Carpz. d. l. Def. 10.*

58 Uti verò viciſſim culpæ reus eſt Magiſter, ſi negligentior in officio ſuo fuerit *l. 14. in fin. ff. de offic. Præſid.* ita quæri poſſet, an convenire queat Tiro Magiſtrum, ſi ejus culpâ factum, quò minùs dignos in ſua Arte profectûs fecerit? Sed hæc & alia, maximè dimiſſionem
59 concernentia, ubi de effectu der Lehrbrieffe/ de quibus *V. Webn. Obſ. Pract. verb.* Zunfft. §. *In Opificum. Limn. de Jure Publ. l. 1. Addit. ad l. 4. c. 8. n. 298. Knipſchild. de Jur. & Privil. Civ. Imp. Liber. l. 5. c. 2. n 30.* circa receptionem in collegium quæri poſſet, (quæ literæ teſtantes de biennio tyrocinii juxta cum biennali peregrinatione & VIII. florenorum exolutione pro impetrando Jure Magiſterii in Onoldino Marchionatu requirũtur, *teſte Limn. d. l. p. 636.*) ſpecialem requirunt tractationem, cui me impendere nunc nequeo; ut taceam, pleraque ex his niti opificum horum ſtatutis & moribus, de quibus ego imperitus opificii judicare non poſſum.

60 Quibus ut bannarium vel ad ſuorum ſuſtentationem hoc Jus competit, illud plerumque per Ancillas exercent. Quemadmodum olim quoque ſervi ad haſce operas adhibebantur, *V. l. 28. ff. de Reb. dub.* ita quoque fœminas ad panum cocturam olim fuiſſe adhibitas, ipſa teſtatur ſacra Scriptura *1. Sam.* 8. v. 13. (quod tamen non fiebat, quando in piſtrinum damnabantur, de quo *ap. Terent. Andr. Act. 1. ſc. 2.*

Verberibus cæſum te, Dave, in Piſtrinum
Dedam usque ad necem.

Piſtri-

Piſtrinum enim molam ſignificabat ſervis circumagi ſolitam. *Roſin. Antiquit. Roman. lib. 1. c. 14. p. m. 79. Hering. de Molendin. Q. 4. n. 7. add. Alex. ab Alexandr. Genial. Dier. l. 3. c. 20. p. 158.* quamvis *Heringio* teſte Piſtrini appellatio omnes res comprehenderit, quæ ad Piſtoris exercitium pertinuerunt. *arg. l. 15. pr. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.*) Manſit enim in Ancillis noſtris ad operas obligatio, licet ex aliâ cauſâ ſit orta, adeò ut ad eas quodammodo Jura ſervilia applicari poſſint *Struv. Jurispr. Forenſ. l. 1. Tit.* 4. §. 3. nec iisdem, quibus olim implicita ſit nexibus. Quemadmodum verò Ancilla, quæ 61
ad furnariam conducta eſt, eam exercere omninò tenetur; licet enim fabriles Piſtorum ſint operæ *l. 6. ff. de oper. libert. Habn. ad Weſenbec. eod. tit. n. 3. verb. fabriles.* quas ſaltim Artis periti præſtant *Dn. Brunn. eod. Tit. Q.* 4. attamen cum in operis Conſvetudo attendenda ſit *Mev. von Zuſtand und Abfolge der Bauers Leute* P. 1 *n. 30.* quâ univerſim Ancillæ hujusmodi operis adhibentur, conſequens eſt, ut eas ſubterfugere nequeant; illæ potiſſimùm, quæ in contractu furnarias operas promiſerunt; hoc caſu enim bonæ fidei congruit; præſtari illud, quod inter contrahentes actum eſt *l. 11. §. 1. ff. de A. E. add. l. 1. pr. ff. de Pact. & l. 1. pr. ff. de Conſtit. Pec.* Cum non amplius diſplicere poſſit, quod ſemel placuit *C. 21. de R. J. in 6. l. 9. Verſ. ſed eo dictum ff. de negot. geſt.* ſed uti ab initio contractus ſunt voluntatis, ita ex poſtfacto fiunt neceſſitatis *l. 5. C. de O. & A. l. 3. C. de Reſcind. Vendit.*

Ita quæritur ſi Ancilla conducta ſit absque 62
mentione certarum operarum, an furnariam quoque exercere teneatur? Pro negativa facit (1) Quoniam hujusmodi operarum præſtatio dum in Contractu neque

re neque verbis expreſſa eſt, pro omiſſa haberi debet *l. 99. ff. d. V. O* eam enim ſi voluiſſet Conductor Ancillæ, facile potuiſſet exprimere, quod dum non fecit, nec voluiſſe cenſendus eſt. *Modeſtin. Piſtor. 2. Conſ. 21. n. 12. Gœdd. 4. conſ. Marpurg. 37. n. 123. & conſ. 41 n. 7.* (2.) Exactio operarum eſt odioſa. *Dn. Brunnem. ad l. 1. C. Ne Ruſtican. n. 5.* qualia non ſunt extendenda *cap. 15. de R. J. in 6. arg. l. 19. in fin. ff de liber. & poſth. hæred. inſtit.* (3.) Contractus in id, quod debitori eſt commodius interpretari debemus *L. 26 ff. de reb. dub. l. 38. § 17 ff. de V. O. Dn. Brunn. Conſil. 87. n. 26.* Debitrix verò hic Ancilla eſt, quippe quæ operas ſuas promiſit.

63 Pro Affirmativâ vice versâ militat, quod (1) indefinitè promiſſæ ſint operæ, indefinita verò locutio univerſali æquipolleat *L. 43. & L. 44. ff. de Legat. 2.* ſic Conjux in Pactis dotalibus ſibi facultatem reſervans alteri Conjugi de hereditate aliquid donandi vel legandi in teſtamento, totam hereditatem in ipſum transferre poteſt. *Carpz. l. 6. Reſponſ. 8.* Similiter fidejuſſor, qui ſimpliciter intercedit, in dubio in omnem cauſam fidejuſſiſſe cenſetur. *Dn. Brunnem. Tit de Fidejusſor. Q. 22.* Aliud elegans exemplum *V. ap. Dn. Brunn. Conſil. 139. n. 27.* (2.) Locatio-Conductio eſt Contractus b. f. § *3. Inſt. de Obligat. ex Conſenſ. §. 28. Inſt. de Action.* in quo multa ex æquo & bono præſtanda veniunt, licet in eo expreſſa non ſint *l. 7. ff. de Negot. geſt. Carpz. l. 5. Reſp. 15. n. 9.* ut hinc quicquid ex conjecturata mente contrahentium ineſt contractui, de eo actum eſſe intelligatur *Carpzov. P. 2. C. 52. D. 10. n. 8.* Quis verò dubitet, conductorem ſenſiſſe de hujusmodi operis, quippe quæ ad ſuſtentationem maximè ſunt neceſſariæ, quas nemo facilè ex-

lè excluſiſſe præſumendus eſt. Itaque hanc ſententi- 64
am quoque priori præferimus & ad contraria ſequentem in modum reſpondemus: (1.) Quod harum operarum expreſſio neceſſaria non ſit; tacitum enim idem hic operatur quod expreſſum *l. 3. ff. de Reb. credit. L. 21. ff. de Jur. dot. l. 94. ff. de V. O.* (2.) Dictum procedit ſaltim in iis, qui ex neceſſitate præſtant operas, ut ſubditi *V. Carpz. l. 1. Reſp. 65. n. 19.* ubi favorabiliores debent fieri interpretationes, quam quando Ancillæ ex voluntate operas ſuas obligarunt. *arg. l. 7. §. 1. & l. 8. § 4. ff. Qui ſatisd. cogantur*, ad quas hoc ipſum extendi nequit. (3.)
Dicitur certò reſpectu quoque Conductor Debitor, 65
hic enim mercedem promittit pro operis, quid ſi itaq; pro eo faceret dicta regula. Accedit, quòd in omni contractu reſpicienda ſit cauſa, quâ ad contrahendum quis fuit commotus, & ex ea contractus interpretandus *V. Carpz. P. 2, C. 46. D. 12. n. 5.* Dum igitur cauſa hic fuit, ſublevare Matremfamil. operis ad quas ipſa tenebatur, ſubjunctâ ipſi Ancillâ, quæ vicem ipſius ſubeat, ſequitur, ut ejus quoque naturam induat, in cujus locũ eſt ſurrogata.

Nolo tamen Ancillas nimium gravare, ideoque 66
præcedentia intelligenda ſunt, ſi ad ſuorum ſuſtentationem quis hoc Jus exerceat, etenim in furno bannario ſecus ſe habet, qui ob frequentiam uſûs ſpeciales requirit operas, quæ ſub generali earum promiſſione non comprehenduntur, *arg. C. 4. de Procurat. in 6.* niſi ancilla his quoque ſuffecerit & ipſi peculiaris merces hoc nomine conſtituta fuerit, aliàs enim dominus cum ejus damno operas lucraretur contra. *l. 14. ff. de Condict. indebit. l. 206. ff. de R. J. c. 48. de R. J. in 6.* Deinde præ- 67
ceden-

cedentia quoque limitantur, ſi Dominus inter Ancil-
las operas diviſerit; unam enim deinde conducens An-
cillam non videtur ad omnes operas eandem deſtinâſ-
ſe; ita enim mutaſſe conſilium ſuum cenſendus eſſet,
Mutatio vero nunquam præſumitur *l. 22. ff. de Proba-
tion.* maximè ſi ea in præjudicium alterius tendat *l. 75. ff.
de R. J.* Accedit quod omnis conventio ineatur rebus
68 ſic ſtantibus *l. 137. §. 6. ff. V. O.* Quoniam tamen Rerũ
ſuarum quilibet moderator eſt & arbiter *l. 21. C. Man-
dat.* diviſas operas Dominus rurſus uni Ancillæ com-
mittere poteſt; quod ſi probetur, quin ad furnariam
nova Ancilla quoque teneatur, ſuperiora dubitare non
ſinunt.

69 Alia exinde exſurgit quæſtio: Si duas Ancillas
quis habeat, Atrienſem unam & Culinaria tractantem
alteram; ad utram pertineat coctura panis? Equidem
in volunte Domini eſt, utram ad has operas conductam
velit, & ſic pacta inſpicienda, quæ dant legem contra-
ctui. In dubio tamen has operas ad culinares, & per con-
ſequens ad Focariam pertinere moribus introductum
eſt. Hujus enim officium circa ciborum apparatio-
nem verſatur, inter quos panis meritò primas obtinet
Hering. Tr. de Molendin. Q. 2. n. 25. & Q. 1. n. 25. inde quo-
que ad comeſtibilia pertinebit, cum enim farina iis ad-
numeretur *Carpz. P. 3. C. 35. D. 10. n. 5. add. Schneidew.
ad inſt. tit. de ſucceſſ. inter Vir. & Uxor. n. 42. Berlich. P. 3.
Concl. 48. n. 22 ſqq.* Panis quoque tanquam cauſatum
eodem referendus erit; Cauſæ enim & cauſati idem eſt
judicium *l. 2. ff. de fluminib. l. 9. ff. ad l. Jul. de Adult.*
Quas operas Dominus vi Juris furnorũ exigere poſſit,
rectius ad effectus hujus Juris dicetur.

Qui præſunt huic Juri & alieno nomine reditus percipiunt, quos maximos in Thuringiâ & Saxonia Nobiles lucrantur *teſte Webner. in Obſervat. Pract. voc.* Mühlen. tenentur ad rationum redditionem; uti omnis alius, qui aliena bona adminiſtrat. *V. Dn. Brunn. Conſ. 5. n. 12. & conſ. 17. n. 23. Carpz. L. 5. Reſp. 69. n. 1.* Quoniam autem hic omne negotium inter plebejos fermè geritur, ad evitandam fraudis ſuſpicionem tutiſſimè bacilli fiſſi adhibebuntur, ut illorum altera pars penes Adminiſtratores hujusmodi maneat, alteram verò partem accipiant, qui in furno coguntur panes ſuos coquere datâ certa aliqua mercede pro ſingulis vicibus, quibus furno utuntur; ſimiliter ac in molendinis bannariis rationes ſecundum hujusmodi bacillos fiſſos exiguntur, de quo *V. Coler. Oeconom. lib. 2. c. 3. Rubr.* die Wochentliche Außmeßüg. *& ex eo Hering. Tr. de Molendin. Q. 54. p. m. 452.* ſic enim neque plus juſtò poteſt exigere Præfectus, neq; Dominò etiam fucum facere, cum hæc omnia ad oculū demonſtrari poſſint, quæ probatio dicitur excellentiſſima. *Berlich. P. 1. Concl. 65. n. 135.* Quoties verò ſint rationes exigendæ, in arbitrio Domini eſt; in molendinis bannariis quovis trimeſtri ſpatio redduntur. *Coler. d. l. verſ.* der Befehlhaber. Deinde bacilli fiſſi quoque ad hoc inſervient, ut à Piſtoribus legitimus numerus Panum reſtituatur, antequam enim in furnū immittantur numerari & incidi bacillis fiſſis poſſunt, & ſic juxta eos deinde etiam reſtitui. Quemadmodum Piſtores quoque quibus ſtatô tempore ſolvitur, ſecundum eos mercedem ſuam poſſunt exigere. 70

Quod locum attinet, de eo jam ſupra injecta eſt aliqua mentio. Ut extra Urbem quis furnum habeat, compelli ideò nequit, quoniam furnus eſt pertinens 71

aliquod domûs, ad neceſſitates humanas potiſſimùm
faciens, quò minus commodè uſurus eſt aliquis, ſi à
domo avulſum teneatur habere; ſic enim ab uſu rei ſuæ
quodammodo excluderetur, quem tamen pleniſſimùm
aliás quilibet habet in re ſua. Accedunt ſuprà dicta,
quod quilibet in fundo ſuo furnum ædificare poſſit;
72 quidni igitur in urbe quoque domui ſuæ adjungere? Nec
obſtat, quod Vitratii extra urbem ſuas officinas habere
teneantur, vel in loco aliquo urbis inſolito & infre-
quenti *Tholoſan. ſynt. Jur. Univ. l. 18. c. 22. n. 7.* ratio di-
verſitatis enim manifeſta eſt, ne hi peſtilenti ſuo vapore
hominibus noceant *Id. d. l.* ob quam rationem olim
quoque cadavera mortuorum extra Urbem ſepelienda
erant *l. 3. §. 5. ff. de ſepulchro violat. Carpz. Juriſpr. Eccl.
l. 2. Def. 385. n. 2 ſqq.* talis verò periculi ratio cum ceſſet
in furnis, ad eos hoc trahi nequit, cum ratio à diverſis
deſumta nihil probet *l. fin. ff. de Calumniator. l. 10. C. de*
73 *Probat.* Quoniam tamen imminet ignis periculum;
non ſolum ex ea materia furni ædificandi non ſunt, quæ
ignem facilè concipit, ut ſunt ſtramina & ligna, quales in
pagis paſſim apparent; ſed cum domibus non ita quoq;
jungendi, ut ejus flammâ hæ facilè poſſint corripi, ſed
quantū fieri poteſt, ab iis ſunt ſeparandi, quod obſerva-
ri in pagis ac urbibus videmus frequentius.

An in ſuburbiis & Pagis hoc jus exercere liceat,
74 quæſtionis eſt? Et quidem coquere & vendere panes
actus meræ facultatis eſt, & ſic Jure Gentium omnibus
competit *l. 5. ff. de J. & J. add. Berlich. P. 2. Concl. 3. n. 9.*
per conſequens quoque in omnibus locis; Maximè cùm
neceſſitatibus humanis hoc Jure ſubveniatur, quæ nul-
lo poſſunt excludi loco; ſed permiſſa non modo uni-
cuiq;,

cuique, verum commendata quoque eſſe debent. *L. 1. §. 3. ff. d. J. & J.* Quare *Carpz. l. 1. Reſp. 41.* ſtatuit non 75
ſolum in pagis cuique exercitium hujus juris liberum eſſe, ſed panes coctos ruſticos quoque in Civitatem exportare & ibi vendere prohiberi non poſſe; Cum enim hoc nec lege ullâ expreſſa, nec ratione legis prohibitum ſit, absque lege quoque ICtus aliquid hoc caſu ſtatuere merito erubeſcet. *Nov. 18. c. 11.* Et licet hujusmodi actus 76
Jure Civ. ad certum modum adſtricti ſint *Berlich.* P. 1. *Deciſ. aur. 150. n. 31.* imprimis verò illis, qui privilegiis certum collegium habendi vel artem exercendi gaudent. Jus alios prohibendi competat *Bald. Conſ. 463. n. 5. Vol. 4.* Berlich. *d. Deciſ. 150. n. 33.* Moribus enim plero- 77
rumque locorum Collegiis opificum intra unum vel duo milliaria hoc Jus prohibendi in pagis habitantes competit *Carpz. l. 1. Reſp. 41. n. 4.* Non ſolis Zythopeptis, de quo *Carpz. d. Reſp. 41. n. 18 ſq. &* P, 2. C. 6. D. 4. ſed aliis quoque opificibus v. g. fabris ferrariis *Carpz. d. Reſp. 41. n. 5.* Dum enim diviſi ſunt pagi ab urbibus, Diviſæ quoque inter cives & ruſticos negotiationes ſunt & his agriculturâ relictâ ad illos tranſierunt, quibus civitas inſtructior redditur atque beatior. *V. Dn. Brunn. Conſ. 58. n. 4.* Attamen nullibi expreſſa de Piſtoribus 78
extat ſanctio; verum in omnium ſtatuum Imp. territoriis libera cuique facultas eſt ubicunque Jus coquendi Panes exercendi *Carpz. d. Reſp. 41. n. 20 ſq.* Igitur in practica non haberi poteſt, quod in lege non cavetur. *Bald. ad cap. 44. n. 25. X. de Elect.* Videtur tamen illi liber- 79
tati modus aliquis eſſe poſitus per nundinas hebdomadales, quas Frey-Märckte vocant, his enim licentiam fecerunt Magiſtratus potiſſimum Panes & ſimilia in urbem vicinam exportandi ibique vendendi. Quarum 80

nundinarum conceſſio, ut obiter dicam, non ad Princi-
pem ſed ad Magiſtratum Municipalem quoque ſpectat
81 *Limn. addit. ad Jus Publ. l. 4. cap. 8. p. m. 643.* Et nota-
bile eſt, quod Jus ejusmodi nundinas inſtituendi Aca-
demia Francofurtana quoque habeat ex ſingulari Sere-
niſſ. Elector. Privilegio quo de Vid. *Notitia Univerſit.
Francofurd. p. 33. quæ habetur in memorand. Francof.* Dn.
Becman.

82 Circa tempus conſilium neceſſitas ſuggeret. Bo-
ni tamen Patresfam. id potiſſimum curæ habent, ut Jus
furni vernali quam alio tempore frequentius exerceant.
Creditum enim eſt, panem eò tempore faciliùs mucum
contrahere, ob raptum aliquem ſimilium, qui cum ef-
floreſcente frumento Pani cum ipſo intercedit. In-
de etiam *Colerus Oeconom. l. 2. c. 3. verſ. auch pflegen.* Men-
82 ſe Decembri apparare Panes jubet, qui per verem poſ-
ſint absque contractione muci durare. Quemadmo-
dum verò hujusmodi Neceſſitates aliò tempore inſtant,
alio remittunt rurſus, ita diſcontinuis actibus hoc Jus
exercetur, licet continuam retineat cauſam qua ſemper
83 quis uti poſſit hoc jure, quoties neceſſitas exigit. Inter
Piſtores ſtatutis deciſum eſt, quoties ſingulis ſeptima-
nis debeat quisque eorum Panes venales coquere; quæ
ipſa tamen pro diverſitate locorum variant; alibi enim
quatuor, alibi ſex vicibus hebdomadatim hoc Jus exer-
cere poſſunt. In aliis locis, ubi non eſt magnus Piſto-
rum numerus, eò ordine hoc Jus exercent, ut ad alterum
demum tranſeat hæc facultas, ſi prior panes ſuos vendi-
84 derit. Die feriatò poſſe panem in honorem Dei coqui,
teſtis eſt *Camill. Borell. ſæpe cit. Lib. 4. c. 7. n. 45.* licet enim
die dominica artium officia quieſcere debeant *l. 3. C. de
Feriis & ibi* Dn. *Brunnem. n. 1.* adeò, ut in Saxonia manu-

ales

ales operas eâ die tractans mulctâ Vlargenteorum puniatur per *Ord. Eccleſ. Artic. gener. 17.* §. es ſoll auch *verb.* Und da er hieran brüchig. & *Decret. Synodal. de An.* 1624. §. alle Hand- und Pferd-Arbeit. *verb.* Oder von denen ꝛc. *alleg. â Carpz. Juriſpr. Eccl. l. 2. Def. 252. n. 5ſqq. add. Id. Def. 255. n. 5ſqq.* Cum tamen neceſſitas legi non ſubja- 85
ceat *c. 2. in fin. X. de Obſervat. jejun. Gail. l. 1. Obſ.* 102. *n.* 8. eo quoque caſu, ut operas manuales ſuas alii, ſic quoque Piſtores poterunt Jus furni exercere. *Vid. c. 3. X. de Feriis l. 3. C. eod. ibiq. Dn. Brunnem. n. 2ſq. Carpz. d. l. Def.* 251.
Dari autem poteſt ejuſmodi neceſſitatis caſus, ſi maturanda urbis alicujus obſidio ſit, ubi ad alendum exercitum â certo Piſtorum collegio certa quantitas Panis debet confici; Agitur enim hic de cauſa alimentorum, quæ piæ cauſæ æquiparantur *Tiraquell. Privil. piæ cauſæ* 55. *ſqq. Surdus de aliment. tit. 8. Privileg. 17.* & facillimè in hoc ſperatur Numinis venia, per quod multorum ſalus & incolumitas procuratur, *l. pen. C. de Feriis.* 86

Denique veluti tùm luxus tùm neceſſitates humanæ diverſas Panis ſpecies invenerunt, quales recenſet *Coler. Oeconom. lib. 2. c. 3. verb.* Brodbacken iſt auch. ita eædem diverſis Piſtorum generibꝰ adinuentis præbuerunt cauſam. Ita enim alii ſunt Haußbecker (quo opificio in aliquibus locis funguntur mulieres *Coler. d. l. verſ.* Es pflegen.) alii Paſtetenbecker / alii Loßbecker / alii Feſtbecker / alii Kuchenbecker etc. quorum diſcrimen licet â diverſitate Panis nata ſit, & ita etiam in multis locis obſervetur, in aliis tamen locis magis in nomine quam in re conſiſtit, quorum ideoque ſunt ſtatuta attendenda, & eatenus probanda, quatenus â vera ratione non aberrant. Etſi autem ſuperius â potiori, unde omnis proficiſcitur denominatio *l. 10. ff. de ſtat. hom.* furnum dixe- 87 88

rim locum, in quo panis decoquitur, tamen idem ad a-
89 lios uſus multos deſtinatur. Sic ad ignem in furnis paſ-
ſim linum ſiccari ſolet, quod tamen periculoſum & hinc
tutius exiſtimat Coler *d. l. 8. c. 8.* ut ſoli expoſitum li-
90 num exſiccetur. Pariter in Sileſia, ubi magnus proven-
tus eſt Rubiæ ſativæ, qua de *vid. Henel. Sileſiograph. c. 2. p.m. 11.* eadem quoque in furnos immittitur, ibique tor-
retur, verum prohibuit Magnific. Senatus Vratiſlav. ne
eadem in laudatam urbem invehatur in *Ordinat. incend. de Ao. 1578. verſ.* Es ſollen auch etc. Itaque extra urbem
furni extruendi ſunt; quod ſimiliter de lino aſſerit *Co-*
91 *lerus d. l. verſ.* darnach iſt auch *& ſq.* Porrò ad pira &
poma torrenda uſus furni quoque extenditur, de quo
iterum *Coler. l. 5. c. 15. verſ.* Die Bauern *ſq. & cap. 16.*
92 *verſ.* Schütte ſie. Et quod infandum eſt, pediculorum
curæ quoque adhibetur furnus, immiſſis in eum infectis
veſtibus *Coler. l. 8. c. 44. verſ.* vor die Leuſe. Quantùm
panis ſingulis vicibus quis coquere poſſit, vel familiæ
amplitudo, vel ſtatuta aut conventio determinabunt,
quæ ſingula attendenda.

93 Circa modos amittendi diſtinguendum eſt inter
furnum & Jus furni, hæc duo enim diverſa eſſe, patet ex
dictis ſuperiùs. Furnus amittitur (1) *FACTO*, quando de-
ſtruitur. Deſtructio enim inſtar Amortiſationis eſt, & à
materiâ formam ſegregat, qua abſente quoque deſinit
94 res eſſe, quod fuit. Deſtruitur autem vel juſtè vel vio-
lenter. Prius fit, quando in alieno ſolo furnus eſt ædifi-
catus, hujus enim Dominus furnum poteſt deſtruere
arg. l. 29. §. 1. ff. ad L. Aquil. l. 27. ff. de S. U. P. & ibi Gloſſa.
Nec incidit tali caſu in pœnam *L. Extat. 13. ff. Quod met. cauſ. & L. ſiquis in tantam 7. C. unde vi.* furnus enim ali-
eno ſolo inædificatus cedit ſolo *§. 30. Inſt. de R. Di. & A. R. D.*

R.D.l.7.§.11.ff.de A.R.D. Carpz. *P.3.* C. *31. D.10.* & ſic Dominus ſoli, cui rerum ſuarum liberum eſt moderamen & arbitrium *l.21.* C. *Mandat. ibique Dn. Brunnem. n.2.* ſuum non alienum furnum deſtruit. *V. Schneidew. ad Inſt. Tit. de S.U.P. n.6. add. Frider. Mindan. de Mandat. l.2. c.30. n.21. Zoëſ. in Comm. D. Tit. de O N.N. n 16.* Violenter deſtruitur ab hoſtibus vel aliâ vi Majori, cui reſiſtit nequit, ut in *l.12. §.2. ff. de Reb. Auth. Jud poſſid. l.52. §.3. ff. pro ſoc. l.25. §.6. ff. Locati*, quô poſteriori caſu tamen furnus reædificari poteſt, ne quis invitus rè ſuâ carere teneatur, contra *§. fin. Inſt. de his qui ſui vel alieni Juris & l.25. §.1. in fin. ff. ſolut. Matrim.* aut dominia potius pendeant à caſu contra *pr. Inſt. de Uſucap.* quam conſtanti & perpetuâ voluntate retineantur *ſecund. l.3. §.7. ff. de A. & A. P.* 95

96 Perinde verò eſt, ſive in eodem ſive in alio loco ſuperiori vel inferiori reædificetur, Jus enim quod quis in fundo habet non ad hanc vel illam ejus particulam reſtrictum eſt, ſed in infinitum in eo ſe exerit, ut eſt textus, in *l.9. pr. ff. de ſervitutib.* modò non cum periculô vicini reædificetur, ſic enim is opus novũ nunciare poſſit *l.1. §.11. ff. de O. N. N. Zoëſ. d l. n.3.*

Tantiſper verò dum non reædificatur furnus, ceſſat quoq; Jus cogendi ad illius uſum homines, ejus enim hoc eſt acceſſorium, quod ſublatô principali quoque corruit *l.2. ff. de Pecul. Legat. l.26. pr. C. de Uſur. l.178. ff. de R.J.* furnô tamen reædificatô hoc Jus quoque reſtituitur *l.14. ff. Quemadm. ſervit. amitt. l.23 & 24. ff. Quib. mod. Uſusfr. amitt.* non ſolum, ſi in eodem, ſed etiam ſi in alieno loco ædificatus fuerit. Si enim caſtrum in alio loco reædificatum ſubditos & privilegia retinet *V. Gail. l.2. obſ.61. n.8.* quanto potius cum furno reſtituetur hoc Jus cogendi, cum enim in deſtructi locum is ſurroge- 97

rogetur, tanquam ſurrogatum quoque ſurrogantis ſapiat naturam neceſſum eſt. *l. 28. §. 1. ff. de Jurejur. Gloſſa ad l. 10. §. 2. verb.* Danda *non eſt. ff. ſi quis* Cautionib. *Gail.*
98 *l. 2. obſ. 120. n. 6. & obſ. 148. n. 9.* Quod ſi conductor caſuum præſtationem in ſe ſuſceperit, ſecundum *l. 9. §. 2. ff. locati l. 6. C. de Pignerat. Act.* tenebitur quoque, ſi incurſu hoſtium vel aliô inſolitô caſu furnus deſtructus fuerit. Licet enim caſus hic inſolitus ſit, tamen is ſub omnium caſuum præſtatione quoque comprehenditur *L. 78. §. 3. ff. de contrab. Emt.* cum generalibus ſemper inſint ſpecialia *l. 147. ff. de R. J.* qua ratione licet alias ob hujusmodi caſum conductori remittatur penſio *Carpz. P. 2.* C. *37. D. 14.* hoc caſu tamen idem impetrare nequit *Carpz. d. l. Def. 17.*

99 II. Furnus amittitur *DERELICTIONE.* Res enim tam mobilis quam imobilis *Gl. in §. 47. verb. deſinit. J. de R. D. & A. E.* D. *& Gl. in l. 1. ff. pro derelicto. Harprecht. ad d. §. 47.* ſi eo animo deſeratur, ut amplius eam in bonis ſuis aliquis nolit eſſe, Dominio cenſetur vacua, ut ſic ab ejus occupatione nemo teneatur manus abſtinere, ſed eadem naturali ratione cedat occupanti §. 47. *J.*
100 *de R. D. l. 1. ff. pro derelicto. add. §. 12. Inſt. d. t.* Animus verô iſte, ſi de abdicatione manifeſto non conſtet, ex conjecturis probatur *Nov. 22. c. 12.* quales, puto, ſunt, ſi alter ad alium furnum iverit, & interea alius deſertum furnum occupaverit, illô non contradicente; Per occupationem enim hic ſatis declaraſſe voluntatem cenſetur de acquirendo furno; cui dum ille non contradixit conſenſiſſe videtur *L. 2. C. de Acquir. & retinend. Poſſ. l. 13. §. fin. ff. Locat.* & hinc omne Jus ſuum in furno amiſiſſe *per l. 26. verb dum enim.* C. *de Adminiſtr. Tut. l. 11.*
101 C. *de remiſſ. pign. Carpz. P. 2. C. 49. D. 6. n. 2.* quâ ratione

one utriusque voluntate dominium translatum & acquiſitum eſſe dicetur ſecund. §. 40. *Inſt. de R. D. & l. 9. §. 3. ff. de A. R. D. junctâ l. 36. ff. eod.* Imò licet furnum 102
non deſeruerit, modò ſciens alium eundem occupaſſe, non contradixerit, poſſeſſionem ejus amiſit. *l. 3. §. 8. ff. de A. vel A. P.*

III. Amittitur furnus quoque *INTERITU* §. 3. *Inſt.* 103
de Uſufr. l. 5. §. 2. ff. Quib. mod. Uſusf. amitt. l. 10. ff. eod. quô caſu tamen potius uſus furni intercipitur, quam amittitur. Quæritur verò hic: ſi quis aliorum uſibus 104
furnum teneatur ſervare, án ab hoc onere rei interitu liberetur? Videtur quod ſic, quoniam debitor ſpeciei rei interitu liberatur *l. 23. & 83. §. 5. ff. de V. O.* Verum quoniam hoc jus dupliciter alteri poteſt acquiſitum eſſe, tum quatenus Principaliter perſonam, tum quoque quatenus Principaliter furnum devincit *arg. l. 196. ff. de R. J.* primô quoque caſu rei interitu debitor non liberatur. Furnus enim in contractum deductus vice gene- 105
ris fungitur *arg. §. 22. Inſt. de Legat. L. 71. pr. ff. de Legat. 1.* genus verò licet pereat, non tamen Creditori ſed Debitori interit *l. 11. C. ſi cert. petatur ibique Dn. Brunn. n. 5 ſq.* qui damnum interitus etiam ferre & novum furnum ædificare tenetur. Poſteriore caſu, quoniam furno in- 106
hæret, eô ſublatô hoc Jus quoque tolli neceſſum eſt *pr. Inſt. de Uſufr.* & per conſequens hoc caſu liberatur, qui illud Jus debet. An vero reædificato furno reviviſcit 107
hoc Jus? Equidem ex *Cæpollâ de S. U. P. C. 8. n. 3.* ſuperius dictum, hoc jus ſervitutem perſonalem uſus eſſe, quæ non reſtituitur corpore licet reſtituto cui eadem inhæret *l. 10. §. 7. ff. Quib. mod. Uſusfr. amitt. pr. Inſt. de Uſu & Habit.* Attamen affirmativa placet ob dicta ſuperius *n. 97.*

108 An verò eo caſu quoq; interitu amittitur furnus, quando Univerſitas certa de Jure unum habendi furnũ inveſtita eſt? Videtur quod ſic, quoniam unius incluſio alterius eſt excluſio *l. 12. ff. de Jud. Card. Tuſch. Pract. Concl. Tom. 4. Lit. J. Concluſ. 71.* & quod in uno eſt conceſſum, in altero denegatum videtur *C. 84. de R. J.*
109 *in 6. l. 21. §. 1. ff. de Tutorib. & Curatorib. datis.* Verùm illa conceſſio commodè hanc interpretationem recipit, ne Univerſitas eodem tempore diverſos furnos habeat; igitur ita quoque eadem inſtituenda, ut gravet quam
110 minimum. Quemadmodum non reor, aliquem *Art.* 121. P. H. G. O. ita contra *Rom. 7. & 1. Corinth. 7. v. 39. l. 11. §. 2. ff. de his qui not. infam. & l. 1. C. de ſecund. nupt.* interpretaturum, ut pœna capitalis obtineat, quando
111 poſt obitum prioris Conjugis ſuperſtes aliam ducit: Utitur enim Univerſitas adhuc unô ſaltim furnô, quando poſt prioris interitum novum reædificat, qui prioris omnes qualitates induit, & cum illo idem eſſe cenſetur. *V. Horat. Carpan. ad ſtatut. Mediol. C. 417. n. 63.* Denique omnibus iis modis amittitur furnus, quibus Dominium vel inter vivos vel in ultimis voluntatibus in alios transferimus, quos hic omnes excutere, inſtituti non patitur ratio.

112 Jus furni quod concernit, amittitur illud (1) *Non uſu*, ſive in modum ſervitutis ſive per ſpeciale Privilegium competat *§. 3. Inſt. de Uſufr. junct. pr. Inſt. de uſu & Habitat. l. 1. ff. de Nundin. C. 13. X. de Præſcript. Gail.*
113 *l. 2. obſ. 60. n. 1. Carpzov. P. 2. C. 3. D. 23.* Intereſt tamen Jure Comm. reſpectu temporum, quippe priori caſu decem inter præſentes, viginti vero inter abſentes annis amittitur *l. 16. §. 1. C. de Uſufr.* poſteriori verò caſu decem annis tantum *d. l. 1. ff. de Nundin.* Jure Saxon. utro-

que

que caſu 30. annis anno & die *Carpz. d. Def. 23.* Procedunt verò iſthæc ſi alter uti potuerit, ſed noluerit; aliàs 114
enim ſi utendi occaſio defuerit, nec per mille annos non utendô amittit, *l. 34. §. 1. ff. de S. P. R. & l. 35. ff. eod.* non enim valenti agere non currit Præſcriptio *l. 1. §. 2. C. de Annal. Except.* nec ibi pœna eſſe debet, ubi non eſt culpa. *Gail. d. obſ. 60. n. 1. ſqq. Carpz. d. Def. 23. n. 5. ſqq.* Non idem 115
verò eſt, ſi immunitatem à mercede ſubditi velint præſcribere; hoc caſu enim liberant ſe ab actione, cui omni hodiè non præſcribitur, niſi 30. annis *l. 3. C. de Præſcript. 30. vel 40. ann.* qui ab eo tempore incipiunt currere, quo ſubditi inficiati ſunt mercedem, & ſic domino cauſam poſſeſſionis mutarunt *l. 7. §. fin. C. d. t. Weſenb. Tot. Tit. ſi Ager vectigal. n. 2. Verb. ſciendum eſt.*

II. Si quis *ABUTATUR* hoc Jure, v. g. ſi non ſolum 116
cogat homines ad coquendum, ſed etiam iniquius precium exigat, aut ut ipſi ſuis ſumtibus furnum teneantur reficere vel inuſitatas operas ratione furni à ſubditis exigat, idem quoque amittit. C. 63. C. 11. Q. 3. ſi tamen 117
pluribus idem jus competat, unius abuſus reliquis non præjudicat. *V. Dn. Brunn. Conſil. 142. n. 91. et. 100.* factũ enim cuique ſuum non alii nocere debet *l. 155. ff. de R. J. Gail. de Pignorat. obſ. 6. n. 4.*

III. *REMISSIONE* quoque hoc jus amittitur. Eſt 118
enim ea inſtar donationis *l. 23. ff. de Donationib. l. 1. ff. de Tranſact. Weſenb. ℞. ff. de Pact. n. 8. verb. Remittere. Carpz. l. 5. Reſponſ. 64 n. 13. & P. 4. C. 19. D. 20. n. 6. Dn. Brunn. Conſ. 133. n. 64.* Igitur quemadmodum in hac ſic quoq; in illa requiritur libera rerum adminiſtratio; 119
ut hinc præter alios neque uſufructuarius, neque Maritus, neque Vidua, neque Vaſallus fundo uſufructuario dotali, dotalitio aut feudo adhærens hoc jus poſſint re-

mittere; hi enim omnes licet meliorem fundi conditionem, deteriorem tamen remiſſione Juris non poſſunt facere. *l. 74. ff. de R. J. l. 13. § 5. ff. de Uſufr.*

120 Deinde quoque certiorari debet hoc Jus remiſſurus; nemo enim Juri ignoto renunciare præſumitur *l. 19. verb. repudiare legitim. ff. de in offic. teſtam.* hinc in qualibet renunciatione certioratio requiritur *Gail. l. 2. obſ. 77. n. 3.* Certioratio tamen eô caſu neceſſaria non erit, quando renunciatio ita deſcribitur, ut ab omnibus
121 ſciri poſſit. *Dn. Brunn. Conſ. 86. n. 33.* Porro expreſſa quoque debet eſſe remiſſio; hinc licet Domino ſciente ſubditi ad alium furnum iverint, Jure tamen ſuo is in dubio renunciaſſe non præſumitur *Cap. 5. X. de Renunciat.* Renunciationes Juris enim liquide probandæ ſunt, nec præſumuntur *Menoch. l. 3. Præſumt. 45. n. 12. & Lib. 6. Præſumt. 41. n. 1.* ſi tamen longô tempore Dominus ſubditos ſuos ad furnum non revocarerit, illa ceſſatio diuturna argumentum juſtum eſt renunciationis *l. 7. C. de cenſib. l. 6. C. de Remiſſion. Pign.*

122 Pariter ſocius ſuâ renunciatione ſocio præjudicare nequit tûm quod alterius Jus ſit irrenuntiabile, *l. 3. pr. ff. de Tranſact. l. 27. § 4. verſ. Ante omnia ff. de pact. Mynſing. cent. 5. obſ. 63. n. 10.* tùm quod renunciatio renunciantis Perſonam non egrediatur, perinde ut nec jusjurandum *l. 3. §. pen. ff. de Jurejur. l. 1. pr. ff. ſi mulier Ventris nom. Carpz. P. 2. C. 35. D. 11. n. 3.*

123 IV. Amittitur quoque *TEMPORE*; ſi enim ad certum tempus conceſſum hoc Jus fuerit, tempore illô elapsô finitur *l. 21. ff. de vulg. & pup. ſubſt. arg. §. 5. Inſt. Quib. Mod. Tutel. finitur.* Igitur ſi ad dies vitæ idem quis impetraverit, morte illud finitur *Nov. 22. c. 20.* nec
124 quicquam ad hæredes tranſit. Sed in ſe hoc Jus an morte

morte expiret, videndum eſt. Et negativam quidem 126
meritò amplector. Si enim ad certum prædium hoc
Jus ſit comparatum, reale eſt, & ſic ad hæredes dubio
procul tranſit *l. 106. ff. de R. J.* Quodſi verò Perſonæ
cohæreat, perſonale quidem Jus eſt, non tamen ſervi-
tus, ut Jus venandi, Aucupandi, lignandi & paſcendi, &
ſic pari modò quoque ad heredes tranſit, nec morte fi-
nitur. *Vid. Gail. lib. 2. obſ. 66. n. 1 ſqq.* In dubio enim 125
quilibet hoc Jus acquirens etiam de heredibus ſuis co-
gitaſſe & iis proſpexiſſe præſumitur *l. 9. ff. de Probat. l. 10.*
C. Locat. Menoch. l. 3. Præſumt. 47. n. 1. ſqq. Nec obſtat, 127
quod ſupra ex *Capolla* hoc Jus ſervitutem perſonalem
dixerimus, quæ morte finitur utique §. 3. *Inſt. de Uſufr.*
nam illud primò alio caſu intelligendum eſt, qui huc
non pertinet. Deinde poteſt quidem ratione effectus 128
cū ſervitute tali convenire, licet quoad modos finiendi
ab ea planè differat, quemadmodum moribus hodiè
multa hujusmodi Jura ad ſimilitudinem ſervitutum in-
troducta ſunt, licet cum ipſis in omnibus non conveni-
ant. Tranſit igitur ad heredes; ubi circa eorum ido- 129
neitatem habenda rei ratio, cui inhæret, ſi enim cum
caſtro in feudum datum, fæminæ ab eo excluduntur,
2. F. 36. quod ſi verò allodiali prædio cohæreat, nulla ſe-
xus habebitur ratio *Nov. 118. c. 1.* Etſi autem heredes a- 130
lias defuncti factum teneantur præſtare *l. 14. C. de R. V.*
Berlich. P. 2. C. 41. n. 35. Verſ. Ratio autem. ut hinc, quan-
do defunctus furnum alienavit hoc factum quoque he-
redes obligare videatur; hoc tamen caſu aliter obtinet;
quando enim cum tempore reſolvitur Jus dantis, acci-
pientis quoque Jus perit & reſolvitur *l. 31. ff. de Pignor. c.*
6. X. de Donat. inter Vir. & Uxor. Ne plùs Juris ita quis 131

in alium transferat, quam ipſe habet contra *l. 2. C. de Pœn. & C. 79. de R. J. in 6.* Et imputare ſibi quisque debet, quod cum eo contraxerit, qui Jus temporale ſaltim habuit.

132 V. Amitti quoque poteſt hoc Jus *DELICTO*, quod bona & civitatis Jura adimit; quemadmodum id olim deportatis contingebat *§. 1. Inſt. Quib. Mod. Jus* Patr. Poteſt. *ſolv* §. 2. *Inſt. de cap Diminut. l. 14. §. 1. ff. de Interdict. & Releg.* Hodiè verò cum infamia in perpetuum

133 relegatis, *Weſenb. ω. ff. Tit. de Interdict. & relegat. n. 4. circa fin* vel ut aliqui rectius volunt, bannitis *Schneidew. ad d* §. 1. *Inſt. Quib mod. Jus* Patr. *Poteſt. ſolv. n. 1 ſq. Schultz. Synopſ. Inſt. eod. tit. Lit. A.* Carpz. pr. Cr. *Q. 140. n. 26.*

134 Infames, enim ita redditi non ampliùs tolerantur in

135 honeſto collegio *Carpz.* P. 4. C. 45. *D. 10. n. 1 ſq.* Circa relegatos verò obſervandum, licet eos ſequatur infamia ſi ex turpi cauſa condemnentur. *l. 28. §. 1. ff. de Pœn.* non enim pœna ſed cauſa pœnæ infamat *l. Ictus fuſtium, 22. ff. de his qui not. infam.* bona tamen ipſos non amittere nec Civitatẽ *d. l 14 §. 1. ff. de interd. & Releg. Carpz. P.* 4. C 47. *D. 9.* niſi expreſsè aliqua adēta ſint. Maximè hodie, ubi Publicatio bonorum niſi in crimine læſæ Majeſtatis rariſſimè obtinet. *Auth. Bona damnatorum* C. *de Bonis Proſcriptorum. ibique Dn. Brunnem. Habn. ad Tit. de Interdict. & Relegat. n.* 4. Et ſic impediuntur ſaltem in adminiſtratione, quam Alii interea committunt, ne damni quicquam attrahant *l 20. ff. de Minorib. l. 26. §. 1.*

136 *ff. Ex quibus cauſ. major.* Per indirectum tamen poteſt relegatus hoc Jus amittere, non utendo per tempus abſentiæ; quo caſu nec in integrum reſtituitur *d. l. 26. §. 1. ff. Ex quib. ca. maj.* niſi vel per Procuratorem Magiſtra-

tum

tum adire non potuerit, vel Procurator ejus etiam fuerit mortuus *l. 40. §. 1. ff. d. t. & d. l. 40. de Minorib.* Atque hæc de modis amittendi ſufficiant; alia licet potuiſſent addi; ſi quis tamen & ſcopum noſtrum cogitet, & ſub manu creſcentem Diſſertationem, pauca hæc æqui bonique conſulet; majora exacturus ab eo, cujus frequentiori uſu ſubactum eſt ingenium & id propoſitum animi, toti Volumini conſcribendo ſeſe impendere.

CAP. V.

DE Effectibus Juris Furnorum.

SUMMARIA.

EFfectus *Juris furnorum dividuntur. n. 1.*

Primus Effectus *eſt reciproca inter Dominum & ſubditos obligatio. n. 2. ſq.*

Dominus tenetur ad ea, ſine quibus furnus exerceri nequit. n. 4.

Ut ſunt ligna; *ubi quæritur: An in conſequentiam Juris furnorum quoque veniat Jus lignandi? n. 5. ſqq.*

Dominus tenetur ad operas. *n. 9.*

An & quando eas Subditi pro domino præſtare cogantur? n. 10.

*Dominus tenetur ad furni refe-*ctionem. *n. 11.*

An & quando ad refectionem furni Domini *ſubditorum operas poſſint exigere? n. 12. ſq.*

Dominus tenetur ad Inſtrumenta *furni. n. 14.*

Obligatio ſubditorum in quo conſiſtat? n. 15. ſqq.

Quando furnum habet Univerſitas, à ſingulis præſtandum eſt aliquod furnagium. n. 18.

In quo conſiſtat Merces pro Uſu furni præſtari ſolita? n. 19.

Secun-

Secundus effectus *conſiſtit in excuſatione à Tutelâ.* n. 20.

Tertius effectus *conſiſtit in liberâ fumi emiſſione.* n. 21. ſqq.

Quartus effectus *conſiſtit in damni per furnum dati reparatione.* n 24.

Furnarius pœnâ corporali poteſt afficí, ſi ejus culpâ incendium ortum fuerit. n. 25.

Declaratur. n. 26.

Subjicitur Juris Saxon. diſpoſitio. n. 27.

Quid ſi incendium ejus culpâ contingat, per quem furnus exercetur. n. 28. ſqq.

Quando Dominus non teneatur de facto famuli? n. 31.

Quando cautio de damno infecto petatur? n. 32. ſqq.

An Conductor furni quoq; teneatur de incendio? n. 36. ſqq.

Quid ſi Panis ob imperitiam vel infirmitatem Piſtoris damnum aliquod attraxerit. n. 40.

Quintus Effectus *conſiſtit in impoſitione Cenſus.* n. 41.

Quot genera Collectarum hodie frequententur? n. 42.

Quid deſcribendum hoc caſu in cataſtro ſit? n. 43.

Ad quid conducat Profeſſio perſonarum in certo furno coquentium? n. 44.

Sextus effectus, *quod in furno bannario ſubditi reliquis præferantur?* n. 45. ſqq.

Limitatio ſubjicitur. n. 52.

An & quibus in locis Piſtores reliquis præferantur quoad frumenti Emtionem. n. 53. ſq.

Quando Piſtores incidant in Pœnam Dardanariorum? n. 55. ſq.

Piſtores in Molendinis nullo Jure Prælationis gaudent? n. 58. ſq.

Remedia quæ pro Jure furnorum competunt. n. 60.

Concluſio. n. 61.

1 SUpereſt, ut effectûs Juris furnorum adjiciamus, quorum aliqui concernunt Perſonas idem exer-
2 centes, aliqui furnum ipſum. Inter illos (1) eſt RECIPROCA OBLIGATIO, qua Dominus tenetur ad furni uſum præſtandum, adeò, ut ſi paratum furnum non habeat, homines non poſſit prohibere, ne eant ad alios.
3 *Bertran, Conſ. 39. n. 4. & 6.* Similiter ut in molendinis obſervatur, ut Dominus granorum eadem poſſit repetere,

petere, niſi dominus molendini intra 24. horas eadem jubeat contundi. *Tholoſan. Synt. Jur. Univ. l. 18. c. 22. n. 8. Camill. Borell. de Magiſtrat. Edict. l. 4. c. 7. n. 50. Joh. Papon. Arreſt. lib. 13. Tit. 8. Arreſt. 1.* Ex quo ſequitur, Dominum furni quoque teneri ad ea ſine quibus uſus furni inanis erat futurus *arg. l. 2. ff. de Jurisdict. ibique Gloſſa verb. non potuit.* cum enim commoda ex furno percipiat, ſecundum Naturam eſt, ut incommoda quoque circa eundem ſentiat *l. 10. ff. de R. J.* 4

Tenetur igitur (1) ad ligna zu nöhtigem Brenn oder Feuer-Holtz/ ubi hoc dubium eſt, ſi de Jure furni quis inveſtitus ſit, an in conſequentiam ejus quoque Jus lignandi veniat? Et licet pro affirmativâ militet (1) quod conceſſo uno concedantur omnia ad unum illud neceſſaria *Marſil. ſingul. 75.* (2) quod omnis conceſſio in Præjudicium concedentis interpretanda ſit latiſſimè *l. 3. ff. de Conſt. Princip. Baro Enenkel de Privil. l. 2. c. 4. n. 4 ſqq. V. Dn. Brunnem. Conſil. 6. n. 42 ſqq.* Negativam tamen veriorem eſſe exiſtimo (1) quoniam Jus lignandi inter Pertinentias remotas refertur, quæ non ſemper veniunt, licet inveſtitura expreſsè cum Pertinentiis ſit facta *Andr. Knichen de Veſtit. Pact. l. 7. n. 7. & 39.* quantò minus igitur, ſi de eo mentio non fuerit expreſſa. (2) quoniam Inveſtitura ſtrictè eſt interpretanda, & verba in eâ, prout jacent, intelligenda *arg. 2. F. 18. Roſenth. de Feud. c. 6. Concl. 28. n. 1 ſq.* (3) Accedit, quod multis in locis hodie Jus lignandi ad Regalia pertineat *V. Seckendorf.* im Teutſchen Fürſten-Stadt P. *3. Regal. 6. n. 1.* quæ per quæcunque verba generalia non conceſſa eſſe intelliguntur *Zaſius P. 5. n. 11. Roſenth. c. 5. Concl. 14. gloſſ. lit. A.* Ad contraria reſpondeo (1) quod inter Jus furni & lignandi non ſit neceſſaria aliqua connexio, 5 6 7

quia unum ſine alio eſſe & concedi poteſt; aliàs enim in eo loco conceſſio Juris furni eſſet inutilis, ubi Sylvæ in concedentis poteſtate non ſunt. Ut taceam plus eſſe in Jure lignandi, quàm in Jure furni, quò caſu antedicta Regulâ locum non habet. *Hartm. Piſtor. 1. Q. 15. n.58.* (2) *d. l.3.* intelligendam ſaltim eſſe de Privilegiis,
8 adeoque ad Inveſtituram extendi non poſſe. Interim cum Inveſtitura interpretationē recipiat ex obſervantiâ & uſu *Gail. l. 2. obſ. 148. n.3.* videndum eſt, quale Jus Anteceſſori competierit, idem enim in Succeſſore cenſetur eſſe repetitum. Nec repugnat etiam inveſtituræ, eam pro Vaſallo contra Dominum explicari *Roſenthal. d. c. 6. Concl. 28. n. 2ſq. add. Dn. Brunnem. Conſ. 103. n. 25.* ſi Neceſſitas & Uſus ejus id exigant.

9 (2.) Ad Operas, quibus furnus ad coquendum ha-
10 bilis paratur. Has per ſubditos præſtare ſolent, ad quas tamen illi non tenentur, niſi eaſdem vel promiſerint, vel ſint quoque ad in determinatas operas obſtricti. Operæ enim utplurimū originem ſuam ex pactis habent igitur quantum in iis promiſſum ſit, primò inſpici oportet *Carpzov. l. 1. Reſp. 56. n. 11.* Indeterminatæ verò licet toties præſtandæ ſint, quoties à Domino exiguntur *Gail. l. 2. Obſ. 62. n. 12.* hic tamen non omne arbitrio domini, ſed potius uſui & obſervantiæ relinquendum eſt. *Carpz. d. l. 1. Reſp. 54. n. 13.* hinc ſi de conſvetudine antea nunquam tales operas præſtiterint, nec inpoſterum ad eas cogi poſſe, certum eſt. *V. Carpzov. d. Reſp. 54. n. 26ſq.* quod ſi tamen aliis pro certâ mercede operas tales locent, honeſtum eſt, ut pro eodem pretio potius Domino, quàm alii inſerviant, certis tamen requiſitis obſervatis, quæ recenſet *Carpz.* P. 2. *C. 51. D. 9. n. 8ſqq. add. Id. d. l. 1. Reſp 57.*

11 (3.) Ad Refectionem furni, daß er den Ofen im ſteten Bau erhalte. Refectio enim eſt dependens do-

minii *Hering. de Molendin. Q. 48. n. 1.* & hinc ad eum pertinet, qui dominus furni eſt. Adeo, ut eo nomine nec Collectas poſſit imponere ſubditis, cum caſus noceat Domino non alii *l. 6. C. de Pign. Act. l. 23. in fin. ff. de R. J.* & is pro uſu furni certam mercedem accipiat, ut in uno gravati non poſſint gravari in alio *l. 30. ff. de Jurejur. l. 6 ff. de Jure dot.* Iterum verò hic quæritur, an ad 12
eam Subditorum operæ poſſint exigi? Et hic quidem antea omnia rurſus pacta & conſvetudo inſpicienda ſunt, quæ apertiſſimam Autoritatem in rebus dubiis decidendis præſtant *Carpzov. d. Reſp. 54. n. 9.* his deficientibus, Ruſtici ad harum operarum præſtationes cogi nequeunt, adeô, ut licet teneantur ad operas in ædificando neceſſarias (Baufuhren etc) non tamen obſtricti ſint ad eas, ſi furnus reædificetur, vel novus etiam extruatur; illæ operæ enim ad ſolam habitationem reſtringuntur, nec ad alias extendi poſſunt, cum ſint odioſæ C. *Odia de R. J. in 6. Carpzov. P. 2. C. 52. D. 3.* Quod ſi furnus ta- 13
men non ſeparato loco, ſed intra domum ædificetur, iidem operas in extructione furni præſtabunt, qui habitationi erigendæ inſerviunt, cum acceſſorium ſequatur Principale *l. 19. §. 13. ff. de Aur. & Arg. legat. l. 23. §. 3. ff. de R. V. C. 42. de R. J. in 6.* Ex dictis patet, quid de lignis advehendis & Cineribus avehendis tenendum ſit.

(4) Dominꝰ quoq; inſtrumēta præſtat, quibꝰ tū furnꝰ 14
ad uſum paratur, tum quoq; purgatur ab immunditie, quæ in vulgꝰ notiora ſunt, quàm ut hic referri mereātur.

Viciſſim Subditi ad furnum Domini, cui tale Jus 15
quæſitum eſt, venire quoque tenentur, nec eum poſſunt eludere; adeò ut inobedientes carcere, Pignorationibus & aliis pœnis *V. Gail. de Arreſt. c. 10. n. 1. Carpz. P. 2. C. 51. Def. 16.* compelli poſſint. Pariter tenentur quo- 16
que ad mercedem pro uſu furni, quæ furnagium appel-

 latur

latur apud *Petr. Jacob. Pract. p. m. 91. n. 13.* ubi intereſt, an merces promiſſa fuerit, an non. Illo caſu actio etiam ex nudo pacto competit, quàm Condictionem ex Canone vocant. *V. Weſenbec. w. Tit. de Pact. n. 9. verſ. Atqui*
17 *ſciendum eſt. ibique Habn. verb. Jure Pontificio.* Poſteriore verò, cum nulla adſit obligatio, quæ eſt Mater Actionis *l. 42. §. 2. ff. de Procurat. Vultej. Comm. ad Inſt. Tit. de* R. *D. n. 1.* deficit quoque Actio. Ex Æquitate tamen, quoniã furno domini ſubditi utuntur, qui eum ſuis Sumtibus habilem ad coquendum præſtare tenetur, dabitur Condictio ex *L. ſi & me & Titium ff. de* Reb. *Credit.* quæ toties locum habet, quoties alter commodum ex re meâ ſentit, licet mecum non contraxerit *Haerſold. P. 3. Act. 3.* Quod ſi verò iniquiori mercede eos gravaverit Dominus, ejus ſævitiæ inhibitione pœnali occurritur *V. Carpz. l. 1. Reſp. 53. n. 10ſqq.* Imò Jure hoc planè
18 privari poteſt, quo de ſupra actum. Illud hoc loco adhuc annotandum eſt, ſi Univerſitas aliqua furnum habeat, â ſingulis aliquod furnagium poſſe exigi, adeò, ut qui præſunt iſti Univerſitati, nec ab eo ſint immunes.
19 *V. Hering. de Molendin. Q. 7. n. 24.* Merces autem iſta poteſt vel in certâ parte Panis conſiſtere *V. Surdus Conſil. 127. n. 260.* vel etiam in pecuniâ certâ; quemadmodum pro uſu molendini quoq; vel pecunia vel macina certa præſtatur *Hering. d. Tr. Q. 33 n. 18.* Et competit pro eâ quoque Jus retentionis *V. Gail. L. 2. Obſerv. 12. n. 5. Carpz.* P. 2. C. 13. *n. 1.*
20 (2.) Inſignis quoque Effectus hujus Juris recenſetur in *L. fin. ff. de Excuſat. Tut.* quod Piſtores â Tutelâ ſeſe excuſare poſſint, adeò ut nec collegarum filiis Tutores eſſe cogantur; modò [1] ſint intra numerum [2] Jus hoc per ſe exerceant *d. l. fin.* §. 1. Quâ ratione melioris

ſunt

ſunt conditionis, ac aliorum Collegiorum membra, quibus â tutelâ Collegarum non conceſſa eſt immunitas *l. 41. §. 3. ff. d. t.* & ipſis militibus, qui non excuſantur â Tutelâ, quando dati ſunt â Commilitonibus *l. 23. §. 1. & l. 8. ff. eod.* Verùm de Praxi hujus legis dubito, cum exempla in contrarium paſſim occurrant; niſi dixeris; exempla talia voluntatis eſſe non neceſſitatis.

Ad Effectûs, qui furnum ipſum concernunt, pertinet (3) quod idem exercens, fumum liberè poſſit emittere, adeò, ut licet in alienas ædes adſcendat, non tamen prohiberi is poſſit. In termin. *V. Cæpolla de S. U. P. C. 53. n. 1. in fin. & Tholoſan. Synt. Jur. Univ. lib. 4. c. 13. n. 6.* Sed contra prohibentem dabitur Interdictum Utile, uti posſidetis *l. 8. §. 5. verſ ſed & interdict. ff. ſi Servit. vindic. l. 14. ff. de Injur. Tholoſan. d. l. n. 5.* Nec dubium de eo eſt, ſi ſervitus ſit conſtituta *d. l. 8. §. 5. ff. ſi ſervit. vind.* absque eâ tamen, quin jure ſuo fumum quis poſſit immittere, dubitare non ſinit *d. l. 8. §. 6.* igne enim hic opifex ad exercendum ſuum opificium opus habet, qui vix unquam ſine fumo eſt, fumi verò Natura, ſurſum tendere *Tholoſan. d. l. n. 4.* Accedit, quod in ſuo quisque facere posſit, quod velit *l. 24. §. 12. ff. de damn. infect. l. 1. §. 11. ff. de Aqv. & Aqv. pluv.* Modò tamen (1) non fecerit animo injuriandi, ſic enim actione injuriarum teneretur *l. pen. ff. de injur. Gloſſ. ad d. l. 8. §. 5. ſi ſervit. vind. Cæpoll. d. l.* qui tamen non præſumitur, ſed probandus eſt *arg. d. l. 24. §. 12. ff. de damn. infect.* (2) fecerit ignem ſolitûm; ignem inſolitum enim v. c. res fœtidas comburendo parans prohiberi utique poteſt, de quo intelligenda *d. l. 8. §. 5. ff. ſi ſervit. vindic. Tholoſan. d. l. n. 6. Cæpolla d. l. add. Dn. Præſes Tractat. de Jure Senſ. Diff. 5. c. 3. n. 8ſqq.* (4) Fur-

Margin numbers: 21 (beside "Ad Effectûs"), 22 (beside "Nec du-"), 23 (beside "Accedit").

24 (4.) Furnarius quoque tenetur ad damnum à fur-
no datum. Ubi diſtinguitur, an damnum reverà da-
tum fuerit, an ſaltim immineat *l. 27. §. 10. ff. ad L. Aquil.*
Priori caſu adverſus furnarium datur Actiò ex L. Aqui-
lia, ut præſtet damna & intereſſe *d. l. 27. §. 10. l. 24. §. 7.*
ff. de damn. infect. Cæpolla de S. U. P. c. 50. n. 1. Tholoſan.
25 *Syntagm. Juris Univ. l. 4. c. 7. n. 15.* Imo præterea ſi cul-
pa lata vel levis cauſam incendio præbuerit, pro ratione
quoque damni pœnâ corporali vel pecuniariâ poteſt
affici, uti de eo teſtatur *Schneidew. ad Inſt. Tit. de Lege*
Aquil. §. 13. n. 5. Verſ. ſecundo caſu. Berlich. P. 4. Concluſ.
25. n. 1ſqq. Carpz. Pr. Cr. Q. 39. n. 27ſeqq. Et *P.*
Chriſtianæus ad Conſvetud. Mechlinenſ. Art. 6. n. 2. dicit
furnarios admonitos criminaliter puniri poſſe, non ta-
men in corpore, ſed in mulctâ certâ, & quidem ſi adfu-
erit culpa levis in committendo; quæ tamen omnia a-
pud nos æquè non obſervantur *V. Schneidewin. d. l. Ber-*
26 *lich. n. 23.* Notandum verò pœnam corporalem ultra
fuſtigationem à Judice non debere extendi, quamvis &
huic demum locus ſit, ſi incendium ex culpâ latiſſimâ
27 & magnum quidem exortum fuerit *Carpzov. P. 4. C. 17.*
D. 17. n. 7ſq. Mynſing. Cent. 6. Obſ. 88. n. 9. Nec ab
hac pœnâ videtur recedere Jus Saxon. *Gloſſa* enim ad
Weichbild *Art. 122.* dicit: Und das ſoll man bey Leib und
Gut ſteets halten. Poſtquam ſcilicet Jus Saxon. Weichbild
d. l. ſtatuiſſet, daß ein jeglich Mann ſolle beſchirmen ſeinen
28 Ofen und Feuer-Mauer/ daß die Funcken nicht fahren in
eines andern Mannes Hoff. Perinde verò eſt, ſive in-
cendium contingat culpâ Furnarii, ſive ejus per quem
furnum exercet; utroque enim caſu tenetur Dominus.
29 Licet enim ex alterius delicto nemo obligetur §. 3. *Inſt.*

de

de Inutilib.Stipulat. l. non debet ff. de R. J.c. 22. eod. in 6 maximè hodiè, ubi famuli noſtri ſunt liberi homines, qui ex ſuo delicto ipſi poſſunt conveniri; attamen quoniam hic peccant circa officium ſibi commiſſum, ex eorum delicto quoque obligatur Dominus *Gail. l.2. Obſ.71. n.6. & de Pignor. Obſerv. 5. n. 4.* Carpzov. P. 4. C. 17. D. 13. n. 3ſq. ubi pro hac materiâ elegans ſubjicit Præjudicium. Non ſolùm, quoniam hi domino acquirunt, ut 30 hinc damnum ibi eſſe debeat, ubi eſt emolumentum *l.10. ff. de R. J.* Sed etiam quoniam in culpâ eſt, quòd meliorem curam familiarium non habeat. *l. 1. §. 4. ff. de his qui effud.* Ob quam rationem etiam furnarius 31 non tantum eatenus, quatenus famulorum merces ſe extendit, ſed in ſolidum tenetur *Carpzov. d. l. n. 6ſqq.* Dominus verò planè non tenetur, quando à famulo rectè ignis ſubjectus, tectus, extinctus vel ſopitus ab alio rurſus reſuſcitatus, damnum dederit. *Carpzov. d.l. Def. 14. n. 2.* Poſteriori verò caſu quando damnum metu- 32 itur vel vitio furni vel furnarii omittentis diligenter tractare ignem petitur cautio de damno infecto *d. l. 27. §. 10. ff. ad L. Aquil. & l. 24. §. 7. ff. de damn. infect.* quoniam hoc vitium cadit in actionem L. Aquiliæ in factum utilem, quæ iſtam cautionem non excludit *Cæpolla ſupr. c. l. n. 1.* Petitur autem iſta cautio implorato Judicis officio, non actione aliqua perſonali. *Habn. ad Weſenb. tit. de damn. infect. n 2. verb. ſuo quid. nomine in fin.* Idem, 33 ſi metuatur damnum vitio furni & furnarii ſimul. *Cæpolla d. l. verſ. Tertio caſu.* Quod ſi verò ex facto furna- 34

Cautionem excludit. *Cæpolla d. l verſ. ſi ex facto.* Verùm cum Cæpollâ hoc loco non facio, cum ea intelli-
35 genda ſint de eo caſu, ſi damnum jam datum fuerit, itaque non trahenda ad illum, quo ad huc idem metuitur.

36 Quod ſi aliquis cum domo furnum conduxerit, tenetur actione locati ad damnum incendio datum reſarciendum *d. l. 27. §. 9. ff. ad L. Aquil.* Licet enim incendium inter caſus fortuitos numeretur *l. 5. §. 4. ff. Commod. l. 23. ff. de R. J. Gail. L. 2. Obſ. 21. n. 3. & Obſ. 23. n. 4. Carpzov. L. 6. Reſp. 107. n. 13.* quos nemo tenetur præſtare *l. 6. C. de Pignerat. Act. d. l. 23 ff. de R. J.* ortum tamen hic ignis habet in inhabitatione furnarii, quo caſu ejus culpâ præſumitur incendium eſſe factum *l. 3. §. 1.*
37 *ff. de Offic. Præfect. Vigil.* Ergo hoc caſu quoque Conductor tenebitur *Gail. d. Obſ 21. n. 2 ſqq. Berlich. P. 4. C. 25. n. 27.* non ſolùm locatori ex Actione locati, & vicinis ex L. Aquiliâ ad damnum ſed etiam ad pœnam corpo-
38 ralem. *Mynſing. Cent. 6. Obſ. 88. n. 9.* Modò incendium ex latâ vel levi culpâ ortum fuerit, ad leviſſimam enim non tenetur *Mynſing. d l. n. 11. Berlich. d. l. n. 46 ſq.* niſi ea in committendo commiſſa, quo caſu actione legis Aquiliæ rectè conveniri poteſt. *Berlich. d. l. n. 50 ſqq.*
39 Iterum verò hic factum famuli nocet Domino, ſive ipſe ignem ſubjecerit, ſive alius negligentius cuſtodierit v. c. apud furnum obdormiendo & ſive culpa verſetur in committendo ſive in omittendo per elegantem text. *in*
40 *d. l. 27. §. 9. ff. ad L. Aquil.* Ad hunc locum quoq; pertinet, quando igne ob imperitiam non rectè præparato, aut maſsâ ob infirmitatem non rectè ſubactâ panis damnum aliquod contrahit, imperitia enim & infirmitas culpæ adnumeratur *§. 7. & 8. Inſt. de Lege Aquil. l. 132.*

ff. de

ff. de R. J. debet enim ejus Artis peritus eſſe, quam profitetur *l. 9. §. Celſus ff. Locati* nec affectare, in quo ſcit vel ſcire debebat, imbecillitatem ſuam aliis fore periculoſam *l. 8. ff. ad L. Aquil.*

(5.) Ad effectûs hujus Juris quoque pertinet, quod 41
furno certus cenſus imponatur, qui augetur aut minuitur pro Quantitate eorum, quæ in eo coquuntur *Petr. Gregor. Tholoſan. Lib. 3. de Rep. c. 2. n. 14. Joh. Althuſ. cap. 12. Polit. n. 19. Herman. Latherus de Cenſu lib. 1. c. 5. n. 2.*
Triplex enim genus Collectæ hodie frequentatur (1) 42
per Æs & libram nach den Hufen und Vermögen (2) per fumantes, nach den Feuer-Städten/ quod in Belgio vocant das Camin-Geld (aliis etiam Herdtrecht-Zins *ap. Webner. Obſerv. Pract. p. m. 286. in fin.*) (3) per Capitationem, Kopffgeld *V. Mund. de Munerib. in Preloq. n. 32 ſq.* ad cujus ſecundum hic cenſus pertinet. Ad cen- 43
ſum verò legitimè imponendum cum requiratur bonorum profeſſio *l. 4. ff. de Cenſib.* hoc caſu non ſolum perſonarum numerus, qui in furno coquunt, ſed etiam quot vicibus coquant, in cataſtro deſcribendum erit, ut ita fructuum proportione habitâ cenſus ritè imponatur.
Et hujus Profeſſionis quoque hic effectus erit, ne ſubdi- 44
ti Jus dominorum in ſuo paſſim ædificando furnũ poſſint eludere.

(6.) Ad effectum hujus Juris quoque referri po- 45
teſt, quod ſubditi, qui coguntur in furno Domini Pa-

niter ſolent applicari: attamen prædictam Regulam de
eo ſaltim caſu intelligo quando par omnium cauſa eſt.
V. Card. Tuſch. Pract. Concl. Tom. 6. Lit. P. Concluſ. 465.
n. 39. igitur ad caſum noſtrum, ubi cauſa planè eſt diver-
47 ſa, non poteſt extendi. Sive enim ſubditi in furno Do-
mini hoc Jus ſibi acquiſiverint, non debet in eorum o-
dium verti, quod in favorem ipſorum introductum eſt
l. 25. ff. de LL. l. 6. C. eod. c. 61. de R. J. in 6. nec Jus quæſi-
tum ipſis auferri §. *fin. Inſt. de bis qui ſui vel alien. Jur.*
48 *ſunt. l. f. ff. de Pact.* Sive Dominus in ſubditos quæſi-
verit ſibi Jus cogendi, in hoc gravati debent relevari in
alio *l. ult.* C. *Quemadm. civil. mun. indic. Philipp. De-*
49 *cius in l. 14. n. 5. ff. de R. J.* Et quæ invidia eſſet, cogere
ſubditos, nec tamen uſibus ipſorum paratum præſtare
furnum, ſed ſpe qualiscunque lucri efficere, ut bis co-
50 gantur eſſe miſeri. Et hoc ita in molendinis bannariis
obtinet, quemadmodum cautum reperitur, in *Ordinat.*
Molendin. Gothan. verſ. alle Mahl-Gäſte/ *verb.* die
Zwangs-Gäſte vor allen andern etc. billich vorgezogen
werden *quam exhibet Fritſchius Tr. de Jure Fluviat. P. 3.*
51 *p. 53 ſqq.* Neque eſt hoc in noſtro caſu contra Juris rati-
onem, cum dominus certet de lucro captando, ſubditi
verò de damno vitando, quorum melior hoc caſu utiq;
eſſe debet conditio. *l. 26. ff. de damn. infect. l. 11. §. pen. ff.*
52 *de Minorib. l. 41. §. 1. de R. J.* Non ſunt autem hæc ad ex-
cludendum Dominum extendenda, ipſe enim ſuas ne-
ceſſitates non cenſetur excluſiſſe, ſed ſalvum Jus ſibi re-
ſervaſſe, cum ordinata charitas incipiat à ſeipſâ. *arg. l. 6.*
C. de ſervit. & aq. modò non alias res præter Panem co-
quat; ſi enim dominus in furno velit linum aut poma
ſiccare, ille uſus minus principalis principali meritò
poſtponeretur. *arg. l. 26. ff. de aur. & arg. leg. l. 7. §. 3. ff. de*
injur.

Quæ

Quæ ad frumenti emtionem & Jus molendi perti- 53
nent, in iis præ reliquis ſingulare nihil invenio. Quod enim in *Receſſ. Provincial. March. Ao. 1653. in Confirm.* §. 10. *verſ.* Wenn aber das Getreide in die Stàdte gebracht wird/ ſo haben die Bürger/ ſo lange die Fahne ſtecket/ des Morgens biß 9. oder 10. Uhr des Vorkaufens zu genieſſen / wenn ſolche Zeit vorbey / hat ein jeder frey zu kauffen/ cautum reperitur, illud non ad Piſtores ſaltim, ſed ad omnes cives pertinet, per verba *d. Receſſ.* ſo haben die Bürger. In certis tamen Thuringiæ locis fertur 54
ita obſervari, ut nemini frumentum in foro emere liceat, niſi poſt horam certam, quando prius Piſtores neceſſaria compararunt, quo de teſtatur *Dn. Vildthuet. Diſſ. de Pretio Rer. cap.* 4. *n.* 14. Cœterum uti laudabilis eſt 55
Piſtorum induſtria, quando de neceſſario apparatu ſibi proſpiciunt; ita viceversâ ſapit monopolium, quando excurrunt in pagos vel etiam portis urbium adſtant, nec patiuntur ſuis mercationibus ut ad aliorum uſus quicquam perveniat. Supprimunt enim hi frumentum, 56
& hinc meritò in cenſum Dardanariorum referuntur *V. l. 6. ff. de Extraord. Criminib.* de quorum pœnâ in *Reform.* Polit. *de Ao.* 1548. *Tit.* die *Monopolia* und ſchädliche Vorkäuffe belangend *&* *Ord.* Polit. *de Ao.* 1577. *Tit.* 18. §. Hierauff haben wir. Atque deſcribuntur eleganter la- 57
næ Coëmtores ejusmodi in Privilegio lanificibꝰ in Marchiâ ab Electore Johann. Sigismundo *A.* 1611. dato, quod

ſtores, ſed ibi obſervatur dicta Regula: Wer vor kömt/ der mählet vor ex *C. 1. X. de Major. & Obed. & C. 24. X. de*
59 *Jure Patronat.* Quod etiam placuit Sereniſſ. Electori Saxoniæ *in Ordinat. Molend.* auff dem Unſtrut-Strohm *verſ.* zum 25. ſoll ein jeder Müller ſchuldig ſeyn/ ſeine Mühl-Gäſte nach rechter Ordnung/ wie die zu mahlen bringen und in die Mühle kommen/ mit dem Mahlen zu befördern etc. quam *Abaſv. Fritſchius d. l. p. 44ſqq.* exhibet; cum quâ etiam convenit *Ordinat. ſimilis Martisburgenſ. verſ.* Hierüber ſoll ein jeder Müller ſchuldig ſeyn, quæ extat *ap. Fritſch. d. l. p. 71ſqq.* niſi ſit molendinum bannarium, quo caſu id obſervabitur, quod ſuperius ex *Ordinat. Gothan.* allegavimus.

60 Remedia quæ pro hoc Jure competunt, ſunt Actio Confeſſoria & Negatoria utilis *V. Habn. de Jure* Rer. *& Juris in* Re *Specieb. Cap. 5. Concl. 56. & ad Weſenbec. tit. ſi Uſusfr. petatur n. 2. Schneidew. ad §. Æquè Inſt. de Action. n. 11.* quarum illâ agit, qui aſſerit ſibi hoc Jus competere *d. §. Æquè 2. Inſt. de Action.* viciſſim negatoriâ quilibet experiri poteſt, cum cuilibet liberum ſit ædificare furnum, per ſupra dicta, libertas verò hujus Actionis ſit fundamentum. At verò quando libertas illa per Prohibitionem eſt reſtricta, eam non amplius ſubditi, ſed Dominus vindicat; hunc enim illi turbant in qſ. poſſeſſione hujus Juris, qui propterea experitur Actione Negatoriâ, quæ toties competit, quoties alius eo Jure, quod nobis propriè competit, uti vult. *Dn. Brunnem. Conſil. 57. n. 14.* quo caſu ſubditi quoque incurrunt onus probandi, pro libertate enim eſt præſumtio *l. 8. & 9. C. de Servitutib.* quæ relevat ab onere probandi *Maſcard. de Probat. Vol. 3. Concl. 1194. n. 65. V. Carpzov. L. 1. Reſp. 6.* Sed hæ Actiones ad Petitorium pertinent *V. Dn. Brun-*

nem,

nem. d. Conſ. 57. *n.* 15. qui verò in Poſſeſſorio vult experiri, illi interdictum Uti poſſidetis competet utile, quod datur pro rebus incorporalibus *Habn. ad Weſenbec. Tit. Uti poſſid. n.* 2. *Carpz.* P. 2. *C.* 7. D. 11.

Tantum per temporis & Materiæ Anguſtiam tenuesque ingenii profectûs licuit; cujus unam DEO, alteram Tibi, L. B. tribuo. DEO gratias exolvo, quas mens concipere poteſt maximas, quod Clementiæ ſuæ aurâ ad Portum ratem meam provexerit, ſupplici adjectâ prece, ut quicquid ſtudiorum meorum ſupereſt, ita ſecundet, ne unquam fruſtra quicquam ſuſcipiatur, nec finiatur minus feliciter. Tibi, L. B. judicandi, cenſendi corrigendi relinquo facultatem, ne tamen quicquam hic facias, quod tibi fieri rurſus nolueris. Profecta ab eo hæc Scriptio eſt, qui memor ſe eſſe hominem humanos errores lubenter agnoſcit, quorum multi in hac materiâ ingenio minus exculto potuerunt obrepere. Hos tu vel corrige vel condona. 61

Tantum!

Corollaria.

I.

Nepos Electoris ex primogenito præferendus eſt in Succesſione Electoratûs filio ſecundo genito.

II.

Filius natus anteqvam Pater Electoralem dignitatem adeptus, præfertur in Succesſione filio, qvi poſt Electoralem dignitatem primo loco natus.

III.

Etiam Principibus Imperii Jus legitimandi filios illegitimè natos competit.

IV.

Ob Crimen læſæ Majeſtatis Paternum juſtisſimè filii bonis privantur & Republ. expelluntur.

V.

Ultimi aliqvando ſupplicii executio à Principe Sorti committi poteſt, ut ille ſolus, quem ſors deſignat, puniatur.

VI.

Bellum ex utraque parte juſtum eſſe neqvit.

VII.

Non deneganda eſt homini facultas ſe ad carcerem ob civile debitum obligandi.

VIII.

Non poteſt homo injuſtè invaſus ſui defenſionem ſalvâ conſcientiâ omittere, quamvis alter ſit occidendus.

Mi-

IX.

Miles ſine diſpendio famæ apud Capientem militiam poteſt recipere, ſi intra menſtruum ſpatium non redimatur.

X.

Non juſta eſt belli cauſa, ſi populus extraneus committat peccata contra Jus Naturæ & Gentium.

XI.

Melius faciunt obſeſſi, ſi cum amiſſione caſtri & vitæ in hoſtium exercitum irruant, quàm ſi in obſeſſâ arce extrema præſtolentur.

XII.

Princeps poteſt ſtatuere, quid in certis fidei Articulis non docendum ſit publicè.

XIII.

Jureconſultus aliter de Jure reſpondere poteſt ac ipſe ſentit.

XIV.

Princeps poteſt ob inſigne Artificium pœnam capitalem reo condonare.

XV.

Qui in Collegio non eſt re, ſed nomine, non gaudet ejus privilegiis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE